

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 29 (2420) 1996 LIEPA-JULY 16

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

NUMERIO KAINA — \$1

Šalpa ir savišalpa

Nėra nei tokių laikotarpių, nei tokių valstybių, nei visuomenės sanklodų, kai jau neberekėtų nieko šelpiti. Ir turtingiausiose kraštuose renkamos aukos, telkiamos lėšos paremti silpniesiems ar mažiau pasiturintiems.

IŠEIVIJA nuo pat pirmųjų iš Lietuvos į Vakarus pasitraukimo dienų buvo šelpiama. Ir sunkiausiomis nutrūkstamų bombardavimų, karo pralaimėjimo bei didelės sumažintos sąlygomis vokiečių organizuotumas pabėgėliams teikė minimalią globą bei paramą. Po karo benamiais ėmė rūpintis okupacinės įstaigos, o iš Šiaurės Amerikos, daugiausia iš JAV, Vokietijon plaukė įvairi šalpa jau iš tam reikalui suorganizuotų institucijų, kaip žinomasis BALF'as ar Amerikos katalikų organizacija NCWC, daug pagelbėjusi išeiviams persikelti į JAV-bes ir jose įsikurti. Kanadoje veikė įsisteigusios lietuvių šalpos grupės, kaip pvz. Toronte žinoma senesniųjų ateivių vadovaujama "Daina" bei kitos. Netrukus ir pavienių geradarių, šandien gal nebežinomų ir primirštų žmonių, kurie reikėdė šalpos darbuose. Pokariniai išeiviai, per keletą metų išsiskirstę po laisvąjį pasaulį ir vėliau patys ekonomiška sustiprėję, jautriai atsiliepė į visus šalpos užmojus — steigė finansines institucijas, pajėgias remti lietuviškąją veiklą, šelpiti paramos reikalingus veiksmus bei atskirus projektus užjūriuose, ypač visais būdais ir kanalais Lietuva plačiausiaja prasme. Tie užmojai, gal tik jau kiek pertvarkyti ir pritaikyti naujiems poreikiams, gana plačiu mastu ir organizuotai vykdomi toliau. Gilią šalpos darbų vagą varo savų parapijų labdaros sekcijos, stambesnėmis aukomis reikšiai jau ne vienas geradaris, dažnai siaurindamas asmeninę naudą, kad galėtų paremti nesvarbu kur gyvenančius ir pagalbos reikalingus tėvynainius. Ne paslaptis, kad šitokią geradarystę kai kada jau bando išnaudoti nesąžiningi apsimetėliai, netiesioginiu būdu kenkiantys ir tiems, kuriuos reikėtų remti.

KALBANT apie išeivijos išlikimą ir jos stiprinimą, sutariant dėl čia užaugusios kartos įsitvirtinimo lietuviškose grandyse, šalia visų kitų gražių užmojų, planų bei skleidžiamų minčių, neturėtų būti pamiršamos nė bazės, kuriomis jaunimas naudojasi ir be kurių šiandien jau būtų sunku įsivaizduoti artimesnį ir glaudesnį priaugančių kartų bendravimą, ypač vasaros atostogų metu. Tai stovyklavietės — nuosavos ir visus telkiančios, per daugelį metų jau ir senstančios, reikalingos taismų ir nuolatinės priežiūros. Jomis rūpinasi atskiros organizacijos bei parapijos. Remia pavieniai asmenys, daugiausia tie, kurių vaikai jomis naudojasi. Tai normalu. Bet stovyklos, kaip reikšmingi lietuviybės išlaikymo veiksniai, atrodo, turėtų susilaukti ir platesnio bendrinio dėmesio, virstančio konkrečia parama. Tiesa, finansinės institucijos, kai į jas laiku kreipiamasi, kasmet skiria lėšų organizacijoms, sambūriams bei kitiems lietuviybę palaikantiems vienetams. Tačiau poreikių atžvilgiu tai tik simbolinė parama. Naudingas gal būtų bendruomeninis žvilgsnis. Gal vertėtų praplėsti veikiančias švietimo komisijas į jas įtraukiant specialius asmenis, kurie ieškotų būdų kaip remti savas stovyklavietes. Kanadoje turime pranciškonų "Kretingą", skautų "Romuvą", montrealiečių "Baltiją". JAV-bė sėkmingai veikia plačiai žinoma seselių tvarkoma "Neringa", visiems prieinama "Dainava", Čikagos skautų "Rakas" ir Kalifornijoje "Rambynas". Tai svarbūs ir labai reikšmingi jaunimo veiklos taškai. Remiant tolimus savuosius, reikėtų nepamiršti nė artimųjų, čia pat esančių. Č.S.

KANADOS IVYKIAI

Kanada tarp Castro ir JAV

JAV senate priimtas Helms-Burton įstatymas vėl atnaujino įtampą tarp JAV ir Kanados dėl jos tiesiamos prekybos su F. Castro. Ją vis dar nutraukusi JAV vyriausybė prekybą su F. Castro yra uždraudusi ir amerikiečių firmoms Kanadoje bei kitose užsienio šalyse. Šiuo metu pirmas viešas grasinimas buvo paskelbtas "Sherritt International Corp." bendrovei. Ji, turinti nikelio ir kobalto vadinamo sunkiojo metalo kasyklas Kuboje, laikoma kanadiška. Tačiau iki Kubos revoliucijos veikė amerikietišku kapitalu ir buvo nusavinta F. Castro režimo. Naujasis Helms-Burton įstatymas jau pranešė šios bendrovės vadovams, kad jie dėl nelegalios prekybos su Kuba dabar nebus įsileidžiami į JAV. Esą ten negalės lankytis net ir jų šeimų nariai.

Dabar Kanados užsienio reikalų ministras Lloyd Axworthy turės išspręsti sunkų klausimą, kam iš tikrųjų priklauso ta kasyklų bendrovė — Kanadai, Kubai, ar JAV. Šiuo klausimu, atrodo, turės pasisakyti ir JAV prez. B. Clinton. Oficialiai vis dar skelbiama, kad Kuboje tebėra 5.911 darbuočių su amerikiečių kapitalu pa-

likusių bendrovių. Esą jų bendras kapitalas siekia porą bilijonų dolerių.

Trijų karo nusikaltimais kaltintų kanadiečių bylas dėl teisingumo pažeidimų buvo sustabdęs teisėjas Bud Cullen. Tie teisiamieji buvo Johann Dueck, septyniadešimt šešerių metų iš St. Catharines, Helmut Oberlander, septyniadešimt vienerių iš Waterloo, Erich Tobiasas, aštuoniadešimt ketverių iš Toronto. Šį kartą jie buvo tik kaltinami darbo vokiečiams nuslėpimu įvažiavimo Kanadon metu. Buvo norėta iš jų trijų vokiečių tik atimti pilietybes ir ištremti Vokietijon. Mat dabar Kanadoje jau neįmanoma laimėti su žudynėmis susietų bylų dėl patikimų atmintį turinčių liudininkų stokos.

Bylos buvo nutrauktos, kai federacinio teismo vyriausiasis žydu kilmės teisėjas Julius Isaac ir generalinio prokuroro pavaduotojas Ted Thompson buvo susitikę išsiaiškinti, kodėl teisėjas James Jerome taip ilgai uždelšia bylos vykdymą. Apie šį pasitarimą sužinojo teisėjas Bud Cullen. Pasak jo, Kanados federacinio teismo vyr. teisėjas J. Isaac neturėjo teisės viešam po-

(Nukelta į 9-tą psl.)

Transatlantinių lakūnų STEPONO DARIAUS ir STASIO GIRĖNO kapas bei paminklas Kauno kapinėse. Jiedu žuvo nepasiekę Lietuvos Soldino-Mylisborzo miške 1933 m. liepos 17 d. Nuotr. G. Kurpio

Tautiniai šokiai išeivijoje ir Lietuvoje

Į "Tėviškės žiburių" klausimus atsako Lietuvoje pasižymėjusi tautinių šokių švenčių meno vadovė ir šokių kūrėja Laima Kisieliene, viešėjusi Toronte ir talkinusi "Gintaro" sambūriui

— Pradėkime nuo biografinių bruožų. Kokiais keliais atėjote į šokio sritį?

— Gimiau tremtyje, Kazachstane. 1959 m. grįžau su tėvais į Lietuvą. 1972 m. baigiau Klaipėdos konservatorijos choreografijos fakultetą ir įsigijau baletmeisterės-pedagogės specialybę. Ilgą laiką dirbau Liaudies kultūros centre. Nuo 1975 m. — visų švenčių baletmeisterė ir asistentė. 1994 m. — Pasaulio lietuvių dainų šventės ir šokių dienos vyriausioji baletmeisterė, scenarijaus autorė. Būsimos 1998 m. Dainų šventės šokių dienos vyriausioji baletmeisterė.

Gyvenu Vilniuje. Turiu dvi dukras — Jurgą ir Godą. Dėstau Vilniaus konservatorijoje, turiu privačią vaikų šokių studiją "Boružėlė" ir tautinių šokių grupę "Kupolė".

— Kaip susipažinote su išeivijos tautinių šokių vadovais bei šokėjais?

— 1992 m., ruošiantis Pasaulio lietuvių dainų šventei, į Lietuvą atvyko D. Viskontienė ir R. Karasiejenė, su kuria kartu toje šventėje turėjome dirbti. Taip bendradarbiaujimas pamažu perėjo į draugystę.

1993 m. buvau pakviesta į tautinių šokių kursų Dainavoje (JAV) supažindinti su būsimosios 1994 m. šokių šventės repertuaru. Ta proga trumpai pavyčėjau Toronte ir turėjau galimybę šiek tiek padirbti su "Gintaro" grupe, kuriai pajutau ypatingą simpatiją. Grupės 40-mečio proga padovanuojau specialiai jiems sukurta šoki "Mano protėvių žemė" (J. Baltramiejūnaitės muzika, B. Brazdžionio žodžiai), kuris ir tapo paskata naujai programai sukurti. "Gintaro" ansamblis paruošė projektą, kurį pristatė "Ontario Arts Council" ir gavo paramą. Atsirado puiki galimybė išbandyti išeivijos scenoje iki šiol nematytus choreografinius kūrinius, sujungtus į vieną visumą ir paruošti teminį koncertą.

— Kaip pavyko Toronto gintariečiams įveikti nelengvas naujoves?

— 1995 m. rudenį su R. Karasiejene pradėjome ruošti naujus šokius, o man išvykus visą paruošimo krūvį užgriuvo ant šokių ir vadovės pečių. Aš, atvažiavusi tik pavasarį, galėjau padaryti tik nežymius pagrazinimus — viskas buvo paruošta!

Manau, kad "Gintaras" įveikė labai didelį uždavinį: visų pirma, per trumpą laiką (vieną šokimo sezoną) paruošė visiškai naują programą; antra — šokių leksika ir choreografija bei muzika šokėjams buvo labai neįprasta ir reikalavo ypatingų pastangų, šokio technikos tobulumo; trečia — šioje programoje

LAIMA POŠKAITE-KISIELIENE

šokis nebuvo vien pramoginis, teikiantis džiaugsmą, jis turėjo didelį emocinį krūvį, siekiantį sužadinti kitų jausmus, mintis, atverti ir savo sielą; ketvirta — grupė šis sezonas nepasibaigė atskaitininiu koncertu — po jo grupės laukė visa Dešimtosios tautinių šokių šventės Čikagoje repertuaro ruošia. Stebuiosi vadovės R. Karasiejienės reiklumu, sveika šokių ambicija pasirodė net bet kaip, o tik geriausiai, geriau už tuos, kurie "sėdi" prie šokių šventės repertuaro jau visus metus. Tai tikrai didelės pagarbos ir įvertinimo vertas šokių ir vadovės darbas.

— Ar galėtote dalyvauti Dešimtojoje tautinių šokių šventėje Čikagoje?

— Džiaugiuosi, jog "Gintaro" dėka ir aš galėčiau nuvažiuoti į šventę Čikagoje. Ir ne tik nuvažiuoti bei pamatyti, bet ir dalyvauti. "Gintaro" veteranų grupė priėmė mane į savo tarpą, o Rita "užleido" nepakartojamą šokio partnerį J. Karasiejų.

Klivlande 1996 m. birželio 23 d. buvo surengta Mažoji tautinių šokių šventė, kurioje programą atliko trys "Grandinėlių" grupės, turinčios 80 šokių. Vadovės — A. BUBLYTĖ ir E. LANIAUSKIENĖ. Viršuje studentų grupė šoka "Blezingėlė", žemiau — vaikų grupė

Nuotr. Vl. Bacevičiaus

Savaitė Lietuvoje

Rusijos laiškas JAV prezidentui

Lietuvos spaudoje liepos pradžioje pasklido nuogastaujantis straipsnis apie Rusijos prezidento Boriso Jelcino laišką, nusiųstą JAV prezidentui Bill Clintonui Baltijos kraštų valstybių vadovų apsilankymo Vašingtone išvakarėse. Rusijos dienraštį "Izvestijos" paskelbta informacija, kad laiškas, kuriame griežtai pasisakyta prieš galimą Baltijos valstybių įstojimą į ŠAS (NATO), neigiamai paveikė JAV prezidento susitikimą su Baltijos valstybių vadovais. Kaip rašo "Respublika", šios žinios vėl sukėlė baime, kad dvi didžiosios valstybės gali pasidalinti pasaulį įtakos sferomis.

Tačiau laiško įtaka tampa abejotina prisimenant, kad laiškas pasiųstas antrųjų Rusijos rinkimų išvakarėse, kai kandidatų reklama jau buvo uždrausta. Taipgi, kaip spaudai teigė Lietuvos ambasadorius JAV dr. Alfonsas Eidintas, neįtikėtina, kad per tokį trumpą laiką — vos savaitę — prieš JAV ir Baltijos — prezidentų susitikimą, būtų įmanoma paveikti JAV poziciją ŠAS plėtimos klausimu. Lietuvos URM sekretorius Albinas Januška priminė, jog nė viena valstybė neturi veto teisės uždrausti kitai stoti į ŠAS. Baltieji rūmai įsipareigojo ginti Lietuvos, Latvijos ir Estijos "suverenumą, nepriklausomybę ir saugumą", bet negarantavo net Vengrijai, Čekijai ar Lenkijai, kad jos bus ŠAS narėmis.

Prezidentas lankėsi Vokietijoje

Liepos 4-5 d.d. Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas lankėsi Vokietijoje. Miunchene jis su Bavarijos pareigūnais tarėsi apie investavimo Lietuvoje galimybes. Lietuvos ekonomikos ir vidaus reikalų ministras buvo pažadėta parama pamokant Lietuvos pareigūnus, kaip saugoti pasienį. Oficialaus vizito metu nurykęs į Boną, jis susitiko su Vokietijos prezidentu Romanu Hercoгу, su kuriuo buvo aptartas regioninis saugumas, Baltijos valstybių siekis tapti ŠAS ir Europos sąjungos narėmis. Taip pat įvyko pokalbiai su kancleriu Helmutu Kohliu bei užsienio reikalų ministru Klausu Kinkelio, kurie irgi pažadėjo remti šiuos siekius. A. Brazauskas pranešė įsitikinęs, kad Lietuvos ir Vokietijos užsienio politikos principai dėl požiūrio į Rusiją bei Nepriklausomų valstybių sandraugą yra nepasikeitę, praneša "Lietuvos rytas".

Naujas rinkimų įstatymas

"Lietuvos aidas" (nr. 128) skelbia, kad prezidentas Algirdas Brazauskas liepos 1 d. pasirašė seimo priimtą naują rinkimų įstatymą, kuriuo balsų skai-

čius, reikalingas partijoms patekti į seimą, pakeliamas iki 5% balsavusių rinkėjų. Anksčiau užteko 4%. Jungtiniam sąrašams nustatytas 7% skaičius. Prezidento nuomone, sugriežtintomis sąlygomis sudarytas mažesnis partijų skaičius palengvins koalinčinės vyriausybės formavimą, nors daugpartinė sistema garantuoja didesnes galimybes pasireikšti žmonėms ir mažesniųjų partijų iniciatyvoms.

BNS žiniomis, nauju įstatymu panaikintas žemesnis nušimtis anksčiau galiojantis tautinių mažumų partijoms. Taip pat buvo įvesta nauja tvarka, leidžianti rinkėjams neigiamai arba teigiamai įvertinti kiekvieną kandidatą partijos sąrašą. Nustatydama, kurie kandidatai gaus vietas seime, Vyriausioji rinkiminė komisija lygins rinkėjų įvertinimus su partijų pristatytais sąrašais. Iš 171 vietų, 70 priklausys nuo balsavimo partijų sąrašais.

Raginama panaikinti mirties bausmę

RFE/RL skelbia, kad birželio 28 d. Europos tarybos parlamentinis visuotinis susirinkimas (asamblėja) priėmė rezoliuciją, perspėjančią Rusiją, Ukrainą ir Latviją, kad jos gali prarasti ET narystę, jei nesustabdydys mirties bausmės vykdymo ir tos bausmės nepanaikins. Toks pat patarimas taikomas ir Lietuvai. Kaip rašo ELTA, Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas, vadovaudamasis žmoniškumo principu ir siekdamas paspartinti Lietuvos įsijungimą į Europą, pateiks seimui svarstytį įstatymo projektą, kuriame yra straipsnis, nurodantis, kad mirties bausmė Lietuvoje nesikuria iki naujojo Baudžiamojo kodekso įsigaliojimo ateinančių metų vasarą. Seimui pritarus šiam projektui, jis bus pritaikytas devyniems asmenims, kurie anksčiau buvo nušauti mirties bausme.

Šeimų gyvenimo sąlygos

Pirmą kartą Lietuvoje atliktas Statistikos departamento tyrimas, atitinkantis Europos statistikos reikalavimus. Ištyrus 2133 šeimų pajamas ir išlaidas, atrasta, kad pirmąjį šių metų ketvirtį vienam šeimoms nariui teko vidutiniškai 301 litas gryną pajamų, praneša BNS. Norint patenkinti būtinus jų poreikius, šeimos mano, kad ta suma turėtų siekti 550 litų per mėnesį.

Vienas šeimos narys per mėnesį išleido vidutiniškai 321 litą (mieste — 355, kaime — 301), iš jų 197 pravalgė. Būstui, kurui ir energijai išleido 41 litą, drabužiams ir avalynei teko 19 litų. Geriausiai gyvenimo sąlygas vertino verslininkai (1,87 % visų apklaustųjų verslo žmonių), o blogiausiai — ūkininkai (8,3% visų ūkininkų). RSJ

Šiame numeryje

Šalpa ir savišalpa

Remiant tolimus savuosius, reikėtų nepamiršti čia pat esančių

Tautiniai šokiai išeivijoje ir Lietuvoje

Tikslai panašūs, šokio aikštėje principai skirtingi

Trečdalis Lietuvos žemių dirvonuoja

Didžiosios imperijos sugriuvo, nesugebėjusios išmaitinti tautos

Statoma Lietuvos kankinių šventovė

Tikintieji meldžiasi iš mašinų garažo perdirbtose koplyčioje

Duobė, kurioje tilptų Lietuvos kariuomenė

Priešsovietinio lietuvių sukilimo minėjimas Čikagoje

Rusų kazakai vokiečių kariuomenėje

Geri kariai, kurie nebuvo apdovanoti Riterio kryžiais

Kur eini, Lietuva?

Šiaurės Amerikoje tūkstančiai jaunų ateivių iš Lietuvos

Mūsų bajorijos lietuviškumas

Bajorija per šimtmečius gynė gyvybinius tautos interesus

Rašytojas Vaičiulaitis "Amerikos balso"

Darbovietė, kurioje visi dirbo visus darbus

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905-275-4672. FAX 905-275-1336.

Canada Post Canadian Publications Mail Sales Product Agreement nr.1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaite-Jonaitienė, Č. Senkevičius, G. Gaizutienė. Metinė prenumerata – \$40, pusmetinė – \$20, mėnesio – \$50, garbės – \$60 (Amerikoje – JAV dol.) oro paštu – \$115. Pavieniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st & 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905-275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular \$40.00, supporter \$50.00, honorary \$60.00 per year. PERIODICALS Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada. ISSN 0040-4063

RELIGINIAME GYVENIME

Kauno kunigų seminarija gegužės 30 d. baigė mokslo metus. Katalikų teologijos fakulteto dekanas kun. dr. Vytautas St. Vaičiūnas pranešė, kad teologijos bakalauro laipsnis suteiktas 13 klierikų. Dar 6 mokosi seminarijos lygiu. Pirmaisiais nepriklausomybės metais į seminariją stojo 50 kandidatų kunigystėn, bet ją baigė apie 20. Lietuvos seminarijas pernai aplankė vizitatorių komisijos nariai vysk. P. Baltakis ir prel. prof. A. Rubšys. Po to nutarta pakęisti valdymo struktūrą, įvedant ugdytojų pareigynes. Tai padės studentams ruošti kunigystei. Taipgi nutarta daryti griežtesnį stojančių į seminariją atranką. Dekanas linkėjo į seminariją atvykti apsisprendusiems.

Vilniaus kunigų seminarijoje mokslo metai baigėsi gegužės 31 d. Seminarijos rektorius kun. Eiganas Rudokas pranešė, kad klierikai seminariją baigė vidutiniškai, silpniausiai išlaikyti filosofijos dalykai. Ketvirtą teologijos kursą pradėjo 10 diakonų, iš kurių 8 jau yra kunigai. Stojamieji egzaminai į Vilniaus kunigų seminariją įvyko liepos 1-2 d. Pareikškimus studijuoti buvo įteikę 11 kandidatų.

Telšių kunigų seminarijoje studijas baigė 14 auklėtinių. Įšventinta 12 kunigų, 7 diakonai įdarbinti įvairiose parapijose. Vysk. Ant. Vaičiūnas žodžiais, Telšių vyskupijoje kasmet įšventinama daugiau kunigų negu jų miršta. Paskirti trys nauji klebonai parapijoms, neturėjusioms savo kunigo. Dar vis 72 parapijos neturi savo kunigo. Nuo atsteigtos Telšių kunigų seminarijos pradžios iki dabar iš viso įšventinti 42 kunigai.

Vilniaus pedagoginio universiteto (VPU) titybos mokytojams rengti I kursą šiemet baigė 43 studentai, II – 40, III – 26. Baigę keturis kursus, gaus bakalauro laipsnį. Daugelis studentų jau dirba įvairiose Vilniaus mokyklose. Tačiau titybos mokytojų dar vis neužtenka. Stojamieji egzaminai įvyko liepos 8-9 d.

Kauno arkivyskupijos aukštesniosios neakivaizdinės katechetų mokyklos III-ąją laidą baigė 54 absolventai, kuriems birželio 1 d. įteikti mokyklos baigimo diplomai. Šeši mokyklą baigė su pagyrimu. Išsilimės pradėtos Mišiomis Kauno arkikatedroje bazilikoje, kurias su keturiais kunigais katecebravo arkivyskupas S. Tamkevičius, pasakęs ir pamokslą. Kvietė katechetus "žadinti ir atverti širdis tu, kurie yra prie tikėjimo slenkščio". Rimta katechezė yra susijusi su sakramentine praktika. Ragino priešintis pagundai mokinykauti savo išmintimi. Būti-

na yra remtis Evangelija. Diplomus įteikė tos mokyklos vadovas kun. doc. dr. V. S. Vaičiūnas, palinkėjęs visiems pasitikėti Dievu, kvietė tėti studijas.

Kun. Eugenijus Bartulis, arkivyskupo S. Tamkevičiaus skyrimu, laikinai perima Kauno kunigų seminarijos rektoriaus pareigas, kurios jam patikėtos šiuo metu, kai nutarta pertvarkyti būsimųjų kunigų rengimą.

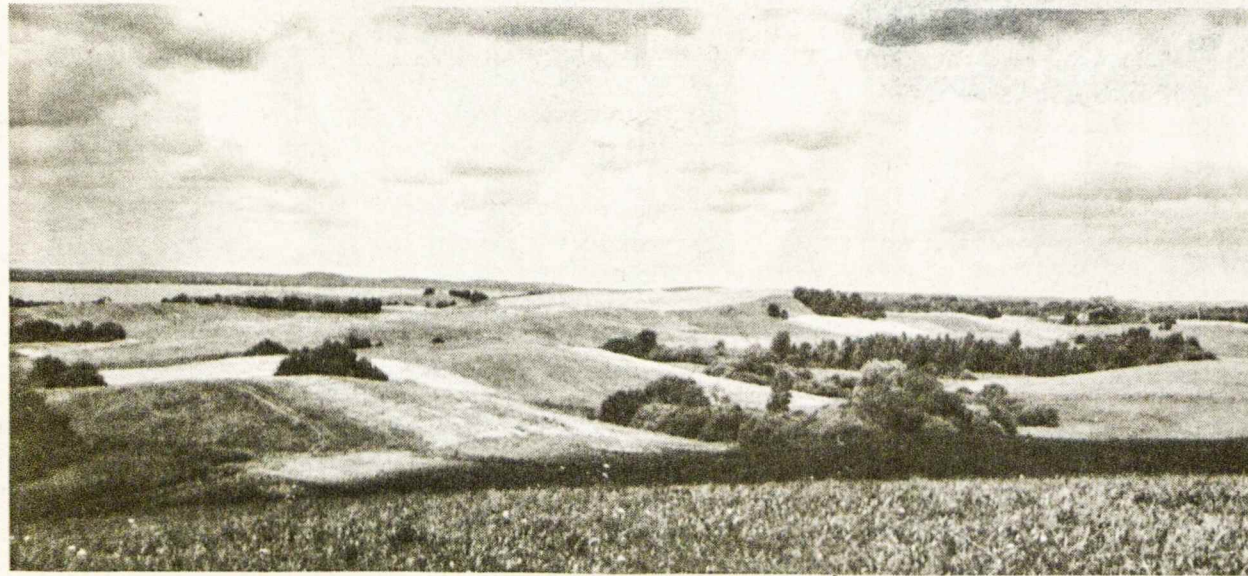
Kun. Liudvikas Čechavičius, buvęs Kauno kunigų seminarijos prokuratorius, paskirtas Kauno Šilainių parapijos altaristu su vikaro teisėmis. Kauno arkivyskupijos patarėjais paskirti: kun. E. Bartulis, mons. A. Svarinskas, kun. A. Jagelavičius, mons. K. Jakaitis, kun. V. Vaičiūnas, kun. J. Ivanauskas ir kun. P. Meilus.

Kauno arkivyskupijos tarybos nariais paskirti: kun. L. Vaičiūnis, mons. V. Jalinskas, mons. J. Užsienis, kun. J. Babonas, kun. L. Kalinauskas, kun. L. Zarembe, SJ, kun. K. Daknevičius, kun. V. Grigaravičius, kun. K. Grabauskas, kun. K. Gražulis ir kun. V. Brilius, MIC.

Katalikų TV studija Lietuvoje siūlo originalias laidas ir filmus lietuvių kalba. Laidos rodomos kiekvieną savaitę per Lietuvos valstybinį televizijos kanalą ir sulaukia Lietuvos žiūrovų palankumo. Katalikų TV studijos tikslas – įtikinamai ir efektyviai skelbti Lietuvos žmonėms Jėzaus Kristaus Evangeliją, prieštarpant ją ateistinėms tendencijoms ir nuotaukoms. Galima užsisakyti televizijos žurnalo "Tavo laikas" laidų, kurios vėžliai ir šiuolaikiškai prabyla apie amžinas temas, šiame laikmetyje įgyjančias specifinių bruožų. Katalikų TV studija taipgi ruošia specialias laidas vaikams.

Už JAV vyskupų konferencijos auką buvo nupirktą techninę studijos bazę. Pirkdami tas laidas, įgalinama kurti ir skelbti Dievo Žodį visai lietuvių tautai. Katalikų TV studija yra vienintelė tokia įstaiga Lietuvoje. Įvairiais su tikėjimu surištais klausimais yra išleista keliolika garsiausių suaugusiems ir vaikams. Jų galima gauti kreipiantis į V. Kolyčių tel. 416 654-5481. Vienos juostelės kaina \$20 (\$15 JAV).

Kun. Liudvikas Semaška, Juodaičių parapijos klebonas, po sunkios ligos mirė birželio 25 d. Palaidotas Šiluvoje. Velionis buvo gimęs 1925 m. birželio 21 d. Kunigų įšventintas 1948 m. Trumpai vikaravęs Pagirio parapijoje, sovietinės valdžios sumintas ir nuteistas dešimčiai metų lagerio, iš kur grįžo 1956 m. Buvo altarista-vikaras įvairiose parapijose.

Kalvotoji Sūduva ir aukštas jos dangus

Nuotr. D. Meliūno

Trečdalis Lietuvos žemių dirvonuoja

Ano meto žemės reformą prisimenant. Dabartinės reformos nesėkmės. Sugriautas Lietuvos žemės ūkis. Dirvonuojantys plotai. Nėra žemės ūkio politikos. Partijos neturi žemės ūkio sutvarkymo planų. Šviesios ateities viltys

JONAS DAUGĖLA

Pasaulio istorijos pavyzdžiai liudija, kad ir stipriausios imperijos, kurių žemės ūkis nepajėgė išmaitinti tautos, buvo pasmerktos pražūčiai. Tad siekiant sukurti stiprius tautos valstybinio gyvenimo pamatus, reikia įsisąmoninti, kad kertinis šių pastatų akmuo yra žemės ūkis. Tai labai gerai suprato mūsų tautinio atgimimo pradininkai, kurie, paskelbę Vasario 16 aktą, tuojau pradėjo kurti mūsų tautos valstybinio gyvenimo pagrindus.

Buvo priimtas žemės reformos įstatymas ir visu greičiu pradėta vykdyti žemės reforma. Šios reformos tikslas buvo šalįje sunaikinti feodalinę žemės ūkio santvarką; išvaduoti baudžiauninkus iš ponų vergijos; aprūpinti žemdirbius, ypač laisvės kovų didvyrius, nuosava ariama žeme.

To meto žemės reforma sušvito regimais laimėjimais. Visa Lietuvos žemė buvo sėte nusėta tvarkingomis naujakurių sodybomis. Tas naujai pertvarkytas mūsų žemės ūkis sugebėjo iš pačių pirmų dienų pagaminti pakankamai žemės ūkio gaminių visai tautai išmaitinti, o netrukus buvo suorganizuotas ir tų gaminių pertekliaus eksportas. Šio eksporto pajamomis buvo apmokama didelė dalis valstybės išlaikymo išlaidų.

Taip pat ir Kovo 11 vėl atstačius Lietuvos nepriklausomybę, pirmoje eilėje buvo susirūpinta žemės reforma. Bet šios reformos tikslas buvo panaikinti kolektyvinę ūkio sistemą ir kiek galint greičiau teisėtiems savininkams arba jų įpėdinams sugrąžinti bolševikų atimtus ūkius bei jų žemes. Tačiau šį kartą žemės reforma nebėgo taip sklandžiai. Ir šiandien Lietuvos tradicinis žemės ūkis yra atsidūręs ne tik apgailėtinoje, bet ir apvertkintoje būklėje.

Per penkerius vergijos dešimtmečius bolševikai sugebėjo sunaikinti ne tik klestintį mūsų žemės ūkį, bet ir visą garbingą, darbštų, kūrybingą Lietuvos ūkininkų luomą. Daugelis ūkininkų buvo nužudyti arba išvežti į Sibiro taigas, o likę darbininkai buvo suvaryti į kolchozus. Prieš kolchozų kasdieninio gyvenimo vergiją visai nublunka ano meto dvarų baudžiauninkų vargai ir kančios.

Kolchozai ir iš viso stambus ūkis žemdirbių akyse buvo visokeriopo blogio šaltinis. Tad tauta reikalavo greičiau sugriauti kolchozus ir tuo būdu sunaikinti šiurpų bolševikinės vergijos paveldą. Deja, pirmoji vyriausybė neturėjo laiko sudaryti bent kiek tikslesnį naujosios žemės reformos planą. Buvo padaryta labai daug klaidų. O LDDP-jos vyriausybė sustabdė žemės ūkio reformą. Prezidentas viešai skelbia, kad Lietuvos ūkininkui geriausias gyvenimas buvo kolchozuose. O jo min. pirmininkas tvirtina, kad žemės ūkis Lietuvai iš viso yra nenaudingas ir nereikalingas.

Ž. ū. specialistas R. Kašauskas, 1995 m. vasarą pasidairęs Lietuvos laukuose, matė labai apgailėtiną vaizdą: "Nešienautos, stagarais virtusios kultūrinės pievos, kuriose šen ten dalgiu iškapotas koks lopinėlis, usnimis apaugę dirvonuojantys plotai" ("LA" #203).

Šiandieninė vyriausybė neturi jokios žemės ūkio politikos. Ekonomistas V. Palukas sako: "Pasulyje negirdėta, kad vals-

tybės valdžia pirktų tolimiausiose užsienioose apgėdusius produktus, apkrėstą kiaulieną, kai savi ūkininkai neišmano kur dėti savus tuos pačius sunkiu triūsu išaugintus produktus" ("LA", #114).

Kiekvienos žemės reformos tikslas yra sukurti tokį žemės ūkį, kuris galimai naudingiau išnaudotų kiekvieną ariamos žemės pėdą ir sudarytų geresnes ūkininkavimo sąlygas.

To negalima pasakyti apie dabartinę žemės reformą. Pačioje pradžioje kažkaip netyčia ir labai greitomis buvo sukurta 400.000 trihektarių ūkių. Jie užima apie 800.000 ha. ariamos žemės. Šitokie ūkiai net ir ūkių vardo neužsitarnauja. Tiesa, jie padeda sklypininkams išsimaitinti, tačiau bendrajame šalies ūkiui jie yra visai nenaudingi.

Dalis kolchozų žemės buvo atiduota buvusiems savininkams. Tačiau daugelis jų net nepradėjo ūkininkauti. Tad ir jų žemės dirvonuoja. Kolchozai šiandien yra pavadinti ž. ū. bendrovėmis. Tik kelios jų gerai verčiasi, o kitos bankrotuoja ir jų žemių niekas nearia. Tad ir dar apie 800.000 ha. dirvonuoja. Tuo būdu šiandien Lietuvoje piktžolėmis ir usnimis yra apaugę maždaug 1,5 mil. ha. ariamos žemės – maždaug 30% viso žemės ūkiui naudingas ploto. Lietuvos vyriausybė ir tai visai nekreipia dėmesio. Tai tikras nusikaltimas.

Naikinant kolektyvinę žemės ūkio reformą, buvo pradėta griauti ne tik pati sistema, bet ir kolchozų sodybos. O vis dėlto per tuos penkis dešimtmečius tose sodybose buvo pastatyti modernūs pastatai, kolchozai buvo aprūpinti moderniomis žemės įdirbimo ir derliaus nuvalymo mašinomis. Visa tai yra valstybės turtas. Šiandien šis turtas yra naikinamas. Įrankius išgrobstę kolūkių administracijos pareigūnai, o neprižiūrimi pastatai grūna ir nyksta. Likę darbininkai jau baigia kolchozų turtą išmainyti į svaigalus ir rūkalus. Tai tragiškas mūsų našaus žemės ūkio likimas.

Ilgų metų patyrimas rodo, kad šalyje našiausias ir pelningiausias ūkis yra tas, kurį valdo vienas ūkininkas, savo šeimos narių padedamas. Tad norint sutvarkyti ž. ū. bendroves, reikia ieškoti būdų jose įtvirtinti ir pilnai įteisinti individualų ūkininką. Stambus ūkis nėra blogybė. Ribotas jų skaičius gali būti naudingas ir kitiems apylinkės smulkesniems ūkiams. O ypač šiais laikais, kai ūkininkai ūkio darbams nebenaudoja arklių jėgos, o žemės ūkio technikos įsigijimas yra surištas su nepakečiamomis išlaidomis. Prie bendrovių galėtų būti suorganizuota techninė tarnyba, kuri aptarnautų visus tos apylinkės ūkininkus.

Visose ž. ū. šalyse geriausiai pasiteisino vidutinis (30-50 ha.) ūkis. Tačiau šie ūkiai susiduria su tais pačiais sunkumais. Jie galėtų būti sprendžiami tik sutelkinėmis kelių apylinkės ūkininkų jėgomis. Tad yra būtina greičiau sukurti ir išplėsti kooperatinį judėjimą. O ž. ū. pramonei sukurti vietos kooperatyvai turėtų burtis į kooperatyvų centrus. Anuo metu Lietuvoje tokie centrai buvo "Pienocentras", "Lietūkis", "Linai", "Sodyba" ir kt.

Bet žemės ūkiui tinkamai ir galimai greitesniu laiku sutvarkyti vyriausybė turi turėti ir tau-

tai paskelbti aiškią žemės ūkio politiką. Šiandieninė vyriausybė tos politikos neturi ir tuo reikalu visai nesirūpina.

Artinasi seimo rinkimai. Visi tiki, kad šalies valdymą perims demokratinės politinės jėgos. Tokiomis viltimis gyvena ir mūsų šalies ūkininkai. Rinkimuose ketina dalyvauti gan didelis politinių partijų skaičius. Bet labai gaila, kad nė viena jų dar nėra išryškinusi žemės ūkio politikos.

Gaila, kad žemės pertvarkymo potvarkiai ir įstatymai yra ruošiami Vilniuje ministerijų kabinetuose. Juos ruošia asmenys, kurie niekada savo amžiuje nėra ūkininkavę ir net savo akimis matę kolchozus. Tad mūsų politinės partijos turėtų, ruošiant žemės ūkio tvarkymo programas, pasitelkti žemės ūkyje patyrusius specialistus. Kolchozuose dirbo daug išmokslintų agronomų. Jiems yra įkryjęsi LDDP diktatūra. Jie mielai talkintų partijoms, sudarančioms tolimesnės žemės reformos planus. Nederėtų nuo šio darbo atstumti ir patikimus, sąžiningus buvusius kolchozų pirmininkus.

Labai gaila, kad šiuo atveju užsienio lietuvių pagalba yra labai ribota. Neteko girdėti, kad bent vienas JAV ar Kanados lietuvis būtų įsigijęs stambesnę ūkį ir jame ūkininkautų. Mūsų agronomai pelnė duoną automobilių fabrikuose. Ir tik vienam kitam pavyko įsitvirtinti žemės ūkio mokslineje įstaigoje. Tiesa, Kanadoje keliolika lietuvių įsigijo tabako ūkius ir sėkmingai juos tvarkė. Bet tai jau yra visai išimtinis žemės ūkio sritis, ir jų patyrimas vargu ar galėtų būti naudingas mūsų šalies ž. ūkiui.

Tad belieka tikėti, kad būsimoji Lietuvos vyriausybė sudarys sąlygas mūsų ūkininkams išvykti į kitas Europos ž. ūkio šalis ir ten pasimokyti šių dienų modernaus ūkininkavimo. Šią programą stengiasi vykdyti Lietuvos ūkininkų s-ga. Tikimasi, kad jos pastangas parems ir naujoji demokratinė Lietuvos vyriausybė.

Žemės ūkio pertvarkymas ir našaus naujo ūkio sukūrimas, be abejonės, yra ilgų metų darbas. Bet jis turi būti pradėtas šiandien ir tai neatidėliotina. Juk Lietuva nenori sugriūti, kaip sugriuvo didžiosios imperijos, kurių žemės ūkis nesugebėjo išmaitinti tautos. Politinės partijos, eidamos į sekančio seimo rinkimus, turi tautai paskelbti savąsias žemės ūkio politikos programas, kad Lietuvos ūkininkai galėtų bent gyventi šviesesnės ateities viltimis.

A+ A

Kun. IGNA MIKALAUŠKA, OFM,

palydėdami į Visagalio prieglobstį užsitarnautan poilsin, plačiai keliausį ir besidarbavusį buvusį Šiluvos Marijos parapijos Londone, Ont. kleboną (1981-89), nuolankų Dievo tarną ir ryžtingą bendruomenės veikėją, mename jo prisirišimą ir meilę muzikai, buvę jo nuoširdžiai įvertinti – asmeninėmis "cecilijomis" – lyros statulėlių apdovanojimu. Jos visad primins choristams velionies meilę ir pagarbą lietuviškai giesmei ir dainai, tiek šventovėje, tiek bendruomenėje. Gerbdami jo šviesų atminimą, meldžiam Aukščiausiąjį jam maloningo atpildo.

Kanados Londono choro "Pašvaistė" nariai

P A D Ė K A

A+ A

ZENONAS KUČINSKAS

palaidotas Šv. Jono lietuvių kapinėse, Mississaugoje, Ont. 1996 m. birželio 4 d.

Velionies šeima dėkoja visiems, kurie mus užjau-tė ir pagelbėjo šią netekties valandą. Nuoširdus aciū Prisi-kėlimo parapijos klebonui kun. A. Simanavičiui, OFM, kunigams – Eug. Jurgučiui, OFM, J. Sasnauskui, OFM ir E. Putrimui už maldas, gedulines Mišias ir palydėjimą į kapines. Aciū už puikias gėles ir skirtas aukas velionies atminimui –

D. Kučinskienė ir šeima

P A D Ė K A

A+ A

EDVARDUI BUTKUI

iškeliavus amžinybėn 1996 m. birželio 8 d.,

nuoširdžiai dėkojame kun. Pijui Šrapnickui, OFM, už velionies lankymą ligoninėje ir Mišias, klebonui kun. A. Simanavičiui, OFM, už Mišias, kun. E. Jurgučiui, OFM, už Mišias, palydėjimą į kapines ir maldas prie karsto.

Nuoširdi padėka Danguolei Radtkienei už giedojimą ir vargonavimą per Mišias, karsto nešėjams, draugams bei visiems pažįstamiems už pareikštą užuojautą asmeniškai ir raštu, užprašiusiems Mišias ir gėles.

Dėkojame B. Stanulienei už pietų paruošimą, ponions už pyragus ir visiems, dalyvavusiems koplyčioje ir kapinėse.

Liūdinti žmona Jadvyga, duktė Angelė, sūnus Edmundas ir Andrius su šeimomis

P A D Ė K A

a. a. ALEI PAŠKEVIČIENEI

mirus 1995 m. rugpjūčio 21 d.,

a. a. ALBINUI PAŠKEVIČIUI

mirus 1996 m. liepos 4 d.,

nuoširdžiai dėkoju kun. dr. V. Skilandžiūnui už palaidojimą ir jų paminėjimą spaudoje, L. Plečkaitienei už laidotuvių nuotraukas. Didžiausią padėką reiškiu Sofijai ir Vytautui Balsevičiams už nuolatinį ir nepailstantį velionių globojimą ligos metu ir už abiejų laidotuvių surengimą.

Tegul Dievas atlygina –

sesuo Marija Macevičiūtė

P A D Ė K A

A+ A

KLEOPUI DALINDAI

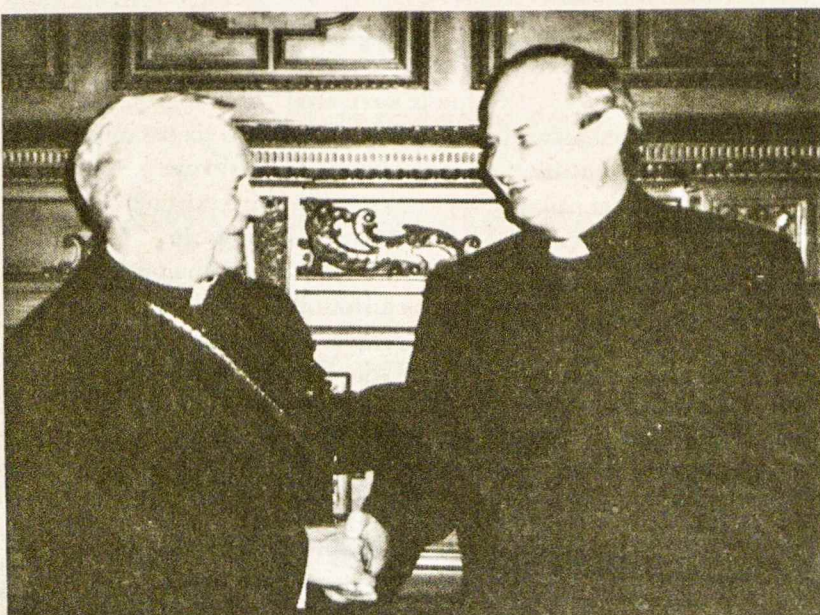
1996 m. gegužės 15 d. iškeliavus amžinybėn,

nuoširdžiai dėkojame kun. kleb. J. Staškui ir kun. L. Januškaui, OFM, už maldas koplyčioje, Mišias ir laidotuvių apeigas.

Nuoširdžiai dėkojame D. Radtkienei už giedojimą ir vargonavimą per Mišias. Dėkojame karsto nešėjams, visiems giminėms, draugams ir pažįstamiems, pareikšusiems užuojautą žodžiu, raštu ir spaudoje. Aciū visiems už užprašytas Mišias, gėles ir aukas "Tremtinių grįžimo fondui", "Vaiko tėviškės namams", "Caritas", kovai su vėžio liga Lietuvoje ir Tėvynės sąjungai.

Dėkojame aukų rinkėjoms, P. Lukoševičiui už gražų atsisveikinimą kapinėse. Aciū B. Stanulienei už paruoštus pietus, ponions už skanius pyragus ir visiems už atsilankymą –

seserys – Ona ir Kazimiera su šeima, broliai – Kazimieras ir Povilas su šeima

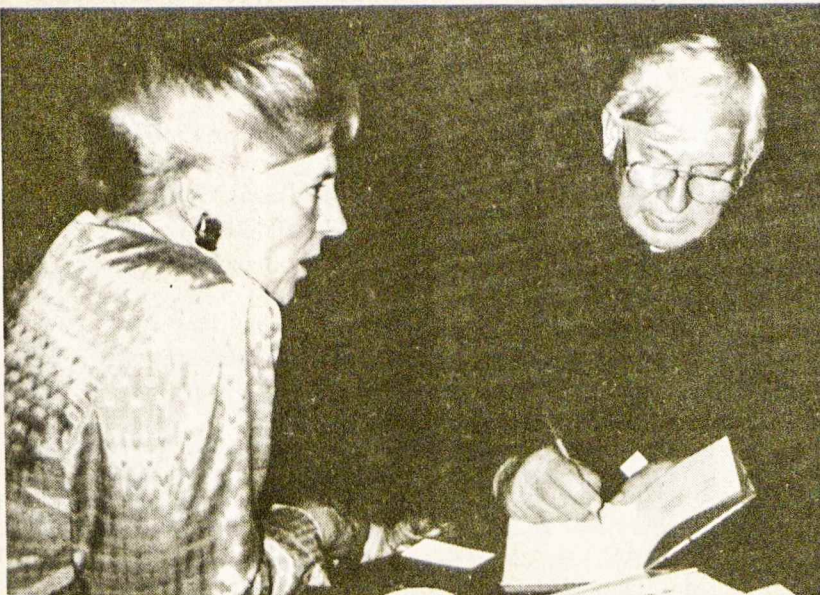

Kun. VALDAS VALDEMARAS, darbavęs Kanadoje, dabar klebonauja lietuvių Dievo Apaizdos parapijoje Detroite, JAV. Nuotraukoje – pas vietos arkivyskupą kardinolą ADAM MAIDA 1996 m. birželio 24 d. Nuotr. J. Urbono

Turner & Porter

LAIDOTUVIŲ NAMAI

TORONTE
ETOBICOKE
ir
MISSISSAUGOJE

Reikia ir pasitarti... Lietuvos katalikų moterų sąjungos dvasios vadas JUOZAPAS ANTANAVIČIUS ir vicepirmininkė ALDONA KRIVICKIENĖ

Atkurtosios draugijos pirmasis gimtadienis

Lietuvos katalikų moterų sąjunga atšventė savo atsikūrimo pirmąjį gimtadienį. Praėjo tiek nedaug – vieneri metai nuo atkuriamojo suvažiavimo, bet jau galima pasigirti nuveiktais darbais.

LKMS valdyba surengė bendrus posėdžius su Sveikatos apsaugos ministru A. Vinkumi bei atsakingais ministerijos skyrių vedėjais, kalbėjo apie varganą moterų medicinę priežiūrą kaime, nėsčių moterų sunkią padėtį bei vaikų mokyklose ir darželiuose būklę. Švietimo ministerijoje, susitikime su Bendrojo ugdymo departamento direktoriumi R. Motuza bei kitais atsakingais darbuotojais, buvo kalbama apie tikybos pamokų svarbą, dorinį mokinių auklėjimą, mokymo programas bei žinių perteikimą mokiniams. Ypač daug kritikos katalikės moterys išsakė tarybos posėdyje, kuris vyko Socialinės apsaugos ministerijoje, kai dalyvavo ministeris M. Mikaila. Skaudu, kai toks žemas pragyvenimo lygis, kai motina negali išmaitinti savo vaikų, kai šeimai neberūpi dvasiniai dalykai, o tėvai vos sugeba apgrenti bei leisti ji mokyklą mažamečiui.

Valdyba aktyviai prisidėjo svarstant valstybinę programą „Šeimos politikos koncepcija ir veiksmų kryptys“, pasiūlė konkrečius šio įstatymo punktus, užkūrio kelią šio netobulai paruošto projekto svarstymui bei priėmimui.

Veiklą apsprendžia ne tik posėdžiavimai ministerijose ar kabinetuose. Ypač įsimintina LKMS tarybos viešnagė Panevėžyje, kur katalikės moterys iš visos Lietuvos apsilankė miesto mokyklose, darželiuose, suprato, kaip gražiai ir katalikiškai galima tvarkyti darbo vietas, pasidalino savo patirtimi.

Katalikės moterys aktyviai rinko parašus seimui, kad iš mokyklų nebūtų išstumtos tikybos pamokos, kad kuo didesnis dėmesys būtų skirtas doriniam jaunimo ugdymui. Šiuo klausimu Vilniuje buvo surengta konferencija, kurioje dalyvavo tokie garbingi svečiai, kaip profesorius dr. Z. Zinkevičius, Lietuvos vyskupo konferencijos sekretorius kun. G. Grušas, „Dienovidžio“ redaktorė A. Žemaitytė ir kt.

Sąjunga buvo atstovaujama ir tarptautiniuose renginiuose. LKMS dvasios vadas mons. Juozapas Antanavičius lankėsi Australijoje įvykusiame Pasaulio katalikų moterų suvažiavime, kelios valdybos narės lankėsi Švedijoje įvykusioje Baltijos šalių moterų konferencijoje. Organizacija nėra turtinga, todėl jos narės negali dalyvauti tarptautiniuose renginiuose, nors kartais ir yra kviečiamos.

Gražiai paminėta socialinio darbo savanorio diena, pagerbtos tos moterys, kurios savo energiją, šilumą atiduoda vienišoms žmonėms bei našlaičiams vaikams. Neužmiršti ir vaikai – jiems buvo surengtos Kalėdų eglutės, pagal galimybes pasveikinti vaikai Velykų proga.

Sąjungos pirmininkės Gražinos Paliokienės rūpesčiu bei pastangomis pavyko gauti organizacijai patalpas Vilniaus centre netoli Aušros Vartų. Vasaros pabaigoje LKMS ruošiasi įkurti žemės – smagus, kad čia galės rinktis katalikės moterys, veiks moterų kultūros ir švietimo centras.

Sveikinimai Lietuvos katalikų moterų sąjungos pirmininkei GRAŽINAI PALIOKIENEI

Sunkokai, tačiau katalikės moterys uoliai darbuojasi savo miesteliuose bei miestuose. Nenoriai apie jų nuveiktus darbus praneša respublikinė spauda, dažnai jas aplenkia turtingos Moterų partijos narės. Katalikų moterų draugijos stengiasi ne tik padėti savo parapijų kunigams, organizuojantiems įvairias šventes, bet ir atgaivina savas krašto tradicijas, į savo veiklą bando įtraukti kuo daugiau šviesių asmenybių, organizuoja moterų švietimą bei kultūrinę veiklą. LKMS narės supranta, kad ne visada jų darbas yra vertinamas bei gerai priimamas, nedažnai jos susilaukia ir padėkos. Iš veiklos jau pasitraukė tos, kurios į draugiją žiūrėjo tikėdamosios materialinės ar kitokios asmeninės naudos.

Ramiai, gražiai ir dvasingai dirbdamos, Lietuvos katalikės moterys įžengė į savo atkurtos sąjungos antruosius gyvavimo metus.

Romualda Gasparaitytė,
LKMS valdybos narė

Naujoji kalbinė žargonija

ANTANAS MUSTEIKIS

Prieš keletą metų pirmą kartą po karo apsilankęs tėvynėje, vaje, buvau kone apstulbintas Lietuvoje atrastos naujos „kilties“, kuri vadinosi „Avuteil“. Ta proga aš pateikiau skaitytojams koki šimtą būdingiausių tos kalbinės „kilties“ pavyzdžių, kuriais lietuvių kalbos kamieno saugotojai kaimiečiai galėjo užsprinti. Pasirodo, tą „kiltį“ sudaro tik išsimokslinę aukštesnį valdininkai, literatai ir ypač žurnalistas.

Psichologinės šios „kilties“ šaknys yra gilios, didele dalimi jas galima vadinti tradicinėmis. Tai savo asmens, visuomenės, tautos, kultūros bei kalbos nepilnavertiskumo liga, kurią pratytyje buvo susirgusi mūsų bažnyčios dalis. Nors nėra civilizuotų tautų su netobula kalba, bet savo kalbą nuvertinę Lietuvos aristokratai to nežinojo. Ir dabartiniai „Avuteil“ kalbos vartotojai, giliau nepasimokę bei nepažinę savo gimtosios lietuvių kalbos, dažnai ne nesistengė rasti svetimybę žargono pakaitalų savo turtingame žodyne ir pasidavė, amerikiečių prastakalbe tariant, „monkey sec, monkey do“ įpročiui – beždžioniavimui. Beje, buvo pasekta „vyresniojo brolio“, kuris sirgo ta pačia liga ir užkrėtė mūsiškės „kilties“ silpnuoliui. Čia pateikiu šios gajos „kilties“ kalbos pavyzdžių.

Dviracio šuva (šou – rodinys), mėgiamas adekvacių avuteilaičių, degustuoja stipriai dozuojamą virtuvės receptūrą ir nereglamentuotą nacionaliai ope-

Statoma Lietuvos kankinių šventovė

Kauno artumoje pradėta statyti prasmingo vardo šventovė dėl Lietuvą ištikusios ekonominės krizės negali būti užbaigta be dosnios išeivijos pagalbos

Domeikava – stambi Kauno rajono gyvenvietė, sparčiai augantis būsimasis Kauno miesto mikrorajonas. Šiuo metu čia gyvena 7000 gyventojų. Gyvenvietė yra labai geroje strateginiu požiūriu vietoje – ją kerta arba netoli jos praeina svarbūs respublikinės reikšmės keliai: autostada Vilnius-Klaipėda, Kaunas-Panevėžys, vakarinių jos pakraščiu bus tiesiama projektuojama autostada „Via Baltica“, todėl neabejotina, kad Domeikavos gyvenvietė augs ir ateityje.

Minima situacija visu aštrumu iškėlė žmonių dvasinio-kultūrinio aptarnavimo problemą. Tik prasidėjus tautiniam atgimimui, atsirado galimybė įsteigti Domeikavos parapiją. Parapijos steigiamasis susirinkimas įvyko 1990 m. gruodžio 2 d. Tada buvo nutarta statyti Domeikavos šventovę. Greitai pradėti projektavimo darbai. Architektūrinę šventovės dalį projektavo Vilniaus Archtprojektas, o konstruktyvinę – Kauno Žemprojekto. Šventovės projekto vyriausias architektas – K. Pempė. Lietuvos architektams, sovietmečiu neprojektavusiems šventovių, tai buvo nauja mažiau žinoma tema, todėl projektavimo darbams buvo pasitelktas užsienyje žinomas šventovių statytojas lietuvių išeivijos architektas R. Mulokas.

Kertinis šventovės akmuo buvo pašventintas 1993 m. birželio 14-tąją, masinio bolševikinio lietuvių tautos genocido dieną. Tą dieną prisimintos Birželio tremimo aukos, už kurias Mišias atnašavo monsignorai A. Svarinskas ir L. Vaičiūlonis. Būsimajame šventoriuje buvo pašventinta tautodailininko V. Žilinsko išdrožta skulptūrinė grupė ir kryžius.

Kol statoma šventovė Domeikavos parapijos tikintieji meldžiasi iš mašinų garažo koplyčiai pritaikytoje patalpoje, kuri net ir paprastą sekmadienį negali sutalpinti visų norinčių pasimelsti. Pastoracinis darbas tokiomis sąlygomis labai sunkus, todėl šventovės pastatymas Domeikavoje – labai aktuali problema.

Pagal projektą šventovės naudingą lotą sudaro 1414 m² Pirmame aukšte ir balkone tilps 1458 žmonės. Statoma tokiu būdu: pamatai betono, sienos keramikinių plytų, tinkuojamos, perdengiamai gelžbetonio konstrukcijos, langai ir durys medinės, grindys „teraco“, šildy-

ratyvų ekskrementą. Konsistencijos bumai piko valandą asocijuojasi su inovaciniais normatyvais. Dislokuota fotografija tiražuojama. Buklerinės šeimos koncepcija komfortabiliai fiksuoja kaimo kultūros inkluzus ir disponuoja produkcijos produktų permanentiniais asortimentais. Komunikabili mergina akumuluuoja gausybę šuns (šou) ingredientų ir kad ir ekstraliomis sąlygomis personaliai eksponuoja fakultatyvius eksponentus. Ūkį kuruojantys subjektai perspektyviai rajonuoja topines daržovių veisles. Etaupuoti trilerio stabilizukai mutuoja sąžinę ir rezonuoja ažiotažą. Denonsuotas autoservisas su agroservisu kardinaliai funkcio nuoja buketlais ir mobiliais ryšiais. Autsaideriai balotiruojasi be amo. Ofiso periferijoje peripetijos šokiruoja rakursu. Šunų populiacijos specifika rekreacinės zonos sertifikuota. Vakcinuota supermanekinė rengia ekvivalentinės infrastruktūros performansus. Rezultatyvios lygiosios stabilizuoja eksplatuotas realijas. Anonsai su grifu eskaluoja frustraciją. Kreditinis auditas regresyviai regeneruoja generaciją. Video koncepcija nelimituoja konsultacijos inicijavimo. Legitimuotų bajorų mediatyvinė funkcija startuoti ekskliuzyviausią cerebralinį servisą yra rezultatyvi.

Perspektyvu: postpirmininkas ir postsekretorius taps postmodernizmo ir postkomunizmo etalonais.

Ar supratote?

mas ir apšvietimas elektra, vandentiekis ir kanalizacija bus prijungti prie Kauno miesto tinklų.

Šventovė statoma iš tikinčiųjų ir jos statybą remiančių bendrovių bei firmų aukų. Nepaisant labai sudėtingų Lietuvos ekonominių sąlygų, Domeikavos tinkintieji nuo šventovės statybos pradžios paaukojo 77.000 Lt., Kauno arkivyskupija skyrė 63.000 Lt., Tarptautinis SAF koncernas – 465.000 Lt., Lietuvos seimas paaukojo 300 Lt., dabartinė Lietuvos vyriausybė šventovės statybai neskyrė nė vieno lito.

Iki šiol yra atlikta statybos ir montavimo darbų už 549.000 Lt. Tai sudaro 40% šventovės pastato vertės. Jau pilnai išmūrytas šventovės rūsys ir sienos iki 9,7 m. aukščio.

Kadangi šiuo metu Lietuva išgyvena sunkią ekonominę krizę, netekome šventovės statybą rėmusių firmų paramos, todėl statybos darbai nutrūko. 1996 m. šventovės užbaigimui (be vidaus įrengimo) reikia 534.991 Lt. Be to, vargonų įsigijimui ir sumontavimui reikėtų apie 110.000 Lt., varpo įsigijimui – 20.000 Lt., altoriaus, klausyklių, sakyklų, stočių įrengimas kainuotų apie 70.000 Lt., šventovės teritorijos tvarkymo darbai ir čia numatytų koplytstulpių pastatymas kainuotų apie 70.000 Lt. Prie šių sumų pridėjus būtiniausio inventoriaus įsigijimo, elementariausio papuošimo ir simbolikos įrengimo išlaidas, susidarytų apie vienas milijonas litų. Valstybės mastu tai nėra didelė suma, tačiau dabar negalime tikėtis iš šio šaltinio jokios paramos. Taigi lėšų trūkumas gali tapti rimta kliūtimi šventovės statybos užbaigimui. Palikus žiemai iki galo neišmūrytas sienas ir neuždenktą stogą, gali pradėti irti pastato sienos.

Domeikavos šventovės statybą turėtų sudominti viso pasaulio lietuvius, nes jai suteiktas garbingas ir kiekvieną tėvynės patriotą įpareigojantis vardas – Lietuvos kankinių šventovė. Po Kanadoje Mississaugos mieste jau esančios Lietuvos kankinių šventovės tai būtų antroji pasaulyje lietuvių tautos kančią įprasminanti šventovė. Garbingas vardas nusako šventovės veiklos turinį, todėl norime Domeikavos Lietuvos kankinių šventovę pastatyti ir įrengti taip, kad ji primintų visais laikais už katalikų tikėjimą ir Lietuvos laisvę žuvusiuosius, kad ji taptų lietuvių tautos kančios atminimo šventove – memorialu. Tuo tikslu prie šventovės statoma koplyčia, kurios sienose įmūrytos marmuro plokštės bus įamžintos Lietuvos laisvės kovotojų ir kankinių atminimas, įrengta tą atminimą primenanti vaizdo ir garso simbolika.

Be to, prie šventovės esančioje teritorijoje numatyta pastatyti 14 ažuolo koplytstulpių, menančių atskirus Lietuvos kovų už nepriklausomybę ir tautos kančių kelio etapus. Koplytstul-

piai bus skirti Lietuvos valstybės formavimosi kovų laikotarpiu, maro ir badmečių, sukilimų prieš carizmą, nepriklausomybės kovų laikotarpiu, rusų ir vokiečių okupacijos, laisvės kovų sąjūdžio didvyriams, bolševikinio genocido ir 1991 m. sausio 13-sios aukoms atminti. Atminimo koplytstulpis bus skirtas dėl okupacijų ir karų po visą pasaulį išblaškytiems Lietuvos vaikams – emigrantams.

Šiuo tikslu į Domeikavos seniūniją pasitarti buvo sukviesiti žinomi Lietuvos tautodailininkai ir architektai, kurie priitarė memorialinių koplytstulpių statymo idėjai, jau sukūrė projektus, kurie suderinti su šventovės statybos komitetu.

Prie Lietuvos kankinių šventovės esančiame žemės sklype bus sudarytos galimybės pasaulio lietuviams statyti nežinia kur palaidotiems savo artimiesiems paminklus – kenotafus (paminklas be mirusiojo palaidojimo), tokiu būdu pagerbiant jų atminimą. Manome, kad ši idėja turėtų sudominti pasaulio lietuvių bendruomenes.

Domeikavos šventovės tikintieji gerai supranta, kad įgyvendinti šias gražias idėjas be visų lietuvių paramos bus sunku. Visus darbus numatoma atlikti tam tikrais etapais. Pirmiausiai ir svarbiausias iš jų – šventovės statybos užbaigimas.

Kelyje į mūsų šventovę laukia nemažai sunkumų, tačiau mes giliai įsitikinę čia išsakytų idėjų prasmingumu ir tikime, kad Dievo ir Jūsų padedami juos nugalėsime. Domeikavos parapijos tikintieji viliasi, kad jų kilnius tikslus supras viso pasaulio tautiečiai, kad visų pastangomis bus pastatyta Lietuvos kankinių šventovė, kuri taps tragiškos ir garbingos tautos praeities įamžinimo, lietuvių vienybės simboliu, savo veikla padės Lietuvai grįžti prie krikščioniškųjų vertybių.

Norime priminti, kad aukotojų pavardės bus įrašytos į Lietuvos kankinių šventovės aukotojų knygą, jų sąrašai bus paskelbti pašventinimui skirtame leidinyje, didžiausius rėmėjų pavardės įrašytos į fundatorių marmuro plokštę.

Laukiame Jūsų aukų ir tariame: tepadeda Jums Dievas!

Mūsų adresas ir banko sąskaitų numeriai: Lietuvos kankinių šventovė, 4302 Domeikava, Kauno rajonas, Lithuania. A/s 701315, kodas 260101780, valiutinė sąskaita 707070860, „Litimpekis“ bankas Kauno filialas. Tel. 554247.

Kun. Robertas Skrinškas,
Domeikavos parapijos klebonas

Pritaria:

ĮVysk. Sigitas Tamkevičius,
Kauno arkivyskupas metropolitas

Pastaba. Nuo 1996 m. birželio 10 d. „Litimpekis“ bankas atnaujinio savo veiklą, todėl nematėme būtinybės atidaryti valiutinę sąskaitą kitame banke. Šventovės statybos atsisakymai, kaip ir anksčiau, vyks per minėtąjį banką.

Paminklas Marijampolėje su įrašu: „1940-1956 kovojusiems už Lietuvos laisvę, žuvusiems, nukankintiems, mirusiems atminti. 1996 m. birželio 14 d. LPKTS“. Jis pastatytas iš tremtinių sodybų surinktų akmenų
Nuotr. K. Linkevičius

Lėlė, išgelbėjusi gyvybę

Lietuvoje plačiai paminėta 55-rių metų sibirinių tremimų sukaktis. Marijampolėje pastatytas paminklas iš akmenų, surinktų iš tremtinių sodybų. Jo pašventinimo išlaidas kalbėjusi buvusi tremtinė paminėjo lietuvišką lėlę, kuri išgelbėjo nuo bado mirties – už ją gavo kibirą bulvių...

STASYS ILGŪNAS, Marijampolė

Marijampolėje, kaip ir visoje Lietuvoje, ši atmintina diena – birželio 14-toji buvo deramai paminėta. Šv. Vincento šventovėje buvo aukojamos Atminimo Mišios. Po jų žmonės nuėjo prie Kančių koplytėlės, kuri pastatyta Atgimimo metais, netoli senojo miesto sodo. Po koplytėle išlisi bolševikų nužudytos aukos. Čia susirinkę moksleiviai, mokytojai, gelėmis, žvakėmis ir žodžių pagerbė paaukojusią už Tėvynę savo gyvybę atminimą. Gaila, jog jaunų veidų buvo tiek mažai...

Nuotraukų paroda

14 v. P. Kriaučiūno vardo bibliotekoje atidaryta fotografijų paroda – Kazimiero Liukevičiaus, Romo Linionio ir buvusio marijampoliečio Valentino Juraičio meniškios nuotraukos. Buvo ir keletas autentiškų fotografijų išaugotų nuo KGB nagų, kurias 1948-1949 m. fotografavo partizanai – K. Juknevičius (išlikęs gyvas) ir A. Žygas (1953 m. sušaudytas). Nuotraukose: Žaliosios girios (Aukštaitijoje) partizanų kasdienybė.

Taip pat buvo pristatytas vieningas trijų Baltijos šalių foto žurnalas „Vyzdis“. Redaktoriaus – V. Juraitis. Yra ir istorinių, prieškarinio miesto vaizdų, fotografuotų neseniai mirusio fotografo St. Rūškio. Gražus žiūrovų būrys stebėjo įamžintus gimtines vaizdus, sibirų nukankintų aukų, palaidojimų akimirkas, portretus. Tai savotiškas paminklas mūsų išgyventai istorijai.

Vyskupo žodis

18 v. bazilikoje vysk. Juozas Žemaitis aukėjo šv. Mišias už žuvusiuosius. Nors po savaitės darbų (penktadienio pavakare) žmonės ir nuvargę, tačiau gana gausiai dalyvavo išlaidoje. Per pamokslą vyskupas priminė mūsų tautos Golgotas, ne tik Stalino laikais, bet ir 1831-1863 metų sukilimų didvyrius, knygnešius ir tautos šviesuolius, kurie jau tuomet grūdinosi Sibire, ruošdami dirvą mūsų nepriklausomybei.

Po pamaldų, sugiedoję Tautos himną, žmonės keliavo į Kančių paminklo šventinimo iškilmes.

Akmenų paminklas

Vėjuotą ir šaltą vakarą gedulinga eiseną žygiavo miesto gatvėmis, paženklinomis uždegtomis žvakėmis, kviečiančiomis į senąją geležinkelio stotį, kur daugelio tremtinių kojos paskutinį kartą lietė Tėvynės žemę...

Eisenos priekyje žengė jauni Lietuvos kariai, nešdami ažuolų lapų pynes. Juodais kaspinais pavėsavos vėjyje. Jas lydėjo tautiniai drabužiais apsirengusios tremtinių choro dalyvės, šaulių rinktinė, miestiečiai, tarp kurių buvo ir ne vienas asmeniškai pergyvenęs tos dienos siaubą...

Baigiamas atnaujinti geležin-

kelio stoties aikštės kairėje pusėje pastatytas aukštokas lauko akmenų paminklas. Akmenys buvo surinkti iš daugelio ištremtųjų sodybų vietų, kur gyveno išvežtieji iš Marijampolės apylinkių. Ant akmenų – juodais dažais užrašytos negrįžusiųjų pavardės, vardai, kaimų, iš kurių buvo išvežti, pavadinimai. Pažymėta jų paskutinio poilsio vieta Sibire. Paminklo papėdėje dalyviai uždegė žvakes, apjuosė ažuolo lapų pynėmis, sugiedojo Tautos himną.

Atėis geresnės dienos

Aktorė ir tremtinė Alvyda Si-pienė paskaitė šiai dienai tinkamas eiles. Miesto tarybos deputatė Onutė Dulinskienė priminė ne tik praeities skriaudas, bet ir dabartinės LDDP valdžios padarytą žalą Lietuvai. Miesto meras A. Žvaliauskas paminėjo žuvusius, padėjo paminklo statytojams ir pakvietė pasiklausti seimo nario A. Endriukaičio pasisakymo, kuris susirinkusiems įkvėpė viltį sulaukti geresnių dienų. Žodį tarė ir Cečėnijos atstovė spaudai Lietuvoje A. Salijeva. Ji kalbėjo apie savo tautos didvyrišką kovą su rusų okupantais ir sakė puikiai suprantanti lietuvių tragediją, nes ir cečėnai pokaryje iš savo tėvynės buvo deportuoti.

Mokytoja D. Stankevičienė, pro susikaupusią minią prakypavęs girtas senas rusas, šūkaudamas: „per mažai buvo išduota lietuvių...“ Policijos arti nesimatė, tad keletas šaulių triukšmadarių nuvedė į šalį...

Politinį kalinių ir tremtinių sąjungos atstovas V. Raibikis padėjo susirinkusiems, o A. Endriukaičius prisidėjusiems prie paminklo statymo žmonėms įteikė dar prof. V. Landsbergio vadovaujamą Aukščiausiosios tarybos stenogramų knygas. Paminklą pašventino kun. A. Liepa. Trumpame pamoksle retoriškai klausė: „Tremtiniai, kur šiandien jūsų vaikai ir anūkai?...“ Iš tiesų 50.000 turinčio miesto gyventojams čia atstovavo tik 500 žmonių! Nejaugi tiek daug abejingų piliečių yra tarp mūsų, kuriems brangesnis savas kampas nei tautos žuvusieji?..

Tremtinių choras sugiedojo „Marija, Marija“. Daugelis atėjusiųjų Paminklą papuošė gelėmis. Dalyviai, susikibę už rankų, uždainavo: „Žemę Lietuvos ažuolai žaliuos...“ Kol Lietuvoje ažuolai žaliuos, kol žmonėms, paaukojusiems už mūsų laisvę savo gyvybes, dar uždegs atminimo žvakes, tol Lietuva bus gyva viltimi ir meile!

LAISVOJE TĖVYNĖJE

RUSIŠKAS ALMANACHAS

„Žaliakalnio“ vidurinės rusų mokyklos moksleiviai Klaipėdoje išleido „Lotoso“ almanachą rusų kalba, redaguotą direktoriaus pavaduotojos J. Lukjanovos. Almanachan prozos ir poezijos kūrinių išjungė trys dešimtys jaunų autorių iš Klaipėdos rusiškų vidurinių mokyklų.

TELŠIUOSE IR RAINIUOSE

Birželio dvidešimt trečiąją, sekmadienį, Telšiuose buvo paminėtos dvi iškilės – vyskupijos septyniadešimtmečio ir Rainių tragedijos penkiasdešimtmekio. Vyskupijos sukačiai Kultūros rūmų ir Katedros aikštėje atnaušautas Mišias žemaičių vysk. Antanas Vaičius skyrė jaunimui. Tad jose giedoję net penki vaikų ir jaunimo chorai, dalyvavo jėzuitai ir pranciškonai, globojantys katalikiškąsias mokyklas. Penkiasdešimt penktųjų Rainių mikelio tragedijos metinių minėjimas buvo pradėtas birželio 22 d. vakarą Žemaitės teatro suvaidintu spektakliu „Kestaičių žemaičiai“, pagal poetės Meilės Kudaruskaitės poemą paruoštu ir režisuotu Laimos Pocevičienės. Oficialioji minėjimo dalis birželio 23 d. popietę buvo pradėta dalyvių susitikimu prie Telšių kalėjimo, Skausmingosios Dievo Motinos „Pieta“ paminklo atidengimu Telšių kapinėse, kur yra palaidoti nužudytieji kankiniai. Pustrečio metro aukščio paminklinę Marijos statulą iš akmens yra nukalęs vilnietis skulptorius Antanas Kmieliauskas. Iš kapinių dalyvių procesija nuvyko Rainių miškelin, kur jų laukė graži koplyčia. Telšių katedros šventoriuje jau baigiami valyti rūšiai. Juose įrengiamos laidojimo kriptos. Viena bus skirta tarp Tuskulėnų aukų Vilniuje palaidoto vysk. Vincento Borisevičiaus surastiems palaikam.

LIETUVOS RADIOJOS SUKAKTIS

Dabartinėje Lietuvoje buvo plačiai prisiminta ir paminėta nepriklausomybės metų Kauno radio septyniadešimtmečio sukačiai. Tas visai Lietuvai tada tarnavęs Kauno radijas dar pradėjo 1926 m. birželio 12 d., siųstus sumontavus konkursą laimėjusiai prancūzų SFR firmai. Kauno radijo 3,5 kW galingumo siųstuvai, turėjęs 153 metrų aukščio anteną ant 75 metrų kalvos, savo pajėgumų tada užėmė dešimtą vietą dvidešimt aštuonių Europos radijo stočių grupėje. Vėliau kitos sumodernintos stotys gerokai pralenkė Kauno radijo stotį. Radijo programon buvo išjungę rašytojai ir poetai Petras Babickas, Li-

das Gira, Kazys Inčiūra, Antanas Miškinis, Jonas Graičiūnas, Vladas Nausėdas, radijo reporteriai Kazys Beleckas, Vincas Rastenis, Bronys Raila. Programa turėjo skyrius „Ūkis ir gyvenimas“, „Namai ir moteris“, „Gimtosios kalbos valandėlė“, „Pupų Dėdės pastogėje“, „Linksmieji broliai“ (aktoriai Viktoras Dineika, Jurgis Petrauskas ir Juozas Siparis), Pupų Dėdė (Petras Biržys) su Rozaliute (A. Sadauskaite) ir Marceliute (M. Juškevičiūtė). Populiarūs buvo net kelias dešimtis radijo spektaklių paruošę aktoriai Antanas Suktas (1892-1968) ir Juozas Gučius, miręs Australijos Adelaidėje 1978 m. vasario 22 d. Kauno radijui taigpi talkino kompozitoriai Juozas Gruodis, Jurgis Karnavičius, Juozas Tallat-Kelpša, kalbininkai J. Balčikonis, P. Skardžius, A. Salys, A. Dambriūnas, P. Jonikas.

„METAI KAIP VIENA DIENA“

Taip yra pavadintas Lietuvos radijo septyniadešimtmečiui skirtas dokumentinis Lietuvos televizijos filmas apie veikėjus Lietuvos radijo tarnyboje. Šio filmo scenarijaus autorius yra Valentinas Strazdelis, režisierius – Viktoras Snarskis, operatorius – Gediminas Zaliackas, garso režisierius – Algis Apanavičius. Filman įjungta gyvų ir mirusių Lietuvos radijo veteranų nuotraukų ir atsiminimų, bet šiuose kadruose nėra išsėtos. Laikas ribotas. Nėra apmąstymų, minčių gėlmės. Birželio 10 d. Vilniuje, „Arkos“ galerijoje, buvo atidaryta ilgamečio Lietuvos radijo pranešėjo Juozo Šalkauskio nuotraukų paroda, atskleidžianti daugelio Lietuvos radijo darbuotojų kasdienybę ir šventes. Lietuvos radijo septyniadešimtmečiui skirtas minėjimas birželio 12 d. įvyko Lietuvos filharmonijos salėje. Sveikinimai buvo pradėdami įvadinius Lietuvos radijo žodžiais: „Aljo alio, kalba Kaunas, Lietuva“. Memorialinė lenta Kaune buvo atidengta prie pastato, iš kurio Kauno radijas yra pradėjęs savo transliacijas 1926 m. birželio 12 d. Atminimo lenta buvo pagerbtas ir pirmasis Lietuvos radijo inž. Alfonsas Jurskis. Tą dieną istoriniame Lietuvos radijo techninės įrangos pastate atidengė jo dukra Snieguolė Jurskytė.

TRŪKSTA LITŲ MAŽVYDUI

Klaipėdoje norima pastatyti paminklą Martynui Mažvydui, kai sekančiais metais bus minima pirmąją lietuvišką knygą tapusio jo „Katekizmo“ 450 metų sukačiai. „Lietuvos ryto“ korespondentas Gediminas Pilaitis praneša, kad skulptorius R. Midvikis jau kala paminklą, kuris turėtų būti pastatytas Lietuvininkų aikštėje. Jos pertvarkymo projektą yra paruošęs architektas V. Mazurkevičius. Lėšomis rūpinasi organizacinis komitetas, vadovaujamas Kovo vienuoliktosios akto signataro A. Žalio. Paminklas ir jo pjedestalas kainuos 350.000 litų. Buvo tikėtasi, kad lėšų pakaks. Mat jų suaukojo pajūrio bendrovės, evangelikų ir liuteronų bendrijos, išievojios atstovai ir moksleiviai. Žurnalistas G. Pilaičiui A. Žalys nusiskundė, kad šiuo metu dar trūksta 135.000 litų. Esą jų netrūkta, jei surinktų pinigų nebūtų „išaldę“ Vakarų bankas. Pirmosios lietuviškos knygos sukačiai paminėti buvo sudaryta valstybinė Lietuvos komisija, kuriai trejus metus vadovavo buvęs premjeras A. Šleževičius.

V. Kst.

1996 m. birželio 19 d. Lietuvos respublikos ambasadoje Otavoje lankėsi Estijos garbės generalinis konsulas Toronte Ilmar Heinsoo (kairėje) ir Latvijos ambasados Otavoje patarėjas (diplomatines atstovybės vadovo pavaduotojas) Martins Lacis (dešinėje). Pokalbyje su Lietuvos laikinuoju reikalų patikėtinu J. Paslausku (viduryje) pasikeista nuomonėmis dėl glaudesnio trijų Baltijos valstybių diplomatų Kanadoje bendradarbiavimo siekiant užsitikrinti Kanados paramą Baltijos valstybių jungimosi į Europos ir kitas tarptautines struktūras procese

Tautiniai šokiai išeivijoje...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

orientacija į reginį, t.y. koncertą, o ne į džiugų susijimą, suformavo visiškai kitą pasirušio mo šventei specifika, šokių piešinių sprendimą.

Mūsų šventėje vienu metu aikštėje šoka 48 arba 64 vienetai, o po jų vėl ir vėl kitos tokio gausumo tik kito amžiaus grupės. Koncertas vyksta lauko stadione, standartinėje futbolo (europietiško) aikštėje, tad savaiminis, kaip įprasta išeivijoje, šventės piešinys būtų per smulkus. Todėl jį reikia stambinti, daug jungti, daryti efektingu, nepasikartojančiu.

– Ar taip daryti verčia skirtingos sąlygos? O gal ten skirtingi ir žiūrovų lūkesčiai?

– Žiūrovas Lietuvoje ne toks jausmingas, kaip išeivijoje. Jis neprašė balsu ir plojimais reikšti jausmų, nuaidėjus pirmiesiems „Malūno“ taktams. Jis prirpato būti stebinamas kaskart kuo nors nauju, nematyto. O tai verčia baletmeisterius ieškoti originalių piešinių sprendimų duotos choreografijos ribose. Ir taip šokėjai per savaitę šoka visiškai naują to paties, paruošto namuose, šokio kompoziciją. Todėl išeivijos šokėjams tai yra labai neįprasta, ir Lietuvoje bus kiek kitaip, nei įprasta savoje aikštėje. Čia didelis krūvis teks ir vadovui, ruošiant grupę į Lietuvą, nes mūsų darbas orientuotas į profesionalų vadovą. Todėl ypač prieš šią šventę reikėtų norintiems vyksti į Lietuvą vadovams, kiek pasitobulinti, pasikvietus specialistus iš Lietuvos, arba atvažiuoti į mūsų ruošiamus šokių vadovams kursus.

Nenoriu ižieisti išeivijoje dirbančių mėgėjų vadovų. Sutiškai ir labai profesionaliai dirbančių; toli ieškoti nereikia, visų pirma tai Rita Karasiejienė. Gaila, patyriau, kad ne visada išeivijoje yra panaudojama jos darbo patirtis, įvertinti jos sugebėjimai...

– Minėjote, kad Lietuvoje

Windsor, Ontario

KLB VEIKĖJO a.a. PETRO JANUŠKOS mirties 10-čio Mišios bus atnaušiamos liepos 27 d. Šv. Mykolo Arkangelo šventovėje Kaune ir Šv. Gabrieliaus šventovėje Windsor, o liepos 28 d. – Šv. Antano šventovėje Detroito, MI, kur velionies našlė Birutė daugelį metų gieda šios lietuvių parapijos chore.

tautinių šokių srityje orientuotą ir profesionalius vadovus. Koks vaidmuo tenka mėgėjams?

– Šventėje dalyvauja neprofesionalūs šokėjai. Tik viena grupė per visą Lietuvą yra profesionali – tai Dainos ir šokių ansamblis „Lietuva“. Už šokių šiam vienete jie gauna atlyginimus. Jokios kitos grupės, kaip profesionaliai jos beatrodytų šokančios, daro tai savo laisvalaikio sąskaita, savo malonumui, negaudamos už tai jokio atlyginimo.

Visai kas kita – grupių vadovai. Dauguma jų (aišku, su išimtimis) – profesionalai, t.y. baigę tos srities mokslą (specialų vidurinį arba aukštąjį) ir įgiję šokio mokytojo profesiją. Iš to jie gyvena, t.y. gauna nors ir menką atlyginimą. Ne paslaptis, jog kultūros darbuotojų atlyginimai Lietuvoje yra patys žemiausi. Daugelis paliko šią profesiją ir išėjo pragyvenimo šaltinių ieškoti kitur. Yra vadovų, kurie savo darbą grupėse, kaip ir pas jus, dirba be atlyginimo, o pinigų uždirba dėstydami šokius mokyklose.

Išeivijoje vyrauja nuomonė, jog šokių mokytojas – ne profesija. Juk išeivijoje ši darba atlieka mėgėjai, ir išeivija po šiai dienai šoka. Taip, įvertinu tai. Tai nuostabu, jeigu į tai žiūrėsime tik lietuviškos išlaikymo aspektu. Jaunimui patinka šokti ir jie jungiasi į lietuviškas gretas per šoki. Bet... Apmadu, nes pati turėjau progą įsitikinti, kad tie patys metų metais šokti šokiai tampa atgrasūs tiek juos šokantiems, tiek juos žiūrintiems. Retas vadovas turi noro ir laiko ieškoti ko nors naujo. Mažai išeivijoje yra ir šokių kūrėjų (p. Breichmanienė, p. Matulaitienė ir dar vienas kitas). Tad ir sukasi ta pati karuselė – „Malūnas“, „Blezingėlė“, „Kubilas“ ir t.t.

Mirties dešimtmetis

1986 m. liepos 28 d. Windsor, Ontario, Kanadoje mirė Petras Januška. Gedulines Mišias Šv. Gabrieliaus šventovėje atnaušavo kun. James Chaseley ir Šv. Antano lietuvių parapijos klebonas kun. Alfonsas Babonas. Giedoją Šv. Gabrieliaus parapijos choras. Tą pačią dieną, rugpjūčio 1, velionis buvo palaidotas į Šv. Jono lietuvių kapines Mississaugoje, Ont., kur laidojimo apeigas atliko kun. Jonas Staškus. Su velioniu atsisveikino ir šeimai užuojautą pareiškė Kanados lietuvių fondo tarybos pirm. inž. H. Lapas ir G. Norvaiša.

Petras Januška gimė 1916 m. balandžio 16 d. Janonių km., Ukmergės apskr. Užaugo aštuonių vaikų šeimoje. Studijavo ekonomiką ir dirbo „Lietūkyje“, vyr. buhalteriu, o vėliau instruktoriumi ir revizoriumi. Petro ir Birutės Janušų jungtuvės palaimino kun. A. Sabaliauskas-Zalia Rūta Kaune. Jie užaugino ir išmokslo sūnų Arūną, dukras – Rūtą ir Birutę.

1947 m. atvyko į Kanadą ir apsigyveno Winnipege. 1950 m. persikėlė pastoviam gyvenimui į Windsorą, kur aštuoniolika metų dirbo „General Motors“ bendrovėje. Įsigijęs motelį „Cadillac“ Windsor, ten su šeima dirbo iki pensijos.

Petra Janušą pažinau jau pirmaisiais išeivijos metais JAV kaip Lietuvos žurnalisto Detroito skyriaus valdybos sekretorių ir Windsorio lietuvių apylinkės veikėją. Nepamirštinės Petro Januškos pastangos organizuojant šeštadieninę mokyklą, lietuviškas pamaldas ir radijo transliacijas Kanadoje Vasario 16-tosios progomis, suredaguojant specialius pranešimus anglų kalba ir palydinti lietuviška muzika ir dainomis. Daugelį metų buvo Bendruomenės pirmininku Windsor, dirbo SLA kuopoje, Tautos fonde, BALFe, ALB radijo klube, LŽ skyriuje Detroito. Petras Januška palaikė glaudžius ryšius su Detroito lietuvių telkiniu, dalyvaudamas organizacinėje veikloje. Velionis buvo ramaus ir sugyvenamo būdo, mėgo muziką. Jau 1961 m. sūnus Arūnas ir dukra Rūta dainavo DLK Birutės dr-jos mišriame jaunimo chore Detroito. Kiek vėliau Birutė Janušienė įsijungė į Šv. Antano lietuvių parapijos chorą Detroito, kuriame iki šios dienos tebeveda.

Noriu išreikšti velioniu dėkingumą ir pagarbą, kad, iškeliavęs amžinybėn, mums paliko gerą vardą kaip šeimos tėvas ir taurus lietuvis. Velionies šeimai tebūna šis prisiminimas nepamirštama užuojauta ir paguoda.

S. Stizys

A. a. PETRAS JANUŠKA

Lietuvių kredito kooperatyvo valdyba „TALKA“ rengia metinę

GEGUŽINĖ

1996 m. liepos 27, šeštadienį, 12 val. p.p.,

Giedraičio klubo sodyboje ir kviečia visus savo narius su šeimomis, draugais bei pažįstamais.

„Talkos“ valdyba

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Moters savaitgalį pernai rudens Lemonte surengė Pasaulio lietuvių centras. Dabar buvo nartata ši populiarų renginį pakartoti spalio 25-27 d.d. Naujų patarimų ir pasiūlymų „Moters savaitgalii“ laukia Bronė Nainienė, juos prašanti siųsti šiuo adresu: 7 Glenview Lane, Lemont, IL 60439.

Atlantoje įvyksiančios olimpinės vasaros žaidynės kelia rūpestį negausiai JAV Lietuvos apylinkei. Mat jaunosios kartos energinga valdybos pirm. Ramunė Badauskienė turi tik tris narius. LB apylinkei priklauso vos keliolika lietuviškų šeimų. Daugumą sudaro mišrios šeimos. Skaičių padidina dabar atvykstantys ir Atlantoje įsikuriantys tautiečiai iš Lietuvos. LB Atlantos apylinkei reikia daugiau lėšų susitikimams su sportininkais iš Lietuvos. Tačiau nei finansinės paramos, nei patarimų nesusilaukiama ir iš JAV LB krašto valdybos, bei sportinių organizacijų. Valdymo buvo planavusi olimpiados laikotarpį išsinuomoti namą dailės ir tautodailės parodomis. Tačiau nuomai reikėtų daugiau kaip 40.000 dolerių, kurių JAV LB Atlanto apylinkės valdyba nebepatiria.

Lietuviai yra įpratę minėti Motinos dienas, bet vis dar atsilieka su šeimoms nemažiau svarbia Tėvo diena. Jos minėjimą birželio 16 d. Lemonte surengė Pasaulio lietuvių centro kultūrinį renginių komitetas su savo vadove Brone Nainiene. Ji pasveikino apie tris šimtus minėjamą ir į tėvams skirtas vaišes susirinkusių dalyvių. Invokaciją sukalbėjo katalikų misijos vadovas Lemonte kun. Algirdas Paliokas.

Australija

Pertho lietuviai džiaugiasi pas juos gegužės 25 d. tolimoje Vakarų Australijos pakrantėje apsilankiusiais Lietuvos krepšininkais. Jos krepšininkų rinktinę pakvietė Australijos krepšinio federacija, o ją Pertho oraustyje pasitiko jos atstovai ir būrys vietinių lietuvių. Svečiai iš Lietuvos turėjo progą apsilankyti pas Pertho lietuvių. Juos su vietiniais Pertho lietuviams supažindino ALB Pertho apylinkės valdybos pirm. kun. A. Savickis. Iš Pertho jie išskrido Adelaidės, pirmąsias rungtynes australams pralaimėję 92:65. Mat jų eilėse nebuvo kojų operacijos tuo metu turėjusių krepšinio žvaigždžių Sabonio ir Marčiulionio. Atvyko olimpinėms žaidynėms Atlantoje sudaryta Lietuvos rinktinė, kuri tada dar nebuvo susižaidusi. Tad nenuostabu, kad olimpiadai ruošiamas Lietuvos rinktinės visus penkis susitikimus pralaimėjo australams. Pralaimėjimai betgi nebuvo dideli. Krepšinio žvaigždės Lietuval olimpiadoje nepadės. Mat tie garsieji mūsų krepšininkai dabar yra brangiai apmokami profesionalai, neįsileidžiami į mėgėjams skirtas pasaulines olimpiadas. Belieka tikėtis, kad dabar vėl iškils naujoji

krepšininkų karta Lietuvos rinktinėi. Ją vėl ruošia patirtį turintis treneris Vladas Garastas, dalyvaus šioje išvykoje.

ALB Adelaidės apylinkės valdyba birželio 9 d. Lietuvių namuose surengė diskusinę popietę „Leiskit į tėvynę“. Buvo svarstamos klausimas, kodėl lietuviai, sovietinės vergijos metais dainavę šią dainą, dabar iš tiesų neskuba jį grįžti, kai jau yra tokia galimybė? Diskusijose paaiškėjo, kad grįžti dabar jau būtų per vėlu. Esą grįžusieji taptų tik balastu sunkiai besiverčiančiai tėvynei.

Gedulo ir vilties dienos minėjimą, susietą su pirmaisiais lietuvių, latvių ir estų trėmimais Sibiran, birželio 16 d. Sidnyje surengė Jungtinis baltiečių komitetas. Minėjimas įvyko Stratfielde, Sidnio latvių namuose. Jame dalyvavo Lietuvos ir Estijos garbės konsulai, Australijos ministeriui pirm. J. Howardui atstovavęs etninis reikalų ministras P. Ruddock. Nepriklausomybę atgavusių Baltijos šalių dabartines problemas apibūdino Australijos baltiečių tarybos narys Arvi Vainomas. Lietuvių vardu kalbėjo jaunosios kartos studentas Andrius Lašaitis. Koncertinę programą atliko Jungtinis latvių choras, estų Sidnio operos sol. Ingrid Silve, „Dainos“ choras, vadovaujamas Birutės Aleknaitės ir Justino Ankauskas. Programą M. K. Čiurlionio preliudu ir J. Brahmo rapsodiją papildė fortepijonu skambinės dr. Ramutis Zakarevičius.

Lenkija

Lenkijos lietuvių organizacijų vadovai antroje birželio pusėje lankėsi Vilniuje ir buvo priimti Lietuvos naujojo ministerio pirm. M. Stankevičiaus. Su juo įvyksiamė pokalbįje dalyvavo Lenkijos lietuvių bendruomenės tarybos pirm. A. Nevulis, valdybos pirm. J. S. Paranavičius, Lenkijos lietuvių sąjungos pirm. P. Maksimavičius ir Seinų lietuvių kultūros namų statybos komiteto pirm. A. Skripka. Pokalbyje buvo diskutuojamos Lenkijos lietuvių kultūros bei švietimo problemos ir jų veiklą tvarkančios organizacijos. Kalbėta ir apie Lietuvos paramą Lenkijos lietuviams. Didžiausias dėmesys teko vadovėlių išleidimui Lenkijos lietuvių mokykloms, lietuviškoms Lenkijos televizijos bei radijo laidoms, Punsko ir Seinų lietuvių kultūros namų statybai.

Century 21

OFFORD REALTY LTD.

Member Broker, 38 Hurontario St.,
Collingwood, Ontario L9Y 2L6

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į

Angėlę Šalvaitę, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patars.
Darbo tel. 705 429-2121 ar 705 445-5640
namų tel. 705 429-6428

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, isikūres nuosavuose namuose –

“TALKA” LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.n., trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.

AKTYVAI PER 37 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:	PASKOLAS
kasd. pal. čekių sąsk. iki3.50%	Asmeninės nuo.....8.00%
santauposindėlius.....3.00%	neklm. turto 1 m.....6.50%
kasd. pal. taupymo sąsk.....2.50%	
INDĖLIAI:	
90 dienų indėlius.....3.75%	Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asmeninių paskolų drauda iki \$25,000. Be to, narių santaupos apdraustos TALCOS atsargos kapitalu per 2 ml. dol. ir Kanados valdžios iki \$60,000 sumos draudimu
180 dienų indėlius.....3.75%	
1 m. term. indėlius.....4.25%	
2 m. term. indėlius.....5.25%	
3 m. term. indėlius.....5.75%	
4 m. term. indėlius.....6.00%	
5 m. term. indėlius.....6.50%	
RRSP ir RRIF (Variable).....3.00%	
1 m. ind.4.25%	
2 m. ind.5.25%	
3 m. ind.5.75%	
4 m. ind.6.00%	
5 m. ind.6.50%	

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus „Talkoje“

PIRMOJI LIETUVIŠKA SIUNTIMO BENDROVĖ KANADOJE

- * Laivu siunčiant \$8 už kubinę pėdą
- * Lėktuvu siunčiant \$5.50 už kilogramą
- * Pristatymas iki 50 kg \$14
- * Priimame visokias dėzes ta pačia kaina
- * Iš toliau siųsti per U.P.S.
- * Mes galime palydėti jus važiuojant į Lietuvą

Montrealyje – Leonas ir Genė Balaišiai tel. 514 366-8259
Hamiltono raj. – Bernardas ir Danutė Mačiai . tel. 905 632-4558
Mississaugos raj. – Algis ir Milda Trumpickai . tel. 905 822-1827
Delhi, Simcoe – Andrius ir Gertrūda Usvaltai . tel. 519 773-8007
Buffalo, N.Y. raj. Danguolė ir Don French tel. 905 871-1799

Informacijos klausimais dėl dolerių siuntimo, maisto siuntinių kainoraščių, dėl palydėjimo ar pagalbos nuvažiuoti į Lietuvą prašome rašyti arba skambinti:

Genei ir Vytaui Kairiams, 517 Fruitland Road,
Stoney Creek, Ontario L8E 5A5.

Tel. ir FAX 905 643-3334

KAIRYS BALTIC EXPEDITING

Greitai ir garantuotai pristatome Amerikos ir Kanados dolerių gavėjui į rankas. Paslaugą pakvitatimą jums atsiųsime. 4% iki \$2,000.00 plus pristatymas, 3% daugiau kaip \$2,000.00 plus pristatymas.

	AMER. DOL.	KAN. DOL.
Siunčiama suma	\$	\$
Paslaugos 4% ar 3%		
Pristatymas į rankas	 \$12.00	 \$15.00
IŠ VISO	\$ 00	\$ 00
Siuntėjas:	Gavėjas:	
.....		
Tel.	Tel.	

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymus ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis

Tel 905 383-9026

154 Darlington Dr.

Hamilton, Ontario L9C 2M3

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID

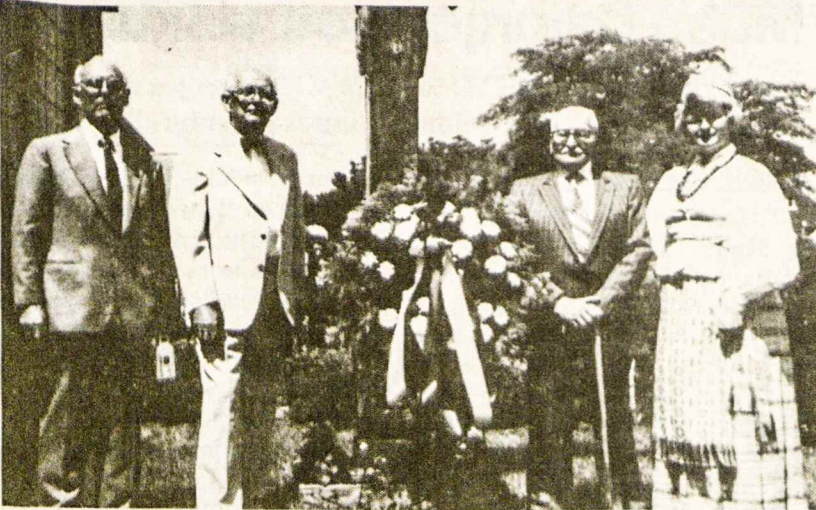
1586 Bloor Street West,

Toronto, Ont. M6P 1A7

(Prieš Lietuviai Namus)

Tel. 416 535-6252

Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gausiami kontakto lėšiai (contact lenses).

Prie Nekalto prasidėjimo liet. parapijos kryžiaus Brighton Parke, Čikagoje, 1941 m. sukilimo 55-ųjų metų minėjimo metu stovi iš k.: dipl. inž. P. Narutis, dr. A. Damušis, prof. J. Meškauskas ir J. Drutytė. Nuotr. Z. Degučio

Kur eini, Lietuva?

D. N. BALTRUKONIS,
Montrealis

Kas darosi šių dienų Lietuvoje, matome pasklaidę šiuolaikinę Lietuvos spaudą, pasiklausę Vilniaus radijo laidų užsieniui. Padėtis Lietuvoje yra tikrai liūdna ir grėsminga. Tauta jau priėjo išnykimo ribą. Daug rašoma ir kalbama ta tema, tačiau padėtis nėra niek negerėja.

Moralinis nuosmukis

Vienas iš baisiai pragaištingų reiškinių dabartinėje (posovietinėje) Lietuvoje yra gilus dorovinis nuosmukis: vagystės, žudynės, apiplėšimai, savizudybės, prostitucija, šeimų irimas, narkomanija, alkoholizmas... Kiek Lietuvos vaikų yra tiesiog išparduodama į užsienį visokių įsivaikinių priedanga!

Ypač tautai pragaistingas, jaunų moterų ir merginų iš Lietuvos į užsienį veržimasis. Kaip vėžys yra įsigalėjęs moterų verbavimas visokiom vedybom ir "tarnybam" užsienyje. Žinia-sklaida pilna skelbimų neaiškiai "paslaugom", Vokietijoje, Prancūzijoje, Olandijoje, Izraelyje ir kitur. Merginos ten dažniausiai atsiduria prostitutų namuose ar kaip kitaip visiškai prapula Lietuva.

Kur dingio tautos moraliniai pamatai, ribojantys tokias niekšiškas prekybos žmonėmis? Juk tų jaunų, net nuo 16 m. amžiaus, merginų traukimas iš Lietuvos yra tautos tragedija. Juk jos – tai būsimos motinos, kurios Lietuvai jau *negimdys*, o jauni vyrai, likę be merginų, *vaikų neišaugins!* Ar pagalvoja apie tai tos jaunos merginos, taip lengvabūdiškai palikdamos savo Tėvynę?

Barti reikia ir tuos gimes, draugus, pažįstamus, sudarančius galimybes tom jaunom moterim iš Lietuvos išvykti. A, – sako, – atvažiuos, pabus ir vėl sugrįš... Bet daugumoje atvejų visai ne taip. Jos čia dažnai susimeta su svetimtaučiais, ir viskas baigta.

Didžiuliuose Kanados ir JAV miestuose jaunų ateivių iš Lietuvos (merginų ir vaikų) esama tūkstančiais. Bet kur jie? Labai retai matysi juos mūsų kultūrinuose centruose, šventovėse, lietuviškoje veikloje.

Tai vis pasekmė 50 metų trukusio sovietinio auklėjimo Lietuvoje. Ryškus bet kokio patriotizmo stygis šių sovietmečių gimusių bei užaugusių žmonių dvasioje...

Ekonominė suirutė

Kitas tautą smarkiai nualinęs veiksnys – tai ekonominė suirutė. Bankas po banko sulošia kažkokius neaiškius "bankrotus". Pirmiausia keletas mažesnių, o dabar ir pora didžiųjų bankų užšaldė žmonių santauką ir net didelių įmonių sąskaitas. Įmonės iš užšaldytų sąskaitų bankuose, nebegalėjo mokėti darbuotojams algų, tiekėjams už medžiagas ir t.t.

Prieita prie ekonominės krizės. Ir kodėl taip? Kur dingio valstybės įstatymai, reguliuojantys bankų veiklą, žmonių indėlių saugumą? Bankas – juk tai aukščiausio finansinio pasitikėjimo institucija bet kurioje valstybėje. Jų veikla yra griežtai kontroliuojama valstybės. Žmonių indėliai Kanadoje yra apdrausti iki 60,000 dolerių asmeniui vienoje institucijoje. JAV tokia drauda siekia iki 100,000 dol. Skolintojai yra nuodugniai patikrinami prieš išduodant bet kokią paskolą. Stambesnės skolos yra padengtos stipriomis ga-

rantijomis – nuosavybėmis.

O Lietuvoje? Atrodo, jog milijoninės sumos buvo "išskolintos" be jokios garantijos. Ir liūdniausia, kad tie didžiuliai pinigai dažnai atsidūrė užsienio bankuose ar abejotinos reikšmės versluose. Tai bent ekonominė bankų politika!

Kur dingio paskolos Lietuvos pramonės, žemės ūkio plėtoti? Jeigu bankai šioms tikslams ir skolina, tai lupa nežmoniškai didelės palūkanas. Nėra jokios aiškos ekonominės valstybės politikos Lietuvos žmonių gerovei kelti.

Politinės džiunglės

Labai pravartu būtų panašinti valdančiosios LDDP vyriausybės tiesiog nesuprantamą ekonominę politiką arba jos įžvalgomą stoką. Labai liūdina pasidarbavo buvusio premjero A. Šleževičiaus vadovaujama vyriausybė, įsivėlusį į visokias kontroversijas. Imkim, pavyzdžiui, "Tauru" banko G. Konoplio von sanderį su A. Šleževičiaus vyriausybe, davusia pastarajam fantastišką 10 milijardų dol. valstybinę garantiją. Tokiai mažai ir varganai valstybei švaistytis tokiomis garantijomis – tai žingsnis į ekonominę savizudybę. Atrodo yra kažkoks sąmokslas Lietuvai taip nuskurdinti, kad jai neliktų kitos išeities, kaip grįžti savanoriškai į senosios "matuškos" Rusijos glėbį.

1990 m. Lietuva iš Sovietų Sąjungos paveldėjo didžiulį žvejybos ir prekybos laivyną, gerai išplėtotą sunkiąją ir lengvąją pramonę ir, svarbiausia, gana gerą hidro bei atominės energijos sistemą. Ką gi padarė dabartinė valdančioji LDDP, ypač buvusioji A. Šleževičiaus vyriausybė, su visais tais milžiniškais paveldais? O gi laivyną jau baigia likviduoti, pigiai pardavinėdami beveik naujus 6-10 metų žvejybos laivus – šaldytuvus ir gerus prekybos laivus ("Maironis", "Vydūnas" ir kiti).

Kas darosi Ignalinos atominės jėgainės tvarkyme? Ši jėgainė yra viena galingiausių pasaulyje, galinti pati viena aprūpinti visus Lietuvos energijos poreikius ir dar eksportuoti savo kaimynams. Tačiau faktai yra kitokie. Lietuvos gyventojai bei pramonė turi mokėti dirbtinai didelės kainas už teikiamą elektros energiją. Kodėl? O gi privatusios parazitinės UAB, visokios agentūros nugriebia visą "grietinėle", ir vartotojų tenka mokėti 10 ar daugiau kartų pabrangintą kainą. Nėgana to. Jau dabar kalbama apie naujojo šil-

Duobė, kurioje tilptų Lietuvos kariuomenė

Priešsąsietinis 1941 metų tautos sukilimas, kurio minėjimas buvo surengtas Čikagoje. Vienas iš kalbėtojų priminė, kad ta proga reikia minėti ir vėlesnių metų sukilėlius-partizanus, kurių žuvo per 30,000. Jų kapo duobėje būtų tilpusi visa ano meto Lietuvos kariuomenė

ALDONA ŠMULKŠTIENĖ

1941 metų tautos sukilimo 55-ųjų metų minėjimą 1996. VI. 23 d. Čikagoje, Brighton Parko lietuvių parapijos salėje surengė Politinių kalinių sąjunga ir JAV LB Brighton Parko apylinkė, talkinami šaulių ir ramovėnų.

Šv. Mišias už mirusius ir gyvus sukilimo dalyvius atnašavo kun. Fabijonas Kireilis. Jis pasakė ir šiai progai skirtą pamokslą. Giedėjo parapijos choras, vadovaujamas muz. A. Barniškio.

Šauliai ir ramovėnai su vėliavomis atžygiavo prie parapijos kryžiaus, mergaitės atnešė vainiką. Susirinko ir visi šv. Mišių dalyviai. Dr. A. Damušis, P. Narutis ir dr. J. Meškauskas padėjo atneštą vainiką prie kryžiaus. Žodį tarė dr. inž. Adolfas Damušis, laikinosios Lietuvos vyriausybės ministeris. Savo kalboje jis pabrėžė, kad "okupanto skriaudoms sukėlė tautą aktyviam ir staigiam pasipriešinimui. Tauta sukilė, ir mirtis už laisvę nebuvo brangi... Sukilime viešpatavusi dvasia lydėjo tautą per visas okupacijas. Todėl šiandien lenkiame galvas maldoje už ryžtingus žuvusius sukilėlius. Jie savo drąsa kovojo ir mirtimi tapo pavyzdžiu, nusagstė gaires sekusiais mūsų tautos kovai už Lietuvos laisvę bei savarankiškumą".

Akademinę dalį parapijos mokyklos salėje pradėjo Salomėja Daulienė, LB Brighton Parko apylinkės pirmininkė, pasveikindama visus ir pakviesdama Joaną Drutytę vadovauti programai. Ji pakvietė dr. A. Damušį uždegti žvakę žuvusiems už Lietuvos laisvę, o kun. F. Kireilį – sukalbėti invokaciją. Antanas Drutys, visiems atsisotus, perskaitė 1941. VI. 23, 9,25 v.r., per Kauno radiją paskelbtus Lietuvos aktyvistų fronto ir laikinosios Lietuvos vyriausybės atsisaukimus. J. Drutytė perskaitė laikinosios Lietuvos vyriausybės, kuri 6 savaites kovojo su naciais dėl Lietuvos nepriklausomybės atstatymo, sudėtį.

Sveikino Lietuvos garbės gen. kons. Vaclovas Kleiza, PLB c.v.-bos vicepirm. dr. Petras Kisielius, ALTos pirm. Grožvydas Lazauskas, šaulių s-gos pirm. p. Vengiankas ir partizanų atstovas Povilas Vaičekas. Pastarasis, prisimindamas žuvusius ir gyvuosius 1941. VI. 23 sukilimo dalyvius, kvietė prisiminti ir 1944, 1945 ir

dymo sezono krizę. Bendrovė "Lietuvos kuras", kurios paskirtis yra aprūpinti mazutu (nafta), Lietuvos šildymo sistemą, yra paskendus milijoninėse skolose ir neturi lėšų pirkti naftos (mazuto) ateinančiai žiemai.

Arba vėl "Lietuvos dujos" vis dar skolingos Rusijos dujotiekui 20-30 milijonų JAV dolerių. Ir taip daina be galo.

Valstybinė Lietuvos skola įvairioms užsienio institucijoms artėja prie dviejų milijardų dolerių.

Ką visa tai reiškia? Baisu pagalvoti! Ar pavyks Lietuvai išsikapstyti iš šio ekonominio liūno? O prezidentas ir valdžios pareigūnai vis dar ištaigingai po pasaulį keliauja išleisdami didelės sumas pinigų...

vėlesnių metų Lietuvos sukilėlius – partizanus, kurie ištisą dešimtmetį kovojo ir žuvo "nuo Maskvos ir savųjų komunistų rankos. Jų žuvusių yra daugiau nei 30,000". Toliau jis sakė: "Įsivaizduokime ir šitos žuvusiųjų duobės išmatavimą: į ją laisvai tilptų visa mūsų nepriklausomybės laikų buvusi kariuomenė... Tai Lietuvos partizanų, geriausių tautos sūnų ir dukrų, milžiniškas kapas. Tenka šiandieną tik apgailestauti, jog dabartinė Lietuvos valdžia su prezidentu priešakyje tokios duobės ir kapo nemato, vedžioja užsienio diplomatus ir svečius po Vilniaus Antakalnio kapines, padeda vainikus prie keilios 1991 m. žuvusių kapų. Atrodo, lyg Lietuva tik tada atsirado"... Baigdamas P. Vaičekas pabrėžė, kad visada turime prisiminti ne tik 1941 m. sukilimo dalyvius, bet ir visus Lietuvos partizanus, "kurie aiškiai savo krauju parašė ant Lietuvos žemės: Tėvynė, per amžius būk laisva!"

Pagrindinę kalbą pasakė prof. dr. Juozas Meškauskas, kurio bute buvo slaptai sudaryta laikinoji Lietuvos vyriausybė. Kalbėtojas nuosekliai peržvelgė Lietuvos istoriją nuo senųjų laikų, išskeldamas žodžio "sukilimas" prasmę ir pabrėždamas, kad Lietuvos istorijoje jų būta daug ir įvairių, nes Lietuvai iš Vakarų grąsino vieni prieštai, o iš Rytų – kiti. Savo kalbą pajavirino įdomiais pavyzdžiais. Lietuva buvo užmiršta iki I pasaulinio karo. Po jo ji atstatė savo valstybę ir per 22 metus prilygo Vakarų valstybėms, kurios visą laiką buvo laisvos. Bet Lietuva turėjo problemų dėl Vilniaus ir Klaipėdos kraštų. Lietuva buvo tarptautinių interesų ir ginčų objektas. Net yra buvę nutarimų Lietuvą išbraukti iš žemėlapių. Galų gale du diktatoriai (Stalinis ir Hitleris) tai ir padarė. Lietuva buvo sovietų okupuota. Piliētis neteko savo teisių, iš jo buvo atimta žemė, namai, turtas. Jam buvo uždrausta tikėti, melstis, galvoti kitaip, negu okupantas nori. Bet tauta nenustojo vilties. Ji pradėjo ruošti sukilimą. Čia profesorius priminė, kaip jo kabinete buvo sudaryta laikinoji Lietuvos vyriausybė. Pasiruošimas sukilimui vyko plačiai. Birželio 22 sukilėliai užėmė pozicijas, o birželio 23 sukilimo vadovybė paskelbė atsisaukimus.

"Visi žinome, ką davė vokiečių okupacija. Po jos vėl atėjo rusai ir vėl grįžo tuo pačios lietuvių kančios. Bet tauta nepalūžo. Prisiminkime, kaip lietuviai, atvykusiam į Lietuvą Gorbachovui, skandavo 'Lietuva! Lietuva!' Lietuviai yra dar vienos sukilimo formos iniciatoriai – tai Baltijos kelio!"

Taip apžvelgęs įvairias sukilimo formas, kalbėtojas pabrėžė, kad sukilimas dar ir dabar tebevyksta, nes Lietuva, nors ir yra nepriklausoma, bet jos teisės dar nėra atstatytos. "Mes esame visi šios kovos dalyviai. Buvome ir esame!"

Uždaromąjį žodį tarė dipl. inž., LAF atstovo prie laikinosios Lietuvos vyriausybės pavaduotojas Pilypas Narutis. Jis priminė gyvuosius 1941 m. sukilimo dalyvius: prof. dr. J. Meškauską, prof. M. Mackevičių,

dr. inž. A. Damušį, kurį plk. K. Škirpa įgaliojo atstovauti laikinajai Lietuvos vyriausybei, "kur Lietuvos labui būtina ir reikalinga". Taip pat priminė ir dr. Antaną Marčiukaitį, kuris buvo viršininkas Žaliakalnyje senelių prieglaudos, kurioje buvo įsikūręs LAF sukilimo štabas. Gyvi dar yra ir dr. K. Ambrozaitis, TDA vado pavaduotojas ir TDA vadas, LAF štabo narys leit. Vyta Stonis, LAF vadovybės narys Mykolas Pečeliūnas, dipl. inž. Juozas Prapuolenis, Jonas Pajaujis, inž. Romas Šatas, dipl. inž. Algirdas Pundzius.

P. Narutis paaiškino, kodėl apie LAF sukilimo organizatorių buvo mažai skelbiama: "Negalėjome išduoti visų vadų, kurie tą žūtbūtinę kovą tęsė. Mes turėjome visą 50-metį slėpti vadus, kad jie galėtų kovoti.

Baigęs savo žodį, P. Narutis pasiūlė minėjimą baigti rezoliucijomis. Jų vieną lietuviaiškai, kitą angliškai perskaitė J. Drutytė. Dalyviams abi rezoliucijas vienbalsiai priėmus, minėjimas baigtas sugiedant "Lietuva brangi".

Rusų kazokai vokiečių kariuomenėje

Antrojo pasaulinio karo metu vokiečių kariuomenei pradėjus Sovietų Sąjungos puolimą, daugelis raudonarmiečių perėjo vokiečių pusėn. Ypač gausūs buvo kazokai, iš kurių buvo sudarytas net atskiras XV-sis korpas

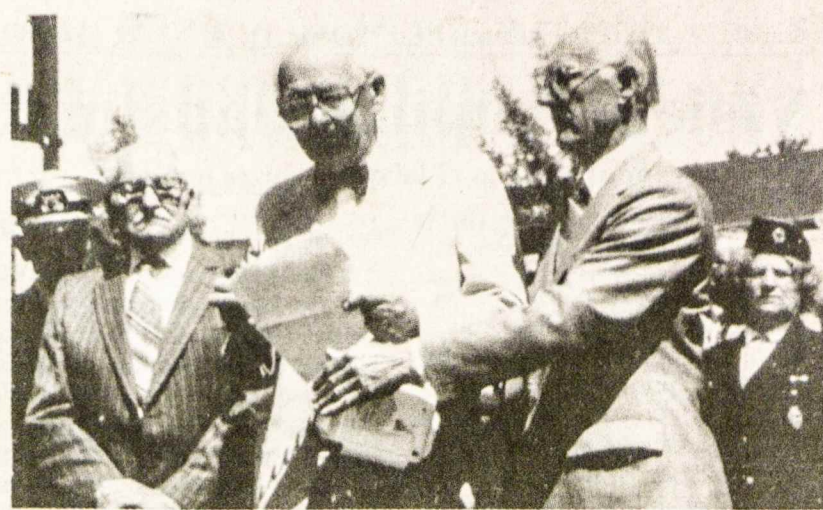
LEONAS BALTUŠIS

Atamanui plk. Kulakovui grįžus į Paltavą, ištisos kazokų "stanicos" (kaimai) atgijo su didžiausiu entuziazmu. Senos kazokų uniformos buvo vėl iškastos, apsiurpinta puikiais sovietiniais "Kalašnikov" automatais, arkliais ir vežimais. Viskas buvo organizuojama šimto vyrų grupėmis, kurioms vadovauja vadinamasis "šimtininkas". Tai daugiausia karinio patyrimo turintys kazokai.

Čia reikia paminėti kazokams labai jau draugišką ir juos suprantantį vokiečių gen. lt. baroną von Freytag-Loringhoven. Pradėjus iš fronto linijų bėgti Raud. armijos kazokų daliniams ir atsiradus didžiulei masei rusų savanorių belaisvių stovyklose, kurių nemaža dalis stengėsi pabėgti nuo bado, generolui lt. von Freytag-Loringhoven buvo aišku, kad reikia kas nors daryti, ir tai labai greitai.

Visi kazokų daliniai buvo pradėti telti Vojenstroj Seleščina vietovėje. Tie, kurie atsirado čia iš "stanicų", nebuvo problema. Sunkiau buvo su kazokais iš belaisvių stovyklų. Padedant seniesiems kazokų karininkams, buvo sudaryta speciali anketa, kurią galėjo atsakyti tik tikras kazokas, nes nekozakai turėjo gana ribotą žinių bagažą ir daugelyje klausimų jie sukludavo.

1942 m. vokiečiams užėmus beveik visas kazokų teritorijas, pulkininkui Claus von Stauffenberg pavyko gauti leidimą suorganizuoti I-ją kazokų diviziją. Tai tas pats pulkininkas, kuris 1944 m. liepos 20 d. padėjo bombą Hitlerio būstinėje (vok. – Wolfsschanze) netoli Rastenburg'o, Rytprūsioje. 1943 m. pradžioje buvo leista vietoj divizijos suorganizuoti visą korpa.

Tautos sukilimo 1941 m. 55-ųjų metų minėjime, padėjus vainiką žuvusiems pagerbti, 1996.VI.23 kalba dr. A. Damušis. Iš k. prof. J. Meškauskas, dr. A. Damušis, dipl. inž. P. Narutis. Nuotr. Z. Degučio

1941 m. Tautos sukilimo 55-ųjų metų minėjime 1996.VI. 23 Brighton Parko, Čikagoje, parapijos salėje. Sėdi iš k.: dipl. inž. P. Narutis, J. Damušienė, prof. dr. J. Meškauskas, dr. A. Damušis, garbės kons. V. Kleiza, dr. P. Kisielius ir ALTos pirm. G. Lazauskas. Nuotr. Z. Degučio

Divizijos vadu, vėliau XV korpo vadu, buvo paskirtas plk. (vėliau gen. lt.) Helmuth von Panwitz.

...

Von Panwitz buvo stambus vyras su gana plačiu slavišku veidu. Kilęs iš Silezijos, jis šiek tiek mokėjo lenkiškai, be to, mėgo kazokus, nes pats buvo puikus kavaleristas. Savo kariams jis buvo daugiau tėvas negu griežtas vadas. Buvo sakoma, jis esąs "labai geros širdies žmogus". Kaip kavalerijos karininkas jis negalėdavo atsistebėti kazokų tiesiog akrobatiškų jodinėjimų kurį kazokai vadindavo "džigitovka". Turėdamas tik kelis rusų kalbos vertėjus, jis tuoj suprato, kad nemokėdamas rusų kalbos toli nevažiuos. Von Panwitz tuoj pat pradėjo mokytis ir, palyginti per trumpą laiką, jis jau susikalbėdavo. Jo kalbos buvo verčiamos į rusų kalbą ir surašytos jam fonetiškai lotyniškų raidynų. Taip jis kreipdavosi į kazokus, kuriems tai darė labai teigiama įspūdį. Pralaidavo savo laisvą laiką su jais, organizuodavo jodinėjimo varžybas, net ir išgerdavo su jais. Suorganizavo korpo trimių ir būbnelių orkestrą, pilnomis kazokų uniformomis, ant gražių baltų žirgų. Į kitų vokiečių generolų priekaištus jis nekreipė dėmesio.

1943 m. ankstyvą pavasarį beveik visi kazokų daliniai buvo sutelkti jų surinkimo centre netoli Varšuvos, Lenkijoje. Duguma jų buvo naudojami kovose su bolševikiniais partizanais ir kai kada labai specialiais uždaviniais, kai reikėdavo naktimis perėti frontą apsirėmus Raud. armijos uniforma. Dugelis šių vyrų buvo nepaprastai geri kariai, ir ne vienas jau buvo apdovanotas vokiečių Riterio kryžiumi.

Pagrindinė korpo organizacija

vimosi ir apmokymo vieta buvo didžiulė stovykla Mielaui miestelyje, Rytprūsioje.

Von Panwitz buvo ne tik geras karys, bet ir geras organizatorius. Labai greitai čia iš Miuncheno atsirado civilinio karo kazokų herojus gen. Lt. A. G. Škuro, buvęs "laukinės divizijos" vadas, kurio vyrų bijojo visa maršalo Semion Budiony kavalerija. Apdovanotas Anglijos karalienės aukščiausiu BAN ordinu už drąsą, jis nuo 1920 m. pabaigos iki 1942 m. gyveno tarp Belgrado ir Miuncheno. Kaip nepaprastai geras jojimo žinovas, jis keletą metų dirbo cirke jojimu akrobatu, taip sau užsidirbdamas pragyvenimą. Von Panwitz jį paskyrė vyriausiu kavalerijos inspektorium ir instruktorium.

...

Von Panwitz, turėdamas tik keletą mėnesių korpo suorganizavimui, visą dėmesį buvo sutelkęs kazokams. Tai buvo didelė klaida, nes jis visiškai užmiršo vokiečius, priskirtus prie kazokų dalinių. Tai buvo daugiausia labai nedraugiški kariai, pilni "uebermensch" filosofijos, jokio supratimo neturintys apie kazokų mentalitetą, jų papročius ir istorines tradicijas. Vėliau tai atsiliepė Jugoslavijoje.

Iš kitos pusės, kazokai ilgą laiką savo tarpe nesugyveno. Senos emigracijos ir buvusios Raud. armijos karininkai, turėjo visiškai kitokį supratimą apie karininko garbę ir visa kita. Geras pavyzdys buvo mjr. I. N. Kononovo pulkas, kur visi karininkai ir kareiviai buvo jau sovietinės kultūros. Visai nenuostabu, kad mjr. I. N. Kononovas visą laiką vaikščiodavo su dviem savo asmeniniais apsaugos vyrais. Tai buvo du ilgais ūsais bei barzdotti ir stambūs vyrai. Abu dėvėjo puikias baltas "papachas" (kepurės), o vienas iš jų dešinėje ausy turėjo didelį auksinį čigoniską auskarą ir visiems buvo žinomas kaip pusiau graikas iš Odesos. Nebuvo paslaptis, bet kartais esant reikalui, jie būdavo ir mirties baismės vykdytojai. Vis dėlto gen. lt. H. von Panwitz'ui įdėjusiam visą širdį į organizavimo darbą, pavyko iš šių vyrų padaryti geriausią II Pasaulinio karo kovos vienetą.

...

(Nukelta į 6-tą psl.)

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių Namų)
Pirma pacientus pagal
susitarimą
Tel. 416 532-7115
*Susitarkus priima
pacientus ir vakarais*

Į Lietuvą su Nordland Express

Siuntiniai laivu • Oro paštu		Nemokamas siuntinių paėmimas		JAV ir Kanados dolerių perdavimas	
Pinigų perdavimas • Prekybiniai pervežimai		Toronto: nuo pirmadienio iki penktadienio Hamilton, Burlington, Oakville, Mississauga: pirmadieniais ir ketvirtadieniais St. Catharines, Niagara Falls, Welland: ketvirtadieniais Kitchener, Cambridge, Guelph, Brampton: pirmadieniais Wasaga, Collingwood, Barrie: pirmą mėnesio sekmadieniais Windsor, Sarnia: antrą mėnesio sekmadieniais London: antrą ir ketvirtą mėnesio sekmadieniais		4% plus \$20 pristatymas iki \$4,999 3% nuo \$5,000	
Nordland Express 1650 Bloor St. W., Toronto, Ontario, Canada M6P 4A8 Indian Rd. (išėjimas iš požeminio traukinio Keele stoties)		Už pietinės Ontario provincijos ribų: Siųskite siuntinius į Nordland Express su gavėjo, siuntėjo adresu ir talpos aprašymu. Bendrovėje mes užpildysime muitinės pareiškimą, sąskaita bus jums pasiųsta.		Siuntiniai su kanadiškais produktais Lietuvoje mūsų sandėlyje:	
Darbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. iki 6 v.v.				Siuntinys nr. 1 10 kg miltų, 10 kg cukraus, 10 kg ryžių \$50 (JAV \$38)	
Skyrius: North York Town Press 164 Willowdale Ave, North York, Ont. 416 222-4021				Siuntinys nr. 2 12 litrų augalų alyvos (4x3 litrų) \$36 (JAV \$27)	
London Jonas ir Marytė Narusevičiai 1055 Guildwood Blvd. 519 657-1751				Siuntinys nr. 3 4.5 kg vištienos buljonas \$30 (JAV \$23)	
Montreal Andrejs Vitols 105 56th Ave., Lachine 514 637-9102				Siuntinys nr. 4 6 kg žemės riešutų sviestas (12x500 gr) \$34 (JAV \$26)	
				Siuntinys nr. 6 20 kg cukraus (10x2 kg) \$48 (JAV \$36)	
				Siuntinys nr. 7 400 g tirpstančios kavos (2x200 gr) \$95 (JAV \$72)	
				Siuntinys nr. 8 31 įvairūs kanadiški produktai (20 kg) \$95 (JAV \$72)	
				Siuntinys nr. 9 17 įvairūs kanadiški produktai (14 kg) \$65 (JAV \$49)	
				Siuntinys nr. 10 220 v. elektrinis šaldytuvas \$75 (JAV \$57)	
SKAMBINKITE		Toronto 416 535-5000		Už Toronto ribų 1-800-561-3113	
				FAX 416 535-5001	

Visiems rūpimi klausimai

Brandus žurnalo „Į laisvę“ gegužės numeris

ALFONSAS NAKAS

„Į laisvę“ žurnalo 1996 m. 123 (160) numerio viršelį puošia uniformuoto ir ginkluoto partizano nuotrauka. Žurnalo 72-se puslapiuose red. Juozas Baužys sukaupęs iškirtinai įdomios medžiagos. Kai kurie rašiniai vertingi ir istoriniu požiūriu.

Skiltis „Vedamieji“ šį kartą nereikalinga daugiskaitos, ir tai sveikintina. Autorius K.A. ją pavadino *Artėjant prie balsavimo umos*. Priminęs, kad šiemet sukanka 55-ri metai nuo 1941-ųjų sukilimo, įtaigoja dalyvauti labai svarbiose šio rudens rinkimuose.

Skiltis „Skaitytojų žodis“ liesa: tik trys laiškeliai, jų tarpe du iš Lietuvos. Kodėl? Kiekvieno numerio voke redaktorius siunčia specialų blanką ir prašo jį užpildyti. Deja...

Pirmas brandus straipsnis – Vytauto Landsbergio *Naujųsios mūsų istorijos klausimai*. Autorius tiksliai atpasakoja svarbiausius Lietuvos įvykius nuo 1940 m. iki šių dienų, kruopščiai sužymėdamas ir jų datas. Priešingai apatiškiems ir/ar arogantiškiems Lietuvos politikams bei istorikams jis teigiamai įvertina 1941-ųjų vasaros sukilimą. Duoda keletą pasiūlymų kas darytina nepriklausomybės fronte. Tai išmąstytas kondensuotas valstybininko darbas, reikalingas atidaus skaitymo.

Vytauto Volerto *Apie grįžimą: kiti laikai, kiti žmonės, kitos žvilgsnis?* pradedamas lyg polemika su tą temą plačiau diskutavusiais „Santaros-šviesos“ didžiūnais. Deja, polemika neišsivysto, pasitenkinama tik grybštelėjimu santaričių („knygvežiams“, save išsigarbinusiems. Iš neaiškių V.V. užuominų ryškėja, kad masinio grįžimo nebūna, nors sąlygos grįžimui sutelktos būtų neblogos. Viena V.V. mintis čia rašančiam blykstelėti šviesi kometa: pastatytų mums kompaktinius priemiesčius, namelius su vakarietiškais patogumais, tai grįžtume. Prieš akis – jaukus vokiečių „Siedlung“ai“. Ir Floridos kaimeliai-tvirtovės, uniformuotų sargų saugomos. Bet kometa nučiuožia, užgesta. Kada, kas tuos „siedlungus“ pastatys? Mudu su V.V. gimę 1921-aisiais. Po brūkšnio netruks atsirasti antroji data... Vis dėlto grįžimo-negrįžimo tema masinanti. Jai gvilidenti kiekvienas norime po 10 puslapių. Kad tik būtų skaitytų.

Vienas iš kelių įdomiausių šio „IL“ rašinių – Onos Girniuvienės liudijimas apie savo vyrą a.a. dr. Juozą Girnį (*Lietuva jam buvo visas gyvenimas*). Nuoširdus ir sklandžiai parašytas. Svarbus ateities J. Girniaus monografijai. Čia rašančiam porą dešimtmečių teko rašinėti biografijėles J. G. redaguojamam „LE“ tomam. Gavau dešimtis lakoniškų, kartais įdomių J. G. laiškelių (kai kurie gal dar tebeguli mano archyvely). Daugeli metų keitimės Kalėdų sveikini-
mais, irgi su laiškėmis. J. G. užgavau pastaba apie poetą „Aidų“ apžvalgėleje. Pasipiktinimą J.G. man išreiškė ir daugiau neberašė. Našlės užuomi-

TAIDA INDRĖ SUPRONAITĖ-HUNTER, lankiusi Bishop Morocco gimnaziją Toronte, 1996 m. gegužės mėn. baigė Niujorko Columbia universitetą magistro laipsniu pedagogikos srityje

nos man daug pasakė.

Ilgiausias (11 psl.) ir reikšmingas yra Vilniaus un-to darbuotojo dr. Algimanto Jankausko rašinys *Organiškos valstybės koncepcija Lietuvoje / kūrėjai, raida, vertinimai*. Čia – antra dalis; pirmoji skelbta „IL“ 122 nr., o kaip paskaita skaityta 1995. VIII.04 Lietuviškų studijų savaitėje Vokietijoje. Studijoje skaitome apie kelis artimos istorijos momentus, kai grupė intelektualų kūrė planus Lietuvos gerovei. Pirmoji grupė buvo nepriklausomos Lietuvos veikėjai, įskaitant prez. A. Smetoną, rašę 1938 m. Antroji grupė veikė nacymetėje, 1944 m., irgi tėvynėje, o likusios dvi – pokario Vokietijoje. Išskyrus pirmąją, kitas grupes sudarė lietuvių fronto (LF) veikėjai, įskaitant Juozą Brazaitį, Antaną Maceiną, Julijoną Būteną, Juozą Girnį, Zenoną Ivinskį ir kitus. Kiekvieną grupę autorius tiksliai aptaria ir citatomis paryškina jų planų pobūdį.

E. Šarūno str. *Ko sulaukėme ir ko siekiame?* ryškina bankų išvaginimą bei kitas Lietuvos veikėjų ligas. Dešiniųjų partijas skatina jungtis rinkimams. Paulius Jurkus beveik lyriškai piešia susitikimus su žurnalistu-partizanu-kankiniu Julijonu Būtenu. Siūlo įamžinti monografija, jo vardo stipendijom.

Redaktorius paaiškina, kad praėjusio „IL“ nr. partizaninių reportažų autorius Algirdas Čekys staiga mirė 1995.XII.24 (Kūčių diena) ir kad „IL“ pasiekė dar 3 velionies apybraižos, kurias dabar spausdina. Tai „Kelias į bažnyčią“, „Užmušti žmogų“ ir „Pupelio išgelbėjimas“. Apie partizanus Rokiškio-Obelių apylinkėje. Koks nuostabus, sakyčiau, hemingvėjiškas stilius! Koks vaizdumas! Kiek sukaupta kančios ir beprasmybės! Jaudina iki ašarų. Ypač rokiškėna, kuriam, jei ne žmonės, tai pavardės pažįstamos. Gaila, „IL“ neteko nuostabaus bendradarbio...

Rašytojas Eugenijus Ignatavičius pateikia partizanų generolo, jų kandidato į Lietuvos prezidentus Jono Žemaičio biografinę apybraižą. Ir užsimena rašas plačios apimties tikrovinį romaną apie pokario partizaninę epochą su Jonu Žemaičiu centre. Ištraukų teko skaityti „Dienovidyje“. Rašoma nuostabiai.

Liudos Rugienienės *Išėjimo rūpesčiai dėl Lietuvos ateities* yra paskaita, skaityta Klivlande Vasario 16-sios proga. Ryškina Lietuvos žmonių skurdą, apatišumą; Rusijos grėsmę per brandolinius ginklus; pavojų iš Rytprūsių; skatina rasti draugų JAV kongrese; išlaikyti LB info-centrą Vašingtone.

Kazys Ambrozaitis pateikia buvusio partizano Vytauto Stonio nekrologą. Jis gimė 1913 m., kentėjo Sibire, žuvo Kaune 1995.XII.13 po vaikėzo automobilio. Į paskutinius puslapius sudėta keliolika trumpų kultūrinių žinučių bei informacinių pranešimų.

Rusų kazokai vokiečių...

(Atkelta iš 5-to psl.)

1943 m. liepos 5 d., 3.30 v.r., Hitlerio įsakymu, nepaisant generolų abejingumo, prie Kursko prasidėjo garsioji karinė operacija „Citadel“. Ji baigėsi rugpjūčio 18 d. visišku vokiečių pralaimėjimu. Vokiečiai pralaimėjo 1941 m. gruodžio mėnesį prie Maskvos, 1942 m. – prie Stalingrado. Kurskas buvo paskutinis mūšis, po kurio Wehrmacht'as jau nebeatsigavo.

Nuo pat karo pradžios daugelis rusų karo belaisvių-savanorių tarnavo vokiečių kariuomenėje. Iš pradžių tik 10 rusų Hiwis (vok. –Hilfswillige) galėjo būti kiekvienoje vokiečių kuopoje. Vėliau, įsitikinus, kad jie yra geri kariai, buvo pradėta organizuoti batalionus, kurie vadinosi „Osttruppen“. 1943 m. vasarą Rytų fronte jų buvo per 800,000 vyrų. Tai buvo didelė pagalba vokiečių Wehrmacht'ui, kuri, pagal gen. Halderio

Vienišam medžiui sunku atsilaukti prieš vėjus Suvalkijos lygumose

Nuotr. D. Meliūnas

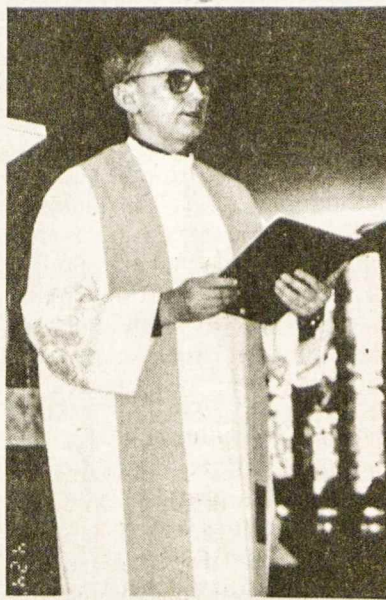
Iš Lietuvos pagrindžio į Ameriką

Viešnagė pas kunigą Algirdą Palioką, baigusį Lietuvoje pagrindžio seminariją, dabar besidarbuojantį lietuvių misijoje Lemonte prie Čikagos

Užsienin per paskutiniuosius penkerius metus, ypač į Amerikos žemyną, pakliuvo ne vien duonos ar ilgo dolerio ieškodami, o tiesiog kviešti ar siųsti iš Lietuvos kunigai. Vienas jų – kun. Algirdas Palioka, SJ, jau keleri metai dirbęs netoli Čikagos (Lemonte). Žvilgtelėkime, kokios kliūtys, sėkmės ir nesėkmės kadaise taip tyliai baigusio pagrindinę seminariją ir dar tyliau dirbusio sielovados darbą lydi šio kunigo žingsnius šiandien.

– *Papasakok, T. Algirdai, apie savo pagrindžio metus.*

– Baigęs vidurinę mokyklą, stojau į Kauno kunigų seminariją. Nors egzaminus išlaikiau, bet budrūs sovietiniai saugumiečiai neleido būti klieriku. Kitamet darsyk pamėginęs stoti seminarijom, paklausiau protingo anuomet Nemunėlio Radviliškio ištremto vyskupo Vincento Sladkevičiaus žodžio: „Ką Dievas pašaukė, tam duos jėgų ir progą savo tikslą pasiekti. Tik, žiūrėk, belaukdamas nevažinėk tokio žingsnio, kuris kliudytų kunigystei. Būtų gerai, kad per tą laiką baigtum kokį aukštąjį mokslą“. Po šio pokalbio visas dėjosi tarsi pagal iš anksto surašytą scenarijų. Po penkerių metų jau buvau diplomuotas inžinierius radiotechnikas. Dvejus privalomus metus turėjau dirbti pagal paskyrimą už diplomą. Tada stojau į neakivaizdinę slaptų kunigų seminariją. 1973 m. vysk. Sladkevičius mane įšventino kunigu. Pirmieji kunigystės metai – Kazachstane, kur savaitgaliais rūpindavau tremtinius vokiečius ir lenkus. Nors sielovados darbas buvo dirbamas slapčiomis, be jokios baimės, bet kipšas Saugumo akimis nemiegojo: prasidėjo kvietimai į karinį komisariatą, prokuratūrą. Sveikata ėmė šlubuoti, bet gydytojai nerado jokios ligos. Sugrįžau į Lietuvą. Reikia ieškoti kokio darbo, nes vėl prasidės „nema-lonumai per valdiškus namus“. Visas kitas laikas skiriamas sielovadai ir pogrindžiui: organizavau žmones, kad rašomąja mašinėle būtų perrašoma religi-

Kun. Algirdas Palioka, SJ, besidarbuojantis Palaimintojo Jurgio Matulaitio misijoje Lemonte

nė literatūra, slapčiomis dauginamos katechetams reikalingos skaidrės. Neretai kur nors toliau nuo Kauno susiburdavo sešėlės ir susikaupimus, kur reikėdavo sakyti pamokslus, vadovėliai mąstyti, klausyti išpažinčių ir kt. Kai atšildavo ir būdavo galima gamtoje ar nekūrenamose patalpose susirinkti tikintiesiems, dažnai reikėdavo (grupėms ne daugiau kaip po 30) vadovauti vienuolių dvasiniam susikaupimams. Šitaip iš miesto į miestą, viena grupė po kitos, kartais su šiočiu tokiu atokvėpiu, o kartais ir be jokio poilsio. Gerai, kad Dievas siuntė ligą: palikęs inžinieriaus darbą mokslinio tyrimo institute, galėjau atsieti vien sielovadai, ypač su jaunuimų grupėmis, jaunomis šeimomis. Pagaliau 1989 m. sovietinė valdžia davė oficialų sutikimą dirbti parapijoje.

– *Kaip pasisekė iš tylios kaulinės aplinkos, atsidūrus į gana judrią Lemonto padangę, apsiprasti su naujais žmonėmis, peržengti kalbos, skirtingos kultūros, kitokių papročių ir tradicijų slenksčių?*

– Gerai, kad tarp Kauno ir Lemonto dar buvo vienerių metų pertrauka Čikagoje, kur stebėjau aplinką, maščiau, pratinausi, mokiau ne kitus, o pats mokiausi. Beje, tokių didelių skirtumų ir nepastebėjau. Man regėjosi, kad atsidūriau į prieškarinės Lietuvos kampelį, kur stiprus tikėjimas ir laikomasi doros, turėjamas pasaulio kultūros alsavimas ir mokslo bei technikos įtaka. Tą šventą senosios prieškarinės tikinčios Lietuvos dvasią gavau iš savo tėvų, todėl sovietinio mato žmonių sielos perdirbimo fabriko garnos negalėjo manęs sumalti. Gyvas tikėjimas padėjo atskirti pelus nuo grūdų. Lemontą arba, tiksliau tariant, Pasaulio lietuvių centrą vadiniu miniatiūrine Lietuva, kur nereikia net anglų kalbos. Net ir paroduotų nebūti šia kalba. Čia kur kas vaizdžiau už tave šneka doleris.

– *Esi T. J. Vaišnio redaguojamo lietuviško žurnalo „Laiškai lietuviams“ redaktoriaus pavaduotojas. Kiek padedi jam organizuoti, leisti ar užpildyti šio leidinio puslapius?*

– Gyvendamas Čikagoje, redaguodavau sunkesnius straipsnius, su redaktoriu aptardavo-

me iliustracijas, viršelius; padėjau Lietuvoje ieškoti bendradarbių. Vėliau rašydavau ir dar dabar rašau straipsnius, kartais vedamuosius.

– *Kokie Jūsų misijos ryšiai su Lietuva? Jie ateityje plėsis ar siaurs?*

– Bendraujame su Šiaulių Šv. Ignaco parapija ir prie jos veikiančia katalikiška pradine mokykla. Prieššventiniu Kalėdų ir Velykų metu mūsų parapijiečiai minėtai mokyklai parenka reikalingų mokslo priemonių, pinigų ir kitų reikmenų. Pernai misijos lėšomis Lietuvoje išleisdome knygą apie abortus („Abortas. Klausimai ir atsakymai“). 5.000 tiražu. Šiemet mūsų misija jėzuitų vadovaujamoms gimnazijoms paaugojo tam tikrą dolerių sumą. Ateityje ketiname remti tas idėjas, kurios kelia žmonių dvasingumą, skatina tobulėti, patiems kilti ir kitiems padėti.

– *Pagyvenęs kelerius metus kitatautėje aplinkoje, gal galėtum pasakyti: kokios yra svarbiausios mūsų lietuvių nutautimo priežastys? Kaip reikėtų su šia itin nuostolinga Lietuvai negerove kovoti?*

– Daug reikėtų kaltinti mūsų mato sąlygas, galingas, dažnas ir įtakingas visuomenines tarpusavio bendravimo priemonės – radiją, televiziją, prekybą ir pan., nuo pat mažumės mokėjusias įpiršti netikrąsias vertybes vietoje tikrųjų. Lietuviybė svetur negailestingai iš vaikų ir tėvų pareikalauja aukoti tokius brangius šeštadienius ir daugelį kitų malonių progų lietuviškumui labui. Kas pasirenka lengvesnį malonumų kelią, tas greit pamiršta pareigą savo kalbai, tradicijoms, papročiams ir Lietuvai. Taip karta iš kartos žūsta pati lietuviybė ir net iškraipoma jos tikroji sąvoka. Lietuvoje prispaudus metais iš tikrųjų didžiausiais patriotais išliko tikrai tikintys žmonės. Tas pats yra ir čionai.

– *Kokia Tavo nuomonė apie tolesnę Čikagos Jaunimo centro, šios misijos ir kitų lietuviškų parapijų, organizacijų ir draugijų likimą?*

– Pokario metais Čikagoje veikė 12 lietuviškų parapijų. Dabar teliko dvi. Tuomet organizacijų, klubų, lietuviškų laikraščių irgi buvo kur kas daugiau. Lietuviybė svetur reikalauja labai didelio idealizmo ir aukos. Jei jo neliks, neliks ir lietuviškumo. Jaunimo centru vis dažniau naudojasi patys naujasieji ateiviai iš Lietuvos. Jei jie, atsistoję ant kojų, pripažins pirmenybę aukščiausios vertybės, lietuviybės nežlugms.

– *Redakcijos ir savo vardu, mielas T. Algirdai, kuono nuosirdžiausiai dėkoju už atvirus atsakymus. Dėkoju, kad išdrįsi atvažiuoti į šį žemyną ir čionai Dievo, savo tautiečių ir Jėzaus Draugijos labai darbuotis. Telydi dangus Tavo žingsnius, darbus ir užmojus, o mūsų Draugijos įsteigėjas šv. Ignacas tenepagaili Tau išmesti visų sėkmingai pastoracijai, gyvenimui ir veiklai reikalingų malonių.*

Savo bičiulį jėzuitą kalbino kun. K. J. Ambrasas.

Mūsų bajorijos lietuviškumas

Su pakilusiu domesiu Lietuvos praečiai bei jos bajorijai, išskyla ir jos vaidmuo tautos gyvenime

PROF. K. P. ŽYGAS, Arizona

Matydamas nepalankius carų kėslus, jau nekalbant apie šimtmečiais trunkančius lietuvių bajorų susigimimavimus su lenkais, gudais, rusais, vokiečiais, tūkstančius ištremtų bajorų į Sibirą, išsikėlusius į Europą ir Šiaurės Ameriką, – šių cilučių autorius nustebo sužinojęs, kad 1897 m. pirmajame Rusijos imperijos visuotiniame gyventojų surašyme net trečdalis bajorijos Lietuvoje laikė lietuvių kalbą savo gimtąja kalba. Ko gero šitaip užsirašė vaikaičiai tų bajorų, apie kuriuos S. Stanevičius prasarė XIX š. pradžioje, kad „Lietuvos senos giminės prauzime sveikos liko“.

Tai įrodo, kad iki pat XX š. pradžios Lietuvos bajorija toli gražu nebuvo nutautusi ir dingusi, ištirpdama gausensiu kaimyninių tautų bajorijose. Palyginus lietuvių atvejį su airių, skotų ir valų padėtimi angliškos Didžiosios Britanijos sudėtyje, pasirodo, kad lietuvių nusistatymas XIX š. buvo žymiai tvirtesnis ir gyvastingesnis, negu esame įpratę manyti, tuo sudarydamas palankią dirvą „litvomanams“ ir tvirtą pagrindą visam tautiniam atgimimui.

Nors keltų ir gelų kalbų literatūriniai paminklai šimtmečiais senesni ir žymiai gausesni už seniausius lietuviškus raštus, keltų ir gelų kalbos šiandieną yra žymiai mažiau vartojamos negu XIX š. pradžioje. Palyginimui čia reikia atsiminti, kad per pirmutinius du su puse šimtmečius lietuviško rašto raidos, t.y. tarp Mažvydo ir Done-laičio laikų, iš viso buvo išleista apytiksliai vos du šimtai lietuviškų knygų. Aišku, kad keltų ir gelų aukštuomenė ir šviesuomenė vertino anglų kalbą labiau už savo gimtąsias kalbas, o Lietuvos šviesuomenė, nepaisant visokių spaudimų ir gundymų, Vilniaus universiteto ilgai trukusio prolenkiško vaidmens, pasirodo, labai vertino savo gimtąją kalbą.

Nuo pat XVIII š. galo iki šio šimtmečio pradžios bajorų kilmės šviesuoliai ir rašytojai, kaip pvz. D. Poška, S. Daukantas, Gabrielė Petkevičaitė-Bitė, Šatrijos Ragana, Julija Žemaitė, Vincas Kudirkas ir daug kitų, apsisprendė rašyti lietuviškai ir tuo stiprino visuotinį tautinį atgimimą. Panašių asmenybių buvo žymiai mažiau Airijoje, Skotijoje ir Valijoje. Dėl to mirtis gresia tų kraštų kalboms. Jos turi būti saugomos ir gaivinamos dirbtiniais būdais.

Sovietų istorikai ir rašytojai sukūrė vienpusišką, iškreiptą bajorų ir bajorų luomo vaizdą. Jų veikaluose bajorai buvo nuolat vaizduojami kaip liaudies engėjai, prieai. Buvo pabrėžiama, kad bajorystė neatskiriama nuo baudžiavos, bet nutilima, kad Lietuva neišrado baudžiavos, kad, nesant alternatyvų, savo laiku baudžiava vyravo Europoje žemdirbystėje. Taip pat nutilima, kad kolchozai buvo naujausia baudžiavos atmaina. Kartu su kitais veiksniais, pinigų sistemai besiplečiant Europoje, mokesčiai pakeitė baudžiaininkų lažą ir pamažu įstvirtino baudžiavą pakeitusios žemdirbystės sistemos, nors kai kuriuose kraštuose, pvz. Italijoje, Ispanijoje ir Meksikoje, baudžiava suiro tik pirmojo pasaulinio karo poveikyje.

Sovietų rašytojams taip pat buvo sunku susidoroti su lietuvių kilmės bajorais, kurie rėmė baudžiavos panaikinimą, ypač su tais, kurie patys išlaisvino savo baudžiaininkus. Pvz. Sanguškai ir Čartoryskiai juos išlaisvino Prancūzijos revoliucijai

dar neprasidėjus, kiti, kaip pvz. Kosciūška, Bristovskis, Karpis, Nagurskis, juos išlaisvino truputį vėliau. Čia reikėtų paminėti, kad senovėje lietuvių paimti karo belaisviai tapdavo vergais ir, kad jų būklė buvo blogesnis už baudžiaininkų. Tačiau su 1566 m. Lietuvos statutu vergija pradama naikinti DLK-tės teritorijose.

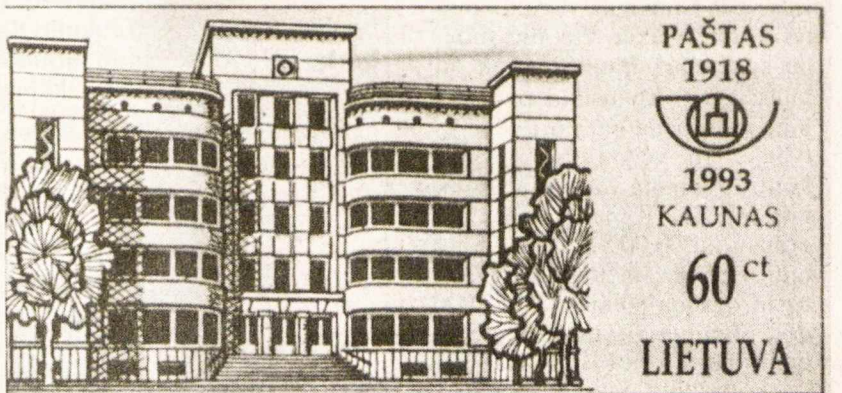
Palyginkime tai su kitais kraštais, kur vergija truko žymiai ilgiau. Pavyzdžiui, Anglija panaikino vergiją savo kolonijose 1833 m., Prancūzija – 1848 m., Danija – 1860 m. Vergija ilgai gyvavo JAV-bėse ir išliko iki 1865 m., šiaurinėm valstijom laimėjus civilinį karą. Retas vadovėlis mini, kad prezidentai Vašingtonas ir Jefferson'as patys valdė vergus savo dvaruose.

Sovietų istorikai, savaime suprantama, visai neaiškino, kad bajorija per šimtmečius gyne gyviničius lietuvių tautos interesus, žadino jos savimonę, puoselėjo jos savarankiškumą ir išlaikė jos tapatybę. Šiais laikais daugelis vertybių yra iškreiptos, žmonės neturi atspirties taško. Todėl dabar yra ypač svarbu prisiminti, kad Lietuva turi savo turtingą praeitį, turi savo senas, didžiūnes gimes. Mūsų vaikams ir vaikaičiai turėtų žinoti, kad Lietuva nebuvo ir nėra vien kukli, žemdirbių kraštas, kurio paskirtis yra parūpinti kitų kraštų girioms, kasykloms ir gamykloms pigią darbo jėgą.

Atitikmenys Lietuvos bajorų karališkajai sąjungai kituose kraštuose seniai gyvuoja kaip normalios savo visuomenių dalys. Kai kurios jų atsirado įvairiausiais būdais. Pavyzdžiui, JAV-bių aukštuomenė save kildina iš ateivių, kurie sutilpo „Mayflower“ laivo bagažinėje. Kitos amerikiečių kilniųjų sąjungos susidarė iš Virginijos valstiečių, iš nepriklausomybės karo veteranų dukrų ir panašiai. Venecijos aristokratai kildina save iš 24 varganų šeimų, kurios prieš tūkstantį metų apsigyveno Venecijos lagūne. Jos, įsikūrusios pelkių seklumose, pradėjo prekiauti druska, džiovintomis žuvis ir nendrėmis su valstiečiais Italijos pusiasalyje. Australijos seniausios šeimos kildina save iš administratorių, kuriuos Didžioji Britanija nusiuntė prižiūrėti to žemyno prieš maždaug dvejatą šimtų metų.

Vokietijos kilnieji ryškiai skiria *Uradel* nuo *Briefadel*, t.y. seniausios gimes nuo tų, kurios dokumentavo savo kilminkumą 1806 m. ar vėliau. Šeimos, įrodančios savo giminystės ryšį su kryžiuočių ordino riteriais, jau nekalbant apie Maltos riterius, yra laikomos aukščiausioje pagarbėje. O tie tūkstančiai lietuvių, kurie šiandieną yra gyvi palikuonys giminių, išvardintų Horodlės aktuose (jų pergalę ir pergalės ženklus Dlugošas aprašė 1448 m.), kurių giminės paminėti ar apibūdinti Paprocio 1584 m., Kojelavičiaus 1656 m., Jablonovskio 1742 m., Niesieckio 1743 m., Dunaburgo 1778 m. sąrašuose, – tikrai turėtų tuo didžiūti.

Lietuvos bajorų sąjungos įsteigimas, nors pavėluotas ir per ilgai atidėliotas, yra visai normalus europinio krašto reiškinys. Bajorų sąjunga nori ne tik pajairinti, puošti, praturtinti gyvenimą Lietuvoje, bet, ir svarbiausia, prisidėti prie jos praeities atgaivinimo. Manau, kad ši sąjunga taip pat pakels visų lietuvių pasitikėjimą savimi ir stiprins visus lietuvius, kurie neserga tautine užmarštimi, kurie nėra atmetę ir nori pažinti savo šaknis.

Dabartinis Lietuvos pašto ženklas

Nuotr. M. Pranevičius

VYTAUTAS A. JONYNAS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Ar ne taip vaidenos mums vienaaukštės Amerikos peizažai, kai klaidžiojome po tuos "cityscapes" tarsi užburti pirmaisiais naujakurstės metais šiame kontinente? Juk kaip bebūtų romantišne, kaimo buitį darosi išeiviu kasmet vis tolimesnė ir svetimesnė, tuo tarpu gyvenamosios vietovės reginiai darosi savi.

Šiuo atžvilgiu Kelero "video-clips" pažymėtinais patrauklius. Juo labiau kad poeto protparpiais grįžtama mintimis į Vilnių, į "nepasiekiamą Aukštaitiją" su baubiančiom uogienų šlaituos bandom ir komišku Stiklų skersgatvio piešėju.

Kad Kelero nesama banalaus kasdienybės reginių aprašėtojo, geriausiai liudija eilėraštis "Peterburgas 1824 m. vasarą", išsakantis tariamus Ad. Mickievičiaus išgyvenimus ir Petrapilio nykulį. (Tarp kitko, Cz. Milosz'as mini vienį savo knygų tų miestų kai kurių kvartalų kolorito panašumus).

Vyraujanti rinkinėlyje gaida yra eleginė, nesulaikomo laiko srūvio pajutimo nuotaika. Žūties, praradimo nuojauta persekioja poetą itin dažnai ir gal todėl peršasi mintis praminti jo eiles "video-clips'ais", kuriuose dainininko balsą palydi dažnai neturintys sąryšio reginiai, pasamonės švytėlėjimai. Kaip poetinė įžvalga gali sudvasinti banalų griauamo pastato reginį, liudija šio eilėraščio be pavadinimo pradžia:

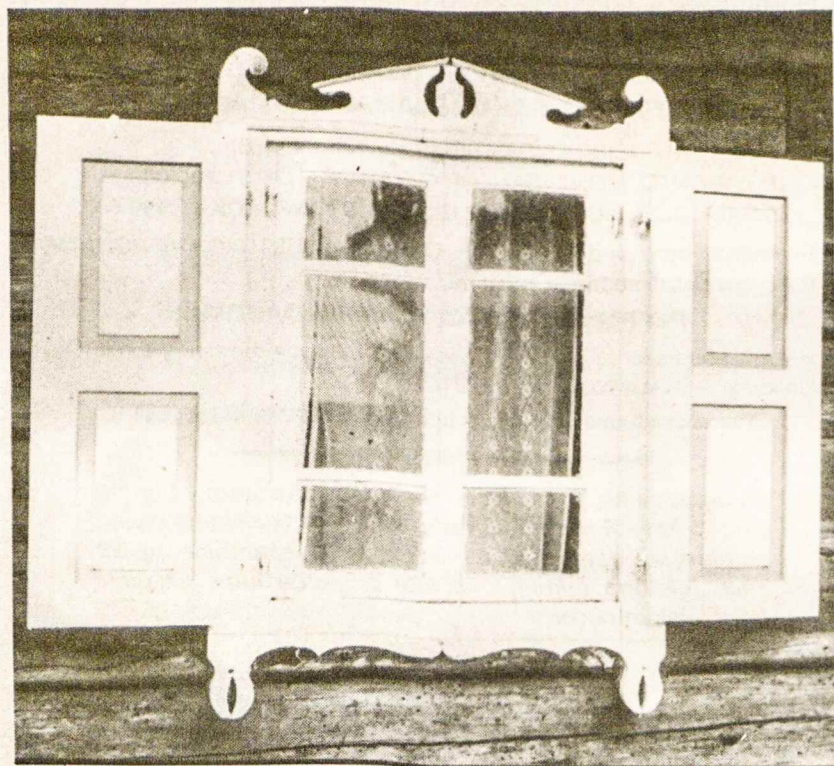
Vasara laidoja rudenį, paliegę laidokai jau nepakyla iš patalo, ir girgžda, dar girgžda vyrių netekę durys. Statybos brigados verčia XVII amžiaus namą, keiksmu padėdami nepasiduodančias sienas išlikusiam Ghetto, tarnaičių balsus, gestančių šviesą mergaičių gimnazijoj tiksliau jų gimnastikos salę, kur šliuogė šviesa šokančiais profiliais, krūtim ir blauzdom, pasiilgusiom saulės.

Rasit tokie kuklaus, ramaus gailavimo posmai ne visai tikę irkiuoti Kelera į ultramodernų, "up-to-date" lietuvių užsidarėlių srovę, bet yra dar ir kitas svarbus jo santykiu su pasauliu bruožas, dėl kurio jo lyrika ne visai "kosher". Jau vien todėl, kad Keleras nesilaiko tradicinės eilėdaros ir nežongliuoja rimais bei asonansais, jam savaime užsidaro vartai į erotika, nešvankybėm bei eschatologija prisotintų "talaluškių" korpimą, kurios dabar itin madingos Lietuvoj (G. Patackas, S. Parulskis).

Iš viso susidaro įspūdis, kad Kelero prigimčiai svetimas polinkis į ironiją, sarkazmą bei parodiją. O tie dalykai, žinovų nuomone, ypatingai būdingi mūsų dienio amžiaus traumatizuo-

Atsiųsta paminėti

Antanas Rubšys, RAKTAI Į SENAĮ TESTAMENTĄ. Antroji dalis. Pranašai ir karaliai. Viršelis – dail. J. Zovės. Tiražas – 5000 egz. Išleido "Katalikų pasaulis" (Dominikonų g. 6, 2001 Vilnius). Spausdino Adomo Jakšto spaustuvė Kaišiadoryse. Vilnius, 1996 m., 528 psl. Šis leidinys yra fotografinis. 1983 m. jį išleido "Krikščionis gyvenime" Putname, Ct.

Senos aukštaitiškos sodybos langas

Nuotr. Alf. Laučkos

tam, susvetimėjusiam žmogui.

To dažo nebuvimas, pripažinkim, truputėlį nelauktas. Šiaip ar taip, jo esama žmogaus, gyvenančio "tarp dviejų žarų". Jam atkeliavusiam iš griuvančio Sovietijos pasaulio į pasiruošusią subyrėti Ameriką, atrodo turėjo būt visai natūralu išsiugdyti cinišką ir nihilistinį požiūrį į daiktus ir žmones. Jo lyrikoj tačiau nesijaučia jokio kartėlio, jokių traumatinų išgyvenimų pėdsakų. Gal autorius paprasčiausiai tausoja tą patirtį vėlesniam metui; kai pribręs jame ryžtas mestis į prozą.

Baigiant norisi tart žodelį apie leidyklos pastabą, jog Kelero lyrikoj užčiuopiama "anglosaksiškos poezijos įtaiga". Kadangi nepaminiama konkrečiai tos "anglosaksiškos" lyrikos "įtaiga", tenka palaikyti šį priekaištą neįtikimu ir nepagrįstu.

Nobelio premijos laureatas poetas Cz. Milosz'as yra dėstęs ilgą laiką Amerikos kolegijose ir skaitęs savo poezijos įvairiuose šio krašto universitetuose. Jam neblogai pažįstama mūsų dienės vietinių poezija ir jo pasakymus apie jos pobūdį bei vertę galima pripažinti patikimais. Jis pripažįsta, kad toji lyrika esanti technišku požiūriu "pirmarūšė", bet stokojanči turinio. Pasak jo, "jie neturi apie ką kalbėti. Jų 'gyvenimo patirtis' prasimušanti iš kiekvienos eilutės; tai paskaitų plickimas universitetuose bei gimnazijose ir jų šeimyninio gyvenimo komplikacijos". (Tos temos nėra kol kas išipilietinusios Kelero lyrikoj).

Įdomios ir kitos Cz. Milosz'o mintys apie mūsų dienę poeziją, aptiktos jo autobiografiniuose veikaluose ar pokalbių su žurnalistais rinkiniuose. Nuosirdžiai atpasakodamas savo kūrybinį kelią, Milosz'as pripažįsta, kad jam yra pasitaikę sukurti vieno pasamones proveržio siautulyje ištisą eilėraščių pluoštą, kurių prasmės jis nesugebėjęs atidengti galvai ataušus. Atseit, esama tokių dalykų, kaip "įkvėpimas" arba "automatinė rašyba". Kiekvienu atveju ši patirtis sulaikanti jį nuo griežtų, kategoriškų nuosprendžių, pasisakant apie mūsų dienę poeziją. Poetui iš viso esą lengva atspėti savųjų eilių poveikį skaitytojams. Kai jis leidęs 1937 m. vieną savo rinkinių, sau sakęs būsią labai gerai, jei tas rinkinys sulauksiąs tuzino skaitytojų. O jisai susilaukęs nelaukto pasisekimo Lenkijoj. Nors vėlgi jis pastebėjo, kad jo lyrika yra labai nevienodai pasitinkama Amerikoj ir Lenkijoj. Amerikos kontinente labiau populiarius ezoteriniai, migloti jo lyrikos elementai, o Lenkijoj – jo pilietinė poezija.

Kitoj vietoj Milosz'as prasiarta: mūsų dienę esą sunku susigauti, kas turi išliekamos vertės ir kas tėra vien apspūkis, apgauli mistifikacija. Bet meno srityse visada yra taip buvę. Juk daugelis nesuprantamų žmonių eilėraščių bei tapybės darbų ilgainiui išryškėjo kaip išskirtinos reikšmės meno kūriniai. "Aš pasikliaunu savo nuovoka", kad "nesuprantu ir tiek", nekvaršinu sau galvos, kaip tas ar anas poetas yra vertinamas rašytojiškoj biržoj. Tas poetas man

niekio nesako, aš jo nesuprantu, man jis nuobodus – ir viskas! Aš neturiu kada kapstytis giliau; man regis, kad esama kelių poezijos pagavos lygmenų ir kad manasis lygmuo pakankamai rafinuotas" (Czeslaw Milosz, A YEAR OF THE HUNTER. Translated by Madeleine G. Levine. N.Y. Farrar, Strauss Giroux 1994).

Norint pasimokyti iš Cz. Milosz'o patirties, bene svarbiausia eilutė šiame pasakyme yra ši: "Aš neturiu kada kapstytis giliau". Kaip dažnai mes užmirštam, kad bet kuri poezija, hermetiškoji, galvosūkinė, ar atlapasirdė, dainininga, tradicinė, – reikalauja ne tiek "išprususio", kiek "kantraus" skaitytojo.

Mylėti poeziją, savaime aišku, niekada nekenkia, bet visad pravartu prisiminti amerikiečio kritiko ir doro vyro Lionel Thrilling'o žodžius studentams: "Jūs niekad neįstengsit suvokti poezijos kūrinio neipersikaite jo bent tuziną kartų. Ir net tada nesuprasit, ką jis reiškia".

Julius Keleras, SAUJA MEDAUS. Eilėraščiai. Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla. Vilnius, 1995.

Rašytojas Vaičiulaitis "Amerikos balse"

Atsiminimai jo 90-jo gimtadienio proga

IUOZAS VITĖNAS

Lietuviai rašytojai nei tarpukario Lietuvoje, nei atsidūrę užsienyje negalėjo pragyventi iš savo kūrybos. Antanas Vaičiulaitis nesudarė išimties. Prieš išvykdamas Italijon kaip kultūros attachė Lietuvos pasiuntinybėje, jis dirbo Lietuvos žinių agentūroje Eltoje Kaune. Sovietams 1940 m. okupavus Lietuvą, atvykę į Ameriką, profesorius Marjjanapolio kolegijoje ir Scranton'o universitete. 1951 m. rugpjūčio mėn. pradėjo dirbti "Amerikos balso" radijo lietuvių skyriuje kaip devintos kategorijos tarnautojas, tačiau sekančių metų spalio mėn. buvo pakeltas į 11 kategoriją kaip vyresnysis radijo specialistas.

Lietuvių tarnybos, kaip ir kitų mažesnių tautybių, personalą paprastai sudarė 7-9 tarnautojai, kurių dauguma buvo 9 ar 11 kategorijos, išskyrus tarnybos vedėją (13 kat.) ir redaktorį bei programos vykdytoją (12 kt.). Jiems teko paruošti programas, kurių trukmė įvairavo – kartais du pusvalandžiai per dieną, kartais vienas pusvalandis dieną ir 15 min. vakare, priklausomai nuo aukštesnių viršininkų sprendimo, kiek lietuvių laidoms skirti laiko.

Darbas radijuje vyko septynias dienas per savaitę, todėl visiems tarnautojams pasitaikydavo dirbti sekmadieniais, šeštadieniais ar vakarais. Ne visiems dirbant vienu laiku, nebuvo galima paskirstyti darbus pagal kategorijas. Todėl buvo sakoma, kad visi dirba visus darbus. Žinoma, tarnybos vedėjų, redaktorių ar programos vykdytojų kurią dieną nedirbant, jų pareigas teko perimti kitiems tarnautojams, pirmiausia aukštesnės kategorijos. Tokiais atvejais ir Vaičiulaitis tekdavo eiti redaktoriaus pareigas.

Beveik visą medžiagą programoms anglų kalba (žinias, korespondentų pranešimus bei straipsnius iš kultūros, mokslo, sveikatos ir kitų sričių) parengdavo centriniai "Amerikos balso" skyriai ir teletipu perduodavo kalbinėms tarnyboms. Tati atlikdavo redaktoriaus tarnybos vedėjų ir paskirstydavo darbuotojams išvesti pritaikant savo tarnybos laidoms. Vaičiulaičiui, kaip ir kitiems tarnybos nariams, tekdavo dalį šios medžiagos paruošti lietuvių programoms.

Daugelį metų Vaičiulaičiui teko paruošti lietuvių išeivijos veiklos apžvalgą, kuri buvo perduodama sekmadieniais. Tam tikslui jam reikėjo peržvelgti lietuvių spaudą ir atrinkti tinkamą medžiagą. Rašymas buvo tiksliai viena radijo darbo dalis. Nemažiau svarbu buvo parengti programą perduoti į Lietuvą. Tai buvo daroma iš specialaus kambario, vadinamo studija,

A. a. rašytojas ANTANAS VAIČIULAITIS

Nuotr. V. Maželio

kuri buvo perskirta balso nepraleidžiančiu stiklu. Vienoje šio stiklo pusėje prie mikrofonų sėdėjo pranešėjai ar diktoriai, kurie skaitė žinias ar pranešimus, o antroje šio stiklo pusėje buvo radijo technikas (ne iš lietuvių tarnybos), kuris kontroliavo balsų įjungimą bei jų perdavimo garsumą. Greta jo buvo programos vedėjas (producer), kuris sakė technikui, kurį balsą įjungti ar išjungti, kurią magnetinę juostelę naudoti, nes dalis programos paprastai buvo iš anksto į juostelę įrašyta. Tam darbui reikėjo įpratimo ir pasirėngimo, kad programa būtų perduota be sutrikimų, dėl to programos vedėjas, eidamas į studiją, turėjo apskaičiuoti ir suderinti visą transliavimo medžiagą taip, kad ji tiksliai būtų perduota per pusvalandį ar penkiolika minučių, nes uždelstus technikas ją nutraukdavo. Tai iš tikro buvo daugiau techninio pobūdžio darbas. Vaičiulaitis buvo jį pabandęs, bet netrukus atsisakė ir daugiau jo nesiėmė. Atrodo, jam nepatiko toks techninis darbas.

Panašiai Vaičiulaitis neįjungė ir kitą radijo darbą: žinių ir pranešimų skaitymą transliacijos metu studijoje ar iš anksto tai užrašant magnetinėje juostelėje. Pirmiausiai savo darbo "Amerikos balse" jis eidavo į studiją ir skaitydavo žinias, bet vėliau jis nebebuvo skiriamas tam darbui.

Vaičiulaitis ir nesiveržė būti nei diktoriaus nei programos vedėju. Jis pasitenkino daugiausia rašymu, kur jis labiausiai tiko pagal savo sugebėjimus bei patyrimą, nors, kaip grožinės literatūros rašytojui, jam nebuvo čia galimybės pasireikšti. Tačiau jo vertimai pasižymėjo sklandumu bei žodžingumu, o kai jis turėjo progos ką nors savarankiškai parašyti, tai tuose rašiniuose atsispindėjo ir jo literatūrinis stilius. Nors tokių progų buvo nedaug, tačiau jis mėgo pvz. parašyti dailės parodas ir kitokius kultūrinius įvykius. Tie jo aprašymai būdavo tarsi literatūrinės apybraižos. Per savo darbo laiką "Amerikos balse" jis tokių dalykų yra nemažai parašęs. Jei jie yra išsaugoti, tai jie galėtų būti išleisti greta jo kitų raštų.

Lietuvių tarnybos 7-9 nariai visą laiką dirbo viename kambaryje. Vaičiulaitis paprastai pasirinkdavo stalą kur nors kampe ir tyliai dirbdavo. Per mano darbo 20 metų viename kambaryje su juo ir kitais neteko pastebėti, kad jis su kuo nors buvo susipykęs ar garsiai susiginčijęs. Atsimenu tik vieną kartą, kai šalia jo sėdėjęs bendradarbis, matyt, jį skaudžiai įžeidė, nes jis, pakilęs nuo savo stalo ir eidamas pro mane pasakė: "Su tokiu žmogum negalima dirbti." Bet tą pačią dieną

mačiau jį su tuo bendradarbiu ramiai kalbantį. Paprastai Vaičiulaitis, jei su kuo nesutikdavo, burbtelėdavo kokį žodį ir nutildavo ar pasišalindavo. Atrodo, jis nemokėjo pyktis. Apskritai įstaigoj jis nebuvo kalbus, bet su kiekvienu buvo draugiškas ir užkalbintas ar ko nors paklaustas mielai atsakydavo. Kai įstaiigoje vykdavo kokio bendradarbio sukakties paminėjimas, jis įsijungdavo ir išgerdavo kokį stiklėlį, bet laikydavosi kiek atokiau nuo vaišių stalo.

Jis taip pat nemėgo priešpiečiams eiti į valgyklą, bet pasitenkindavo iš namų atsineštu sumuštinio, jį suvalgydamas prie savo stalo.

Nepastebėjau, kad Vaičiulaitis būtų reikšęs kokį nepasitenkinimą dėl darbo paskirstymo ar tarnybos kategorijos bei rodęs kokį pavydą bendradarbiui. Atrodo, jam tai nerūpėjo. Nors jis tarnybos vedėju buvo tik apie trejus metus, pasirūpino, kad vienam bendradarbiui išeinant į pensiją, būtų įteiktas apdovanojimas (award) už jo įnašą lietuvių tarnybai.

Eidamas redaktoriaus pareigas, Vaičiulaitis nesistengė pasirodyti dideliu viršininku ar lietuvių bei anglų kalbos žinovu. Kitų rašinius jis taisė kukliai, kur, kaip atrodo, būtinai reikėjo, nesiimdamas taisyti stiliaus ar be reikalo vieną žodį keisti kitu. Atrodo, jis nemėgo taisyti kitų rašinius, nes jis, nors būdamas tos dienos redaktorium, tą darbą mielai palikdavo tarnybos vedėjui.

Kai 1974 m. Vaičiulaitis tapo lietuvių tarnybos vedėju, nepersikėlė į tarnybos vedėjų skirtą vietą, bet pasiliko prie savo stalo, iki išejo į pensiją. Jis ir toliau eidavo pasiimti žinių ar pranešimų nuo teletipo ir juos versdavo iš anglų kalbos kaip ir anksčiau, nors jam, kaip tarnybos vedėjui, tai nedėrėjo.

Atrodo, kad Vaičiulaitis nemėgo garsintis ar būti garsinamas kaip "Amerikos balse" radijo bendradarbis ar žurnalistas, nors tai buvo jo pragyvenimo šaltinis. Jis, matyt, norėjo būti labiau žinomas kaip rašytojas.

Darbą "Amerikos balso" radijuje sudarė daugiausia rašymas, bet tai neskatinio kūrybinio gumo. Aštuonių valandų darbo dienos monotonią, neretai susijusi su skubėjimu bei įtampa, kad viskas laiku būtų atlikta pagal laikrodį, nuvargindavo. Tačiau Vaičiulaitis ir po darbo pajėgė redaguoti "Aidų" žurnalą ir išleisti savo kūrybos kelias knygas.

Vaičiulaitis dirbo "Amerikos balse" maždaug 25 metus (1951-1976). Mirė 1992 m. liepos 22 d. Buvo gimęs 1906 m. birželio 23 d. Taigi šiais metais jis būtų sulaukęs 90 metų amžiaus.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Vilniaus "Vaidilos ainių" teatras pernai vasarą pradėjo bendravimo projektą su Vilniuj apsilankiusiu "The Metropolitan Playhouse" Niujorko teatru. Tada buvo nagrinėjamas Rytų Europos ir JAV teatrų stiliaus suvienodinimas. Vadovaujantis "Teatro be sienų" idėja, pagrindinis dėmesys teko žodžiams ir jų reikšmėms. Šį pavasarį penkias savaites Niujorke viešėjo 1992 m. Vilniuje suorganizuoto "Vaidilos ainių" teatro vadovas Adolfas Večerskis, aktoriai Eglė Tulevičiūtė ir Saulius Siparis. "Vaidilos ainiai" Niujorkan nusivėžė rež. A. Večerskio paruoštą "Mirazų" spektaklį lietuvių ir anglų kalbomis. Su juo netgi buvo dalyvauta XXIX-jame JAV teatrų festivalyje "Nauji pasauliai, nauji balsai", vis dar ieškant žodžių, kuriuos visiems suprantamais padaro ne tik garsas, bet ir aktoriaus judesys bei mimika. Tokių žodžių ieškotojams turbūt problema sudaro jau prieš daugelį šimtmečių iškėlę pantomiminiai teatrai.

Česlovo Grincevičiaus kūrybai buvo skirta penktadienio vakaronė balandžio 19 d. Ateitinių namuose Lemonte prie Čikagos. Jos dalyviams buvo parodytas vaizdajuostė "Vilniaus laikrodžiai", sukurta su profesiniais aktoriais Lietuvos televizijai, paimta iš Č. Grincevičiaus apysakų rinkinio "Vidurdienio varpai". Jai pagaminti buvo panaudota šio rinkinio 1986 m. laimėta Lietuvių rašytojų draugijos premija. Vaizdajuostės filmą rodė Stasys Žilėvičius.

Lietuvių kultūros institutas Vokietijoje šiemet mini penkiolikos metų veiklos sukaktį. Jį 1981 m. kovo 7 d. Rennafo pilaitė, lietuvių pavadinintoje Romuva, prie Vasario šešioliktosios gimnazijos įsteigė Vincas Bartusevičius, Kajetonas Čėginskas, Albertas Gerutis, Povilas Reklaitis. Instituto valdybą 1981-1996 m. sudarė: vedėjas Vincas Bartusevičius (Wittliche), vedėjo pavaduotojai dr. Jonas Norkaitis (Stuttgart, iki 1982. XII. 4) ir dr. Vilius Lernerats (Stegene, nuo 1982. XII. 4), sekr. dr. Kajetonas Čėginskas (Uppsaloje), kontrolierius Petras Odinis (Monheime). Lietuvių kultūros instituto pagrindiniai siekiai – išlaikymas ir išsaugojimas lietuvių kultūros palikimo Vokietijoje, parama kultūrinei iniciatyvai, ryšių sudarymas su vokiečių įstaigomis ir asmenimis, sukūrimas Europos lietuvių kultūros bei informacijos centro saviesiems ir kitataučiams, kurie domisi Lietuva, palaikymas ryšių su Lietuvos kultūros darbuotojais.

Pagrindą lietuvių kultūros instituto bibliotekai sudaro buvusios Kybartų gimnazijos bibliotekos likučiai, dr. Jono Griniaus, dr. Alberto Geručio, prof. dr. Antano Maceinos palikimo bei kitų dovanoti leidiniai. Iš tikrųjų Lietuvių kultūros instituto biblioteką, turinti apie 7.000 knygų, yra turbūt didžiausia lituanistinės literatūros saugykla Vokietijoje, priklausanti Heidelbergo bibliotekų tinklui, glaudžiai bendradarbiaujanti su Martyno Mažvydo biblioteka Vilniuje nuo 1989 m. Lietuvių kultūros instituto archyvu rūpinasi Vasario šešioliktosios gimnazijos direktorius Andrius Šmitas. Lietuvių kultūros instituto archyve yra saugomi Vokietijos LB valdybos dokumentai, dalis diplomato dr. A. Geručio dokumentinio palikimo. Nėra betgi pokario lietuvių organizacijų ir stovyklų dokumentinės medžiagos, išvežtos į JAV.

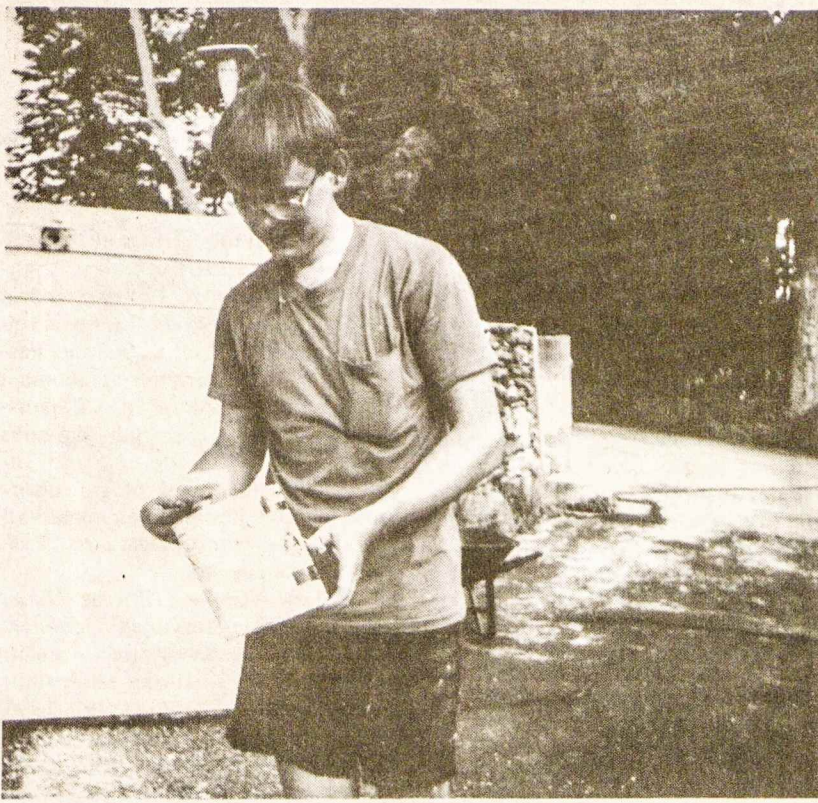
Gydytojas Kazys Pemkus, gyvenęs Sleepy Hollow vietovėje prie Elgin miestelio Ilinojaus valstijoje, mirė balandžio 15 d., sulaukęs deimantinės amžiaus sukakties. Velionis balandžio 19 d. palaidotas Čikagoje, Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse. Vertingiausia paminklą jis jau buvo pasistatęs Lietuvoje, Klaipėdos universiteto bibliotekon nusiųtais 35.000 knygų ir kelių tūkstančių spaudos kūrų rinkiniais. Dalis šios bibliotekos jau yra pavadinta dr. Kazio Pemkaus vardu. Dovanotus rinkinius jis yra pradėjęs telkti prof. dr. J. Puzino perduotomis knygomis ir lituanistikos medžiaga. Klaipėdos universiteto bibliotekai gydytojo K. Pemkaus dovanuotose rinkiniuose yra daug senesnės kartos veikėjų bei rašytojų nuotraukų ir laiškų – Vydyūno, Vaizganto, dr. Jono Basanavičiaus, dr. Jono Šliūpo, Kazimiero Būgos, Žemaitės, Marijos Pečkauskaitės ir daugelio kitų. Vertingas yra ir senų knygų rinkinys.

V. Žemkalnio gimnazija Panevėžyje paminėjo ten 1930-50 m. dirbusios mokytojos Sofijos Žemaitienės, prancūzų kalbos vadovėlių autorės, šimtas dvidešimtąsias gimimo metines. Į atsiminimų vakarą gimnazijos salėje susirinko velionės pedagogės giminės, buvusios mergaičių gimnazijos auklėtinės. Velionė buvo prisiminta Šv. Petro ir Povilo šventovėje atnašautomis Mišiomis, pagerbta jos kapo aplankymu senosiose Panevėžio kapinėse.

Lietuvos totoriai ir karaimai paminėjo savo įsikūrimo Lietuvoje šešių šimtų metų sukaktį. Ji esanti susieta su Vytauto Didžiojo 1396 m. pradėtu Krymo totorių bei karaimų įsileidimu Lietuvon. Šių tautų įsikūrimas Lietuvoje ypač pagraisėjo po Žalgirio mūšio, kuriame jie pasižymėjo kaip geri to laikotarpio kariai. Pirmasis 600 metų sukakties minėjimas įvyko Kaune, Vytauto Didžiojo karo muziejuje, balandžio 25 d. Jis buvo pradėtas specialia paroda ir Kauno totorių jaunimo folkloriniu koncertu. Parodos rodiniai liudijo, kad Zygmantas Augustas 1568 m. totoriams suteikė lygias teises su Lietuvos bajorais. Pasak minčijam "Dienoje" aprašiusio Stepono Gečo, šios privilegijos dėka dabar Lietuvoje išliko apie 4.000 totorių ir apie 250 karaimų. Šios tautinės mažumos išlaikė savo religiją ir daugelį papročių, o apie Vytautą Didįjį karaimai iki šiol savo vaikams pasakoja legendas.

Sukakties minėjimui skirtoje parodoje buvo išstatyta apie penkis dešimtis originalių rodinų. Dalį jų Vytauto Didžiojo karo muziejui teko pasiskolinti iš Trakų pilies muziejaus. "Dienos" atstovas Steponas Gečas pasakoja: "Čia matome nemažai totorių ginklų – lenktų peilių, kardų – jatagamų, žasies plunksna XIX amžiaus pradžioje pergamente parasytą karaimų šventraštį torą. Pirmieji lankytojai susidomėję apžiūrėjo ir buities dalykus – rytietiškus drabužius, galvos apdangalus..." Prasidėjusioje konferencijoje pranešimus skaitė: istorijos dr. Tamara Bairauskaitė – "Lietuvos totoriai bajorai XIX š.", teisės istorikas Vytautas Raudvilūnas – Romo Firkovičiaus paruošta tema "Karaimai Lietuvoje XIV š. pabaigoje – XX š. pradžioje". Minėtini ir du muziejaus skyrių vedėjų pranešimai: Jono Dajuto "Totariai LDK kariuomenėje XVII-XVIII š." ir Arvydo Pociūno "Lietuvos totorių kariniai daliniai XVIII š. pabaigoje – XIX š. viduryje".

Vilniaus karaimų istorijos ir literatūros draugiją 1932 m. kovo 24 d. suorganizavo jų veikėjai – filologijos dr. S. Šapšalas, S. Firkevičius, M. Kobeckis ir E. Juknevičius. Romualdo Samavičiaus pranešimu "Dienoje", iš savo asmeninių rinkinių jie karaimų istorijos bei etnografijos muziejus 1938 m. įsteigė Trakuose ir 1940 m. Vilniuje. Pastatas muziejui Trakuose buvo pradėtas statyti, bet neužbaigtas iki Vilniaus sugrįžimo Lietuvai. Ten steigiamas muziejus tada teko Lituanistikos institutui, kurį sovietinės okupacijos metais pakeitė Lietuvos mokslų akademija. "Dienos" atstovas R. Samulevičius rašo: "Pastarajai perduotas karaimų religinės sąjungos turtas su namais, biblioteka, muziejumi, kuriame tuo metu buvo saugomas 1141 eksponatas: ginklų – 65, namų apyvokos reikmenų – 88, bižuterijos – 62, numizmatikos – 609, iš kurių – 307 orientalistinės monetos. Didele dalį eksponatų sudarė audiniai, rankšluosčiai, kilimai, nacionaliniai drabužiai, žemės ūkio įrankiai, kulto reikmenys, meno kūriniai, graviūros, vertingi istoriniai dokumentai, gauti iš Trakų karaimų bendruomenės, fotografijos. Muziejaus bibliotekoje – karaimai ir orientalistika, knygos karaimų kilmės, kalbos, literatūros, istorijos, kultūros ir tematika. Jos rankraštyne saugomi Krymo totorių rankraščiai..." Trakuose ir Vilniuje II D. karo metais išsaugoti karaimų muziejaus rodiniai atskiro padalinio teisėmis buvo įjungti Mokslų akademijos etnografijos muziejun, o 1951 m. įtraukti ir į to muziejaus fondus. Taip apie dešimtį metų savarankiškai veikęs Lietuvos karaimų muziejus savo veiklą užbaigė Mokslų akademijos etnografijos muziejaus fonduose. V. Kst.

Studentas iš Lietuvos Arūnas Jušys, studijuojantis teologiją Steubenville universitete, vasaros atostogų metu darbuojasi Putname. Nuotr. K. J. Ambrasas

Studentas iš Lietuvos Amerikoje

I klausimus atsako JAV Steubenville Tėvų pranciškonų vadovaujamo universiteto studentas ARŪNAS JUŠKYS

– Kokią esi pasirinkęs specialybę?

– Studijuoju teologiją kartu su įvairių kraštų jaunuoliais.

– Ką dabar, vasarą, veiki?

– Putname tvarkau parką, dažau duris, langus, sienas, valau griovius ir atlieku kitus džiulėje teritorijoje, kur nemaža įvairių pastatų, darbus. Triūsdamas tarp medžių, kartu galiu džiaugtis nuostabia šių apylinkių gamta.

– Kas Tau buvo sunkiausia, kai atvažiavai į šį kraštą – JAV-bes?

– Atvažiuojęs Amerikon, iškart pajutau europinės kultūros skirtumus, kuriuos ne taip lengva iš pradžių įveikti ir apsiprasti. Kitokia mąstysena, elgsena, gyvenimas, papročiai ir tradicijos, įpročiai ir tarpusavio bendravimas. Be to, nelengva būti toli nuo tėviškės, artimųjų žmonių. Pirmieji du mėnesiai buvo itin sunkūs.

– Kas šiame amerikietiška universitete Tau krito į akis?

– Prieš dvejus metus esu studijavęs Austrijoje. Toji aukštoji mokykla – kalbos ir katechetikos institutas priklauso Steubenville universitetui. Tenai programos, paskaitų tvarka, dėstytojų lygis ir kitos akademinės lavijos labai panašios į čionykštes. Todėl po vienerių metų, praleistų europinio masto mokykloje, jau buvau gerokai apsipratęs su aplinka, kuri pirmą kartą išvažiavus iš Lietuvos atrodė neįprasta. Austrijoje jaunimo dviasia kitokia. Jie čia artimiau ir nuodugniau susipažinti su šalies kultūra ir istorija, visuomeniniu gyvenimu reikia laiko ir pinigų, o jų labai trūksta. Mat mūsų universitetas įsikūręs gan tolokai nuo miesto centro, todėl nukakti į teatrą, koncertus ne taip paprasta ir nemažai kainuoja. Įdomiausia ir naudingiausia, mano galva, yra tai, kad mūsų aukštojoje mokykloje tikrai aukštas dvasinis ir moralinis gyvenimo lygis. Nemaža mūsų studentų net šokiadieniais dalyvauja šv. Mišių aukoje, tiktai savaitgaliais merginos ir vyrai gali ateiti bendrabučiuose į vieni kitų kambarius, o šiaip pasiūkėtuoti yra svečių kambariai. Merginos dažniausiai su ilgomis suknėlėmis, sijonais. Gal mums neįprasta, kad neretai neleistinai išlaidžiai, ne taip elgiamasi su duona ir šiaun atliekamų maistu.

– Ar užtenka laiko susipažinti su Amerikos kultūra, istorija, visuomeniniu gyvenimu?

– Iš arčiau ir nuodugniau susipažinti su šalies kultūra ir istorija, visuomeniniu gyvenimu reikia laiko ir pinigų, o jų labai trūksta. Mat mūsų universitetas įsikūręs gan tolokai nuo miesto centro, todėl nukakti į teatrą, koncertus ne taip paprasta ir nemažai kainuoja. Įdomiausia ir naudingiausia, mano galva, yra tai, kad mūsų aukštojoje mokykloje tikrai aukštas dvasinis ir moralinis gyvenimo lygis. Nemaža mūsų studentų net šokiadieniais dalyvauja šv. Mišių aukoje, tiktai savaitgaliais merginos ir vyrai gali ateiti bendrabučiuose į vieni kitų kambarius, o šiaip pasiūkėtuoti yra svečių kambariai. Merginos dažniausiai su ilgomis suknėlėmis, sijonais. Gal mums neįprasta, kad neretai neleistinai išlaidžiai, ne taip elgiamasi su duona ir šiaun atliekamų maistu.

– Ar tavi draugai gyvena prasmingai ir tiksliai?

– Universitete turiu daug draugų, kurie visi yra tikintys. Ir kai pamąstau, nerandu tarp savo bičiulių tokio, kuris nebūtų praktikuojančias katalikas. Man atrodo, kad žmogui be Dievo kažin ko labai trūksta, kad jo gyvenimas nėra pilnavertis ir jo vertybių supratimas su spragomis. Užtat kur kas sunkiau surasti bendrą kalbą su kitaminčiais.

– Ar norėtum ką nors sužinoti apie savo bendraamžius, besimokančius kituose kraštuose ir įvairiose aukštosiose mokyklose?

– Žinoma, būtų labai naudinga ir įdomu susipažinti su kitais svetur bestudijuojančiais lietuviais, tik nežinau nei adresu, nei nėra šiems dalykams laiko. Tikiuosi, kad atsiras progų arba per šį laikraštį surasiu kitur studijuojančius mano bendramokslus. Mano ir kitų mano bičiulių – Artūro, Viktorijos, Aušros ir Gedimino – adresai: J. C. Williams Center Box 294, Steubenville, Franciscan University, OH 43952, USA.

– Ar norėtum pasiskaityti lietuvišką laikraštį?

– Tikrai norėčiau. Lietuvoje nelabai mėgau laikraščius, bet čionai, toli nuo namų, brangi kiekviena žinutė iš namų. Norėčiau „Tėviškės žiburių“, kur galima rasti naujienų ne tik iš Kanados, bet ir iš Lietuvos.

– Ką norėtum tarti likusiems gimtajame krašte ir svetur besimokantiems?

– Telydi drąsa, ryžtas ir atkaklumas visus, nes dejonėmis, skundais ir neviltimi netoli te-

Svarbios žinios apie Ontario pašalpas vaistams

Ar esate sulaukę 65 m. amžiaus? Ar gaunate socialinę pašalpą? Jeigu Jūs atsakymas vienam iš šių klausimų yra „taip“, Sveikatos ministerija Jums turi svarbių žinių.

Nuo liepos 15 d. Jums reikės mažą priemoną prisidėti prie Ontario pašalpų vaistams. Kiek mokėsite, priklausys nuo Jūsų pajamų.

Sveikatos ministerija daug metų pilnai apmokėjo Ontario pensininkams ir socialinę pašalpą gaunantiems prirašytus vaistus. Iki šių metų Ontario buvo vienintelė Kanados provincija, neturėjusi jokių priemonių valdžios apmokamiems vaistams.

Vis dėlto Ontario provincijos vaistams pašalpų suma patrigubėjo per praėjusius 10 metų ir dabar siekia \$1.2 milijono dolerių kasmet. Taip pat federacinė valdžia per ateinančius dvejus metus sumažins finansinę paramą Ontario sveikatos ir socialinėms paslaugoms \$2.1 milijono dolerių, tad provincija turi greitai veikti, kad galėtų išsaugoti vaistų apmokėjimo tvarką.

ONTARIO PAŠALPOS VAISTAMS (ONTARIO DRUG BENEFITS)

SVARBIOS žinios pensininkams bei kitiems, šalpas gaunantiems

Per ateinančius dvejus metus federacinė valdžia sumažins sveikatos finansinę paramą provincijoms \$2.1 milijonais dol. Todėl Ontario vyriausybė turi greitai veikti, kad tvarka, apmokanti vaistus, būtų išsaugota.

Nuo liepos 15 d., gaunantys Ontario pašalpas vaistams, turės minimalinę sumą prisidėti prie prirašytų vaistų apmokėjimo. Ontario yra paskutinė provincija, įvedanti šią tvarką.

Kiek primokėsite, priklausys nuo Jūsų pajamų. Reikės mokėti iki \$2 už kiekvieną receptą, jeigu esate:

- nevedęs (usi), sulaukęs (usi) 65 m. amžiaus, ir pajamos žemesnės kaip \$16,018 per metus;
- vedusiu pora, abu jau 65 m. amžiaus, gaunantys kartu sudėjus mažiau kaip \$24,175 per metus, arba
- gyvenate slaugos namuose, senelių namuose ar specialiu paslaugų institucijoje;
- gaunate socialines arba šeimos pašalpas;
- paslaugos Jums teikiamos namuose.

Ar esate 65 m. amžiaus ir turite didesnę pajamą? Tada mokėsite pirmuosius \$100 dolerių už Jums reikalingus vaistus kasmet. Virš tos sumos reikės sumokėti tik išrašymo mokestį, iki \$6.11 už receptą.

Ar turite sveikatos draudimą su privačia firma? Paskambinkite pasiteirauti, gal priemonos bus padengtos. Skambinkite Sveikatos ministerijai telefonu 1-888-405-0405, jeigu turite dar klausimų, arba vaistinėse rasite informacinių lapelių.

Dr. DAIVA LABANAUSKAITĖ-NORKIENĖ baigė Toronto universitete rezidentūrą ir gavo šeimos gydytojos laipsnį. Kauno medicinos institute 1989 m. ji įsigijo vidaus ligų gydytojos specialybę, o 1992 m. išlaikė gydytojos egzaminus ir JAV-bėse. Daiva yra Irenos ir dr. Kosto Labanauskų, gyvenančių Kaune, duklė. Šiuo metu su savo vyru Juozu Norkumi gyvena Toronte ir ruošiasi atidaryti praktiką Bloor West Village rajone

nukeliausi. Patys Lietuvą turime prikelti iš negalių ir patys turime nugalėti visas kliūtis ir nepriekštas. Daugiau giedros, pasitikėjimo Dievu ir slypinčiomis mūsų tėvynės dar neišnaudotomis galimybėmis bei jėgomis. „Ir šviesa, ir tiesa jūs žingsnius telydi“. Lietuvoje gimę, augę, Lietuvoje turime dirbti ir mirti, patys ją sukurti, kokios norime.

Redakcijos ir asmeniškai savo vardu linkime ne tik Arūnui, bet ir visiems svetur studijuojantiems mūsų jaunuoliams ir jaunuolėms kuo greičiau grįžti namo ir sėti pasėlio grūdus gimtuosiuose dirvonuose...

Kalbėjosi –
kun. K. J. Ambrasas, SJ

Registruota masažo terapeutė

Ramona Girdauskaitė, B.Sc., R.M.T.

20 High Park Blvd., Toronte.

Gydomasis masažas ("Craniosacral Therapy")

Priima pasientus pagal susitarimą

Telefonas 416 536-5437

Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydymą masažu padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja

Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.

1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)

Mississauga, Ontario L5G 3H7 **Tel.: (905) 271-7171**

Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais

1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7

(Priešais Lietuvių namus)

Tel.: 416 530-1070

Dantų gydytojai

Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.

Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.

Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth.

(Orthodontist)

2373 Bloor Street West

(Prie Jane St.)

Telefonas

416 763-5677

Šeimos gydytojas,

dr. Aleksandras Spudas

šiuo metu priima naujus pacientus.

1448 Lawrence Avenue East, Suite 210,

(prie Victoria Park Avenue)

Victoria Terrace Medical Centre, North York, Ont. M4A 2V6

Tel. 416 751-0082

Advokatas

VIKTORAS E. RUDINSKAS,

B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A., P. Eng.

27 John St., Second Floor

Weston, Ontario M9N 1J4

(arti Lawrence ir Weston Rd.)

Tel. 416 240-0594

Lengvai pasiekiamas

autobusu nr. 79 (Scarlett

Road) nuo Runnymede

požeminio stoties.

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.

2 Jane St., Suite 500

(Bloor ir Jane gatvių kampas)

Toronto, Ontario M6S 4W3

Tel. (416) 762-7393

Fax (416) 763-0674

Atstovybės Lietuvoje naujas

adresas: Goštauto 4-78

(kitoje Neries upės pusėje

nuo "Lietuvos" viešbučio)

Vilnius

Tel. (3702) 22 78 97

Fax (3702) 22 63 68

DRESHER

DRAUDA

Visi draudos

patarnavimai.

Lietuvių kalba

patarnauja

V. Drešeris ir

Rima (Petkutė)

ar Rik Drešeris

Nekilnojamasis turtas

Patarnavimai

visose pirkimo ir

pardavimo srityse.

Kreiptis į Valterį

ar Rik Drešeris

Nekilnojamojo turto įkainojimas

– mirtgčių

– mokesčių

– turto ir kt.

Kreiptis į

Rik Drešeris

3830B Bloor St. West, Etobicoke, Ontario M9B 1K8

Tel. 416-233-3334, 416-231-2661

FAX 416-233-0285

Darbo valandos: 9 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 9 v.r. – 5 v.p.p.

Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas - greitas ir tikslus!

V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376

Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *

* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA - INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,

2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3

416 762-4232 FAX 416 762-5588

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

kalbui su generalinio prokuroro pavaduotoju apie šias bylas. Mat toks pokalbis galėjo turėti tiesioginės įtakos bylų sprendimui. Atrodo, šis pokalbis įvyko dėl Kanados žydų spaudimo.

Jiems nerimą kelia kaltinamųjų senatvė, dėl kurios tokios bylos gali likti neužbaigtos. Tokie II D. karo teismai Kanadoje už kitur padarytus nusikaltimus buvo nesėkmingi. Nuo 1987 m. iki 1992 m. čia Kanadoj buvo nuteistas ir iš jos ištremtas olandų kilmės prof. Jacob Luit-

jens. Kanados teisingumo ministeris Allan Rock dėl trijų staiga atidėtų bylų susilaukė aštrių priekaištų. Jam jų nepagailėjo Sol Littman, Kanados žydų atstovas Wiesenthalio centre. Jam labiau patinka JAV teisingumo departamento specialiujų paicškų OSI agentūra. Mat jos pastangų dėka jau ištremta keliasdešimt karo nusikaltėlių, o Kanadoje beveik nepajudėta.

Kanados teisingumo ministeris Allan Rock vėl nutarė pradėti apeliaciją, kuri leistų atnaujinti šiuo metu sustabdytas norimų ištremti kanadiečių bylas. Prie jų žadama pridėti dar septynis kitus. Planas gali ir vėl sujaukti mirtis, nes dabartiniai kaltinamieji jau yra baigę amžiaus aštuoniasdešimtmetį ar prie jo sparčiai artėja.

Du didžiausi karo nusikaltėliai dabar yra Bosnijos serbų vadai Radovan Karadzic ir Radko Mladic, bet ju Kanados žydų vadai nemato ir, atrodo, nenori matyti, nors jie žiauresni už tuos, iš kurių bandoma atimti JAV ir Kanados pilietybę. V.Kst.

• Ar jau parėmė Kanados lietuvių kultūros muziejų?

HOMELIFE
HomeLife/Realty One Ltd.
Realtor-Member
FAX 416 763-5097

2261 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6S 1N8

Visais namų pirkimo-pardavimo reikalais jus informuos ir maloniai patarnaus

NIJOLĖ B. BATES
tel. 416 763-5161
(24 val. pager)

Juozas (Joseph) NORKUS
Re/max West įstaigoje
ilgiausiai dirbantis agentas.

Daugiau kaip 10 metų turintis pardavimo bei daugiau kaip 20 metų statybos ir remonto patirtį. Mielai atsakysiu į namų pirkimo, pardavimo ar remonto klausimus.

RE/MAX West Realty Inc.
1678 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A9
Skambinti bet kuriuo metu įstaigos tel. 416 769-1616, namų – 416 532-5893

Nemokamas namų įvertinimas

Audra Travel Corporation & CRUISE WORLD

Mūsų biure Jūs galite užsakyti:

- ♦ Geriausias keliones į Lietuvą.
- ♦ Skridimus į įvairius pasaulio kraštus.
- ♦ Atostogas šiltuose kraštuose.
- ♦ Keliones pramoginiiais laivais.
- ♦ Poilsines keliones į kurortus ir sanatorijas.
- ♦ Sveikatos ir kelionių draudimus.
- ♦ Išskvietimus bei vizas.

Smulkesnių žinių teiraukitės telefonu:
416 762-7447

Lietuviškai kalbantiems agentams papildomi numeriai (ext.#):
Onai – 103, arba – 104,
Audronei (dėl kelionių laivais) – 102.

Fax 416 769-6753
E-Mail: audra@pathcom.com
**256A Durie St. (Bloor West Village),
Toronto, Ont. M6S 3G3**

ONTARIO PAŠALPOS VAISTAMS (ONTARIO DRUG BENEFITS)

SVARBIOS žinios pensininkams bei kitiems, šalpas gaunantiems

Per ateinančius dvejus metus federacinė valdžia sumažins sveikatos finansinę paramą provincijoms \$2.1 milijonais dol. Todėl Ontario vyriausybė turi greitai veikti, kad tvarka, apmokanti vaistus, būtų išsaugota.

Nuo liepos 15 d., gaunantys Ontario pašalpas vaistams, turės minimalinę sumą prisidėti prie prirašytų vaistų apmokėjimo. Ontario yra paskutinė provincija, įvedanti šią tvarką.

Kiek primokėsite, priklausys nuo Jūsų pajamų. Reikės mokėti iki \$2 už kiekvieną receptą, jeigu esate:

- nevedęs (usi), sulaukęs (usi) 65 m. amžiaus, ir pajamos žemesnės kaip \$16,018 per metus;
- vedusiu pora, abu jau 65 m. amžiaus, gaunantys kartu sudėjus mažiau kaip \$24,175 per metus, arba
- gyvenate slaugos namuose, senelių namuose ar specialiu paslaugų institucijoje;
- gaunate socialines arba šeimos pašalpas;
- paslaugos Jums teikiamos namuose.

Ar esate 65 m. amžiaus ir turite didesnę pajamą? Tada mokėsite pirmuosius \$100 dolerių už Jums reikalingus vaistus kasmet. Virš tos sumos reikės sumokėti tik išrašymo mokestį, iki \$6.11 už receptą.

Ar turite sveikatos draudimą su privačia firma? Paskambinkite pasiteirauti, gal priemonos bus padengtos. Skambinkite Sveikatos ministerijai telefonu 1-888-405-0405, jeigu turite dar klausimų, arba vaistinėse rasite informacinių lapelių.

Ontario

TORONTONT

Anapilio žinios

– Liepos 7, sekmadienį, pakrikštytas Romo ir Barboros (Harasinski) Petronių sūnus Erikas-Mykolas.

– KLK moterų draugijos skyrius mūsų parapijoje praveda vargintų drabužių vėjų Lietuvos neturtinčioms buvusioms tremtinėms paremti. Naudoti, bet dar gerame stovyje drabužiai priimami sekmadieniais parapijos salėje prie drabužinės.

– Mišios liepos 21, sekmadienį, 9.30 v.r. už a.a. Michaliną Dausienę, 11 v.r. už parapiją; Wasagoje 10 v.r. už Elžbietą Kaunienę.

Lietuvių namų žinios

– Sekmadienio, liepos 14, pietietė dalyvavo 207 asmenų. Svečių knygoje pasirašė Emilija Tribinevičienė iš Wasagos, Petras Murinas iš Panevėžio, Tadas ir Dorina Tarvydai iš Wasagos, Algirdas ir Marius Radziūnai iš Vilniaus ir Lina Raugaletė iš Panevėžio. Pranešimus padarė ir su svečiais supažindino Aldona Dargytė-Biskiewicz.

– LN valdybos posėdis įvyks rugpjūčio 1, ketvirtadienį, 7 v.v. – Toronto Lietuvių Namų poilsio stovykla rengiama pranciškonų vasarvietėje „Kretinga“, Wasagoje, rugpjūčio 10-18 d.d. Stovyklos užbaigimo gegužinė įvyks rugpjūčio 17, šeštadienį, 7 v.v. Dėl informacijos ir registracijos prašome skambinti Augustinui Sukauskui, tel. 416 614-7739.

– Primename „Lokio“ svetainės lankytojų apie pasiūlymų bei pageidavimų dėžutę. Kas turi naujų sumanymų, prašome pasinaudoti šia dėžute.

– A. a. pusbrolio Vytauto Šimkaus, mirusio Panevėžyje, atminimui Slausos namams I. A. Šimkai paaaukojo \$100. Aukos priimamos Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siųsti adresu: Labdaros fondas, Lietuvių slaugos namai, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont., M6P 1A6.

Telšių kunigų seminarijai aukoko: \$100 – F. Juzėnienė.

A. a. Emos Javienės 10-ties metų mirties prisiminimui S. J. Andriuliai „Tėviškės žiburiams“ aukoko \$20.

A. a. Jadvygos Gabrėnienės 5-rių metų mirties prisiminimui Pr. Gabrėnas „Tėviškės žiburiams“ aukoko \$50.

A. a. Michalinos Dausienės, mylimos mamos, trejų metų mirties prisiminimui (liepos 18 d., 1993 m.), dukrė Aldona ir žentas Mečys Empakeriai „Tėviškės žiburiams“ aukoko \$50 ir Lietuvos kankinių šventovės keltuvo vajui \$100.

Tremtinių vaikų aukokla „Lietuvių namai“ Vilniuje aukoko: \$20 – S. Čeponienė; \$12 – J. M. Astrauskai; A. M. (Kaulius) Barry padovanojo drabužių, KLB krašto valdyba padengė siuntinių persiuntimo išlaidas. Mokyklos rėmėjai dėkoja už labai reikalingą paramą iš prosenelių tremties vietų į Lietuvą sugrįžtančiam jaunimui. A.S.

VYRIŠKUI, kuris norėtų ramiai ir gražiai gyventi, yra išnuomojamas kambarys. Skambinti tel. 416 252-3009.

KAUNE, Urbšo gatvėje, parduodamas trijų kambarių butas su baldais ir saugomas garažas. Skambinti Lilijai tel. 416 248-2064.

WASAGOJE išnuomojamas 3 miegamųjų vasarnamis atskiromis savaitėmis liepos mėn. artį Gerojo Ganytojo lietuvių šventovės. Skambinti Jonui tel. 416 654-5354.

Prisikėlimo parapijos žinios

– Santuokos Sakramentą priėmė Petras Kondrotas su Brone Beresnevičiene ir Daiva Krivaitė su David Stonehouse.

– Šiuo metu „Kretingos“ jaunimo stovykloje Wasagoje stovyklauja 115 vaikų. Vadovai: kun. E. Putrimas (kapelionas), M. Stanevičius (komendantas), R. Poskočimienė (muzikos vadovė), L. Kulavičienė (administratorė), R. Augaitytė, D. Batraks, S. Bakšys, A. Čeponkus, J. Enskaitytė, V. Enskaitytė, C. Harris, A. Kaknevičius, S. Kulias, A. Karasiųjūtė, A. Kuolas, P. Leknickas, G. Neimanas, D. Puterytė, L. Puterytė, A. Paulionytė, L. Pranaitytė, S. Pranaitytė, T. Skrinskas, R. Slapšytė, E. Stankutė, O. Smalenskaitė ir V. Tirilienė. Slaužė: R. Masionienė ir J. Yčienė; šeimininkės: V. Duliūnienė, D. Enskaitienė, R. Ginotienė, R. Yčienė, B. Wilkinson. Ūkvedys V. Pečiulis.

– Kun. Julius Sasnauskas, OFM, ateinančias tris savaites dirbs kapelionu „Neringos“ ir „Dainavos“ jaunimo stovyklose.

– Mišios sekmadienį, liepos 21: 8.15 už a.a. Moniką Razgaitienę, 9.15 už a.a. Izabelę Kondrotienę; 10.15 už Sukauskų šeimos mirusius, P. L. Murauskų šeimos intencija ir D. J. Didžbalių šeimos intencija; 11.30 už gyvus ir mirusius parapijiečius.

Antano Rinkūno straipsnių rinkinys „Nęgestanti ugnis“ II-oji dalis išėjo iš spaudos. Tą progą S. Šetkus A. Rinkūno švietimo fondui aukoko \$100. Fondo valdyba dėkoja.

Lietuvos kankinių parapijos klebonas kun. J. Staškus savo vasaros atostogas praleidžia Lietuvoje; dalyvaus anųkštėnų suvažiavime drauge su vyskupu P. Baltakiu ir kitose iškilinėse. Kanadon grįš liepos 29 d. Parapijoje jį pavaduoja kun. V. Volertas. Wasagoje sekmadienį ir kasdienines pamaldas laiko kun. K. Gedvila, atvykęs vasaros metui iš Floridos, kur gyvena kaip pensininkas. JAV-se jis yra klebonavęs lietuvių ir amerikiečių parapijose. Wasagoje šiuo metu darbuojasi ir kun. E. Putrimas – vadovauja vaikų stovyklai „Kretingos“ stovyklavietėje.

Prof. dr. Agota Šidlauskaitė, žinoma vaikų auklėjimo ir psichologijos specialistė, gyvenanti nuosavame ūkyje „Venta“, netoli Otavos, lankėsi Lietuvoje. „Valstiečių laikraščio“ bendradarbis B. Šaknys skaitytos su profesore supažindina to laikraščio 1996 m. birželio 22 d. laidoje. Pokalbyje su viešnia atskleidžiamas jos gyvenimas, atlikti dideli ir originalūs darbai vaikų psichologijos srityje. Į savo 1989 m. vaikų globai įsteigtą ūkyje mokyklą „Venta“ profesorė kvietė ir Lietuvos vaikus, kur jie „ras pastogę ir prieglobstį. Tikų pataisys ir sveikata“. Pokalbyje dr. A. Šidlauskaitė tarp kitko pabrėžė, kad „tėvai turėtų kuo daugiau bendrauti su vaikais“.

Atitaisymas. „TŽ“ 24 nr. žinutėje iš Vankuverio paminėta Gražina Majauskienė. Turi būti Leonarda Macijauskienė. Redakcijai neįmanoma patikrinti korespondencijose įrašytų pavardžių.

CANDLELIGHT CATERING

Gaminamas maistas pokyliams, vestuvėms, mergvakariams, krikštynoms ir pusryčiams. Parūpinam gėlos. Skambinti tel. 416 622-9753 Joana Bubulienė.

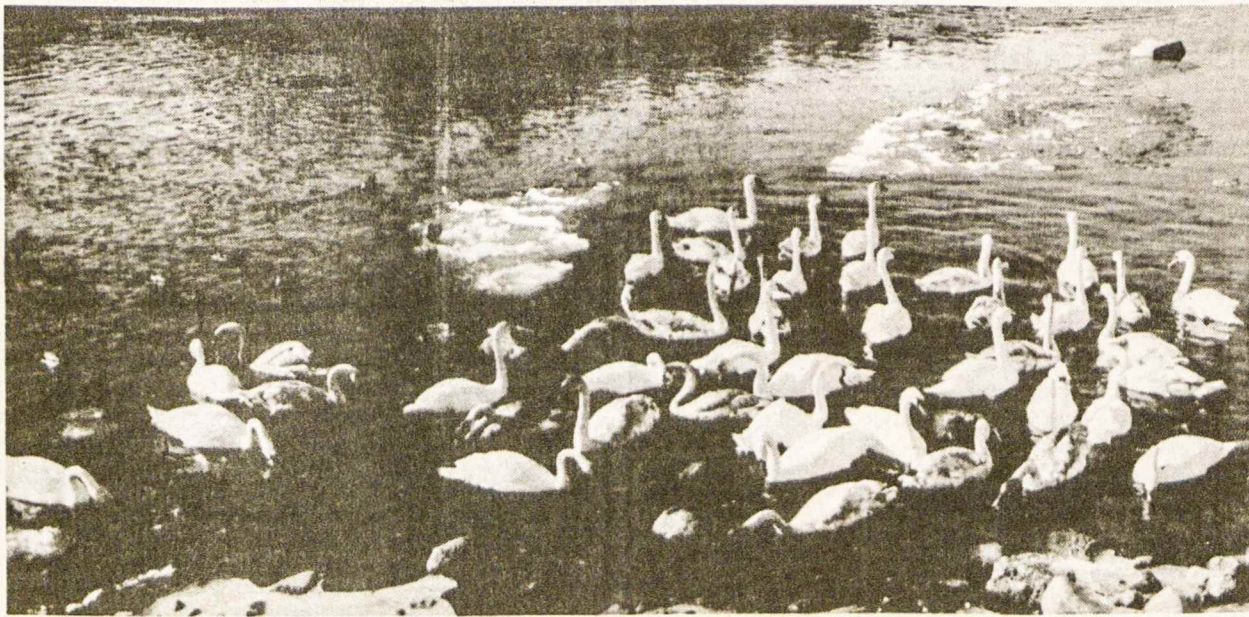
Sveikiname

Loreta ir Wally-Vladas Dauginiai idukrino 9-ųjų mėnesių dukrelę **ALICIJA-LORETA-ADELE** gegužės 31 d.

Kathie ir Ričardas Dauginiai susilaukė dukrelės (7 sv. 12 unc.) **NATASHOS-RACHEL** birželio 11 d.

Sveikiname dukreles, tėvelius bei senelius Ireną ir Valterį-Vladą Dauginius

Giminės, draugai, artimieji bei pažįstami Lietuvoje ir Kanadoje

Rudenį, pavasarį ir vasarą jūros skautų maitinamos gūbės Nemuno upėje ties Vytauto Didžiojo šventove Kaune

„TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ“ pasakutinis numeris prieš atostogas išeis liepos 30 d., o poatostoginis numeris – rugpjūčio 20 d. Atostogų metu neveiks redakcija ir spaustuvė. Administracija dirbs visas dienas, išskyrus šventes ir savaitgalius. Redakcija ir spaustuvė po atostogų pradės dirbti rugpjūčio 13 d.

Lietuvių pamaldos Kanados kankinių šventovėje Midlande, rengiamos Kanados lietuvių katalikų centro, įvyks rugpjūčio 4, sekmadienį. Pamaldos prasidės 2.30 v.p.p. Kryžiaus kelias (susirinkti prie lietuvių kryžiaus). Esant blogam orui, šventovėje bus kalbamas Rožinis. Mišios – 3 v.p.p., pamokslą sakys kun. Julius Sasnauskas, OFM, giedos Lietuvos kankinių šventovės choras. Žada dalyvauti „Ainių“ ansamblis iš Lietuvos. Taipogi pamaldose dalyvaus lietuvių organizacijos su vėliavomis. Maldų paskirtis – prisiminti ir paminėti lietuvių tautos priespaudą ir kančias, prasidėjusias prieš 55 metus.

Maldininkų autobusai išvyks 12 v. nuo Prisikėlimo parapijos šventovės ir grįš apie 7 v.v. Registruoti Prisikėlimo parapijos raštinėje. Kelionės kaina – \$17 asmeniui.

Lietuvos kankinių parapijos vaikų choro „Angeliukai“ tėvų komitetas, pritariant klebonui, nutarė pabandyti surengti pirmąją parapijos vaikų chorinio dainavimo dieną stovykla Anapilyje, rugpjūčio 26-29 d.d. Stovyklos tikslas – supažindinti vaikus su lietuviška religine muzika, paskatinti juos jungtis į parapijos vaikų ar jaunimo chorą, paruošti trumpą programėlę Kanados lietuvių dienų koncertui, kuris įvyks š. m. spalio mėn. Stovykla veiks keturias dienas nuo 9.30 v.r. iki 3.30 v.p.p. Į ją priimami vaikai nuo 7 iki 16 metų amžiaus. Dienos programoje stovyklautojai dainuos, žais, dalyvaus įvairiuose užsiėmimuose, eis madytis. Tėveliai turės įdėti kiekvienam vaikui pietus, madydosi kosiumą ir rankluostį. Gėrimai ir užkandėliai bus parūpinti stovyklos rengėjų. Paskutinę dieną bus „Pizza Party“. Norinčius dalyvauti šioje stovykloje prašome skambinti parapijos sekretorei: 905 277-1270 iki liepos 31 d. Laukiame visų parapijos jaunų šeimų susidomėjimo ir paramos. Tikslas bendras: auginkime jaunimą lietuviškoje dvasioje ir garbinkime Dievą giesmėmis. Inf.

Liuda Stungevičienė, hāmiltonietė, lietuvių radio programos „Gintariniai aidai“ vedėja prisimenama „Valstiečių laikraščio“ 1996 m. birželio 22 d. laidoje. Apie ją rašo Zita Morčukienė, lankiusi Kanados lietuvių telkinis. Straipsnis paliustruotas L. Stungevičienės nuotrauka. Pokalbyje, surišta me su maloniais prisiminimais, liečiama spauda, šalpa ir įspareigojimai lietuvių radio valandėse tarnyboje.

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilių vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kuriuo laiku tel. 503-1687.

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei pataisymų bendrovė, atlieka įvairius stalius, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonias kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvorą. Garantuojamos prieinamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkui, tel. 416 760-7181.

Kauno miesto muzikos ansamblio „AINIAI“

KONCERTAI:

WASAGOJE Oakview Community Centre, Mosley gatvėje,

1996 m. rugpjūčio 4, sekmadienį, 7 v.v.

TORONTO LIETUVIŲ NAMUOSE

1996 m. rugpjūčio 6, antradienį, 7 v.v.

Ansamblį „AINIAI“ sudaro 8 Kauno filharmonijos muzikai-instrumentalistai, dainininkai, aktoriai, Lietuvos Atgimimo dvasios menininkai.

Kviečiame visus gausiai dalyvauti ir išgirsti šį šaunų aukštą meninio lygio ansamblį.

Rengia Toronto LN kultūros komisija

XXXIV KANADOS LIETUVIŲ DIENŲ

iškilmingas pokylis

įvyks Anapilio salėje, Mississauga, Ont.

1996 m. spalio 12, šeštadienį, 7 v.v.

Stalus prašome iš anksto užsisakyti skambinant

Vytautui Tasekui telefonu **905 824-4461.**

Bilių kaina – \$30 asmeniui.

Čekius rašyti KLB-KLD, siųsti 3221 Trelawney Cr., Mississauga, Ont. L5N 5G7.

KLD Rengimo komitetas

Našlaičių vaikų fondui

Lietuvoje „Vaiko tėviškės namai“ aukoko: \$100 – dr. Marija Ramūnienė (Ottawa) a.a. dr. Antano Ramūno dvidešimt antroms mirties metinėms paminėti; \$50 – Marija Vasilauskienė a.a. Petro Abramaičio, mirusio Čikagoje, atminimui pagerbti, Eliziejus ir K. Šlekiai. A. a. Zenono Kučinsko atminimui pagerbti aukoko: \$50 – Renata Montaffel; \$15 – J. Bartninkas; „Tremtinių grįžimo fondui“ \$10 – L. Dūda. „Tremtinių grįžimo fondui“ aukoko: \$100 – Antanina Sungailienė; a.a. Juozo Venslovačio atminimui pagerbti aukoko: \$20 – Justinas Venslovaitis su šeima; \$10 – A. P. Skilandžiūnai; \$5 – P. Žibūnas. Už aukas nuoširdžiai dėkoja

KLKM dr-jos centro valdyba Kovai su vėžio liga Lietuvoje aukoko: \$25 – A. Lėdienė, a.a. Kazimiero Čepaičio atminimui pagerbti; a.a. J. Venslovaičio atminimui pagerbti – \$50 – S. Poderienė su šeima; \$20 – V. Leverienė; \$10 – I. V. Biskiai; \$5 – B. Vilkiene. Dėkoja rėmėjos.

Aukas, skirtas našlaičių pagalbos fondui „Vaiko tėviškės namai“, galima įnešti Toronto Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyve sąskaiton – 161 488.17; Toronto „Paramoje“ – 10232. Aukas tremtinių-kalinių pagalbai Lietuvoje „Tremtinių grįžimo fondas“ Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyve sąskaiton – 164 094.17, Toronto „Paramoje“ – 10970. Taip pat visas šioms fondams skirtas aukas galima siųsti adresu: Angelika Sungailienė, 1 Aberfoyle Cres., suite 1106, Etobicoke, Ont. M8X 2X8.

KLKM dr-jos centro valdyba

Punia Construction Ltd.

NAMŲ REMONTO BENDROVĖ atlieka įvairiausių statybos-remonto darbus. Įvedame dujotiekius, oro ir vandens šildymo sistemas, atliekame visus elektros bei vandentiekio darbus, nusauginame rūsius, dengiame stogus ir t. t. Garantuojame gerą darbo kokybę. Skambinti Alvydui tel. 905 848-9628 416 609-5108 (pager).

MONTREALQUE

Žmogaus teisių trijų savačių mokymo programa anglų ir prancūzų kalbomis vyko John Abbott kolegijoje, St. Anne-de-Bellevue, Que., nuo birželio 24 d. iki liepos 13 d. Dalyvavo apie 120 atstovų – po vieną ar du iš įvairių kraštų: Afrikos, Azijos, Pietų Amerikos ir Rytų bei Vidurio Europos. Šią programą finansavo Kanados žmogaus teisių fondas. Lietuvai atstovavo Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė teisių dr. Toma Birmontienė. Ji turėjo galimybių savaitgaliais pabendrauti ir su Montrealio lietuviais.

Aušros Vartų parapijos klebonas išvyko keletai savačių atostogų.

Aušros Vartų parapijos choras pradėjo vasaros pertrauką. Vėl jį išgirsime rugsėjo mėnesį.

A. a. Elena Bitnerienė (Tranelytė) mirė liepos 5 d. Palaidota Šv. Jono lietuvių kapinėse, Mississauga, Ont. Liūdi vyras, dvi dukters ir jų šeimos bei brolis, trys seserys ir kiti artimieji.

A. a. Romas Spenceris, 61 m. amžiaus mirė ir po pamaldų Aušros Vartų šventovėje liepos 8 d. palaidotas. Liūdi žmona, du sūnūs ir artimieji.

A. a. Jonas Adomaitis, 94 m. amžiaus, mirė liepos 7 d. Po pamaldų Aušros Vartų šventovėje liepos 10 d. kūnas sudegintas ir pelenai palaidoti Šv. Jono lietuvių kapinėse.

se, Mississauga, Ont. Liko giminės Kanadoje, JAV-bėse, Lietuvoje ir daug bičiulių Montrealyje. B.S.

Lietuviai Montrealio spaudoje

„The Gazette“ 1996 m. vasario 14 d. laidoje paskelbė Lietuvos reikalų patikėtinio Otavoje Jono Paslauskio laišką, kuriame atsakoma į Robin Pilpot's sausio 26 d. išspausdintą priekaištą apie žydų žudymus pogromuose. Atrodo, kad to rašinio autorius labai blogai informuotas, nes jau vien teigimas, kad Lietuvos gyventojus sudaro 30% rusų, viską pasako.

Alain Stanke (Aloyzas Vytas Stankevičius), rašytojas, leidėjas, dailininkas, apžvelgiamas plačiu iliustruotu D. Kozinska straipsniu, išspausdintu „The Gazette“ 1996 m. kovo 3 d. sekmadieninėje laidoje. Aprašoma plati ir šakota kultūrinė veikla, žinoma daugiau prancūziškai kalbantiems kanadiečiams.

Kvebeko prancūzų ir Lietuvos lietuvių skirtingi požiūriai ir poreišiai kultūroje paliečiami „The Gazette“ 1996 m. sausio 17 d. laidoje W. Marsden straipsniu. Pasitarasis Lietuvoje dalyvavo žurnalistų seminare, platokai ir tiksliai perbėga tautos istoriją, stebisi karaimais, išlaikiusiais savo kultūrą 600 metų, ir ironiškai pabrėžia, kad Kvebekas bando išlaikyti savo kultūrą, neleidžiamas 6 metų amerikiečiui lankyti anglų mokyklos. Inf.

LITAS

Montrealio lietuvių kredito unija

1475, rue De Seve, Montreal (Quebec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827 FAX: 766-1349

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

Namai – Automobiliai – Prekyba – Atsakomybė
3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7
Tel. 514 722-3545 FAX 514 722-3546
JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B. DONNA SVRKA, A.I.B.
PETRAS ADAMONIS, C.I.B. Res. 514 256-5355
Greitas ir tikslus patarnavimas. Pastelravimas nelpzrelgoja apsidrausti.

Įvairios žinios

„Amnesty International“ tarptautinės žmogaus teisių gynimo organizacijos Prancūzijos skyrius liepos mėn. išplatino pareiškimą, išreiškiantį susirūpinimą dėl Lietuvoje pakilusio skaičiaus nuteistųjų mirties bausmės. Gyvybės teisę, kurią garantuoja Pasaulinės žmogaus teisių deklaracijos 3 str. ir Tarptautinės civilinių ir politinių teisių sutarties 6 str., yra svarbiausia iš visų žmogaus teisių, pabrėžia „Amnesty International“, primindama, jog tie patys dokumentai smerkia mirties bausmę, kaip pačią bjauriausią, neatitaisomai taikomą, neturinčią įrodytos atbaidančios reikšmės. Pareiški-me teigiama, kad beveik pusė pasaulio valstybių yra panaikinusios mirties bausmę už nusikaltimus, įvykdytus taikos metu. Nėra spaudos atsakomybės panaikinti mirties bausmę, bet svarbus jos vaidmuo yra visuomenę apšviesti ir nutiesti kelią, kuriuo atsakingi politikai, norintys tai daryti, galėtų laisvai žengti.

JAV-Kanados konferencija moterų sveikatos klausimais įvyks Otavoje š.m. rugpjūčio 8-10 d.d. Renginio globėjai, Kanados sveikatos ministeris David Dingwall ir JAV sveikatos „Human services“ paslaugų sekretorė dr. Donna Shalala, tikisi, kad konferencija bus svarbi proga Kanados ir JAV atstovams pasidalinti informacija apie moterų sveikatos klausimus ir programas, nustatyti gaires bei vyriausybę, sveikatos darbuotojų ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimo galimybes. Pagrindiniais kalbėtojais pakviesti dr. Nafis Sadik, Jungtinių Tautų sekretoriaus

pavaduotojas (Under-Secretary), buvusi Teksas valstijos gubernatorė Ann Richards ir dr. May Cohen, Canadian Medical Association lyties klausimų komiteto pirmininkė. Taip pat dalyvaus dr. Hedy Fry, valstybės sekretorė daugiafunktiams ir moterų statuso reikalams.

Ontario pilietybės, kultūros ir pramogų ministerija kasmet skiria „Senior Achievement“ premijas 20-čiai provincijos gyventojų, sulaukusių 65 m. amžiaus ir pasižymėjusių savo bendruomenės savanoriška veikla, literatūros/meno srityse, švietime, aplinkosaugoje, sporte, humanitarinės pagalbos ar kitose srityse. Kandidatus gali ma siūlyti pristatant anketas paštu „Ontario Honours and Awards“ skyriui, Ministry of Citizenship, Culture and Recreation, 77 Bloor St. W., 15th Floor, Toronto, Ont. M7A 2R9 arba faksu 416 314-7743 iki š.m. rugpjūčio 9 d. Informaciją bei siūlymų anketas galima gauti skambinant telefonu 416 314-7587 Toronto, arba 1-800-267-7329.

Neužmirškime spaudos

Iškeliaujantiems į amžinybę kyla klausimas, kam palikti savo santaupas. Neužmirškite, kad tarp įvairių fondų, lietuviškų institucijų bei organizacijų yra jau 47 metų sulaukę „Tėviškės žiburiai“ – plačios apimtys savitais. Rašydami savo testamentus, neužmirškite ir jo. Iškeliauja tautiečiai į anapus vienas po kito, o „Tėviškės žiburiai“ lieka šviesti ir toliau. Mažėjant tautiečių skaičiui, jie reikalingi vis didesnei paramos, ypač nuolat kylant paruošimo ir spausdinimo išlaidoms. Testamentinis palikimas „Tėviškės žiburiams“ bus prasminga parama ir visai lietuviškai veiklai. Adresas: „Tėviškės žiburiai“, 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont., L5C 1T3, Canada. „TŽ“ leidėjai

ATLIEKU stalius, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių dėjimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas). Skambinti Algiiui tel. 905 272-8323.

Dantų gydytoja

ASTA E. GRINIS-VAIDILIENĖ, D.D.S.

3101 Bloor Street West, Suite 308, Toronto, Ontario M8X 2W2 (trys blokai į vakarus nuo Royal York)

Telefonas 416 237-1273